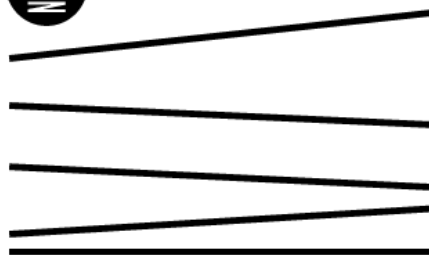

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Bauditz, Sophus.

Under aaben Himmel : Fortællinger.

Kjøbenhavn : C. A. Reitzel, 1882

185 s.

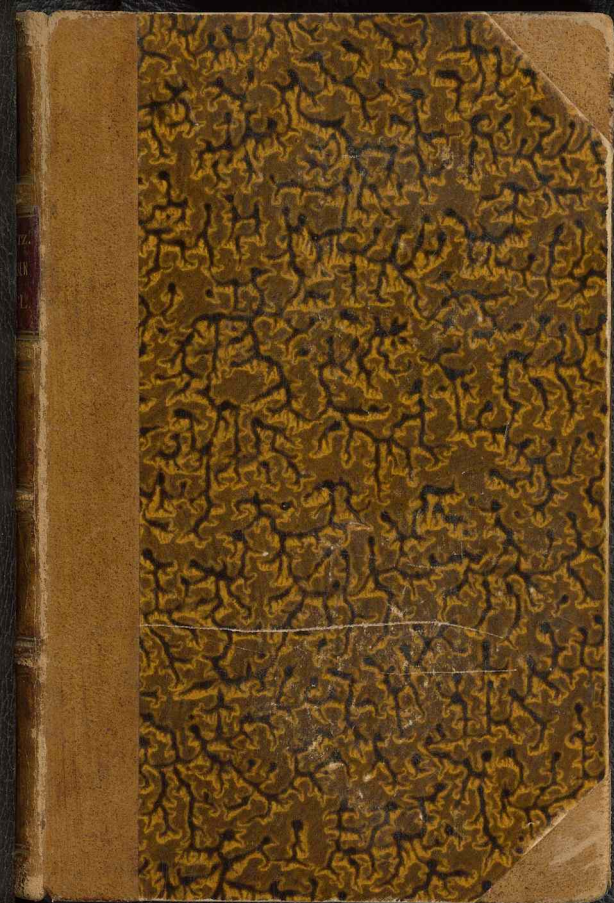
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

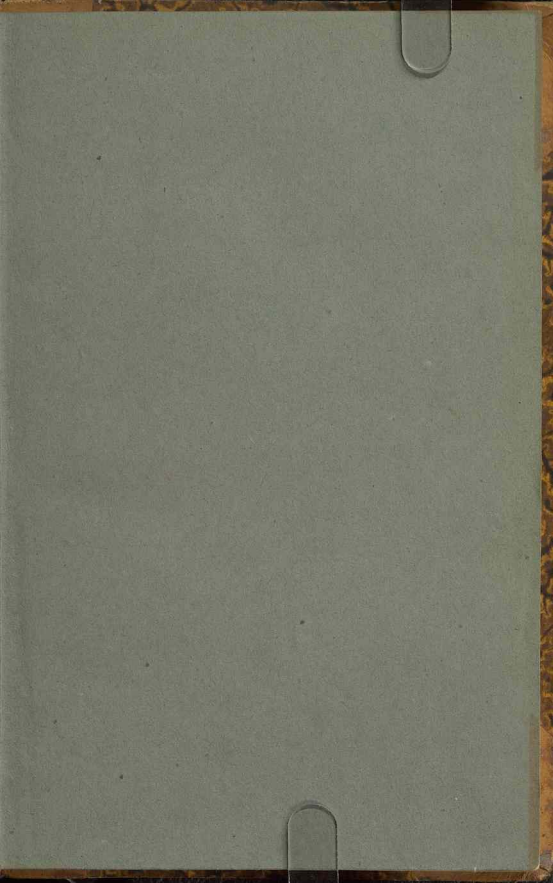
3 ju 87.

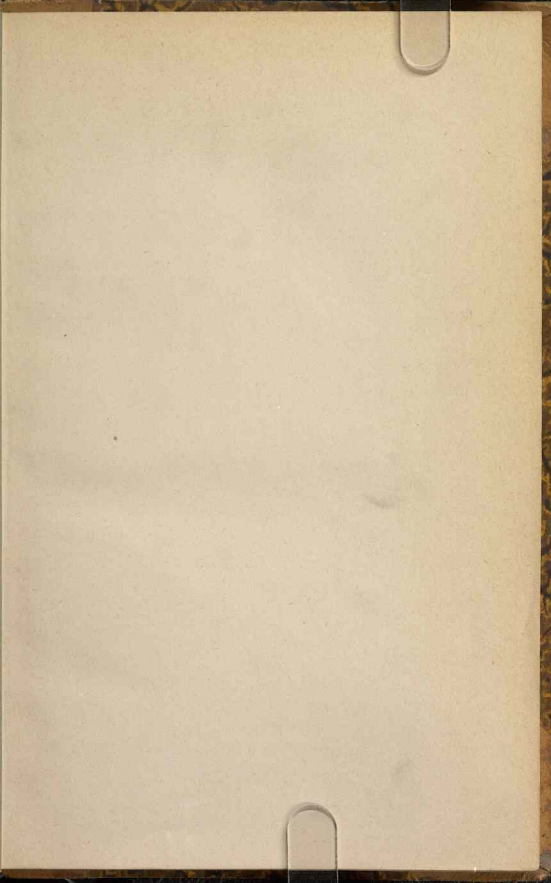
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

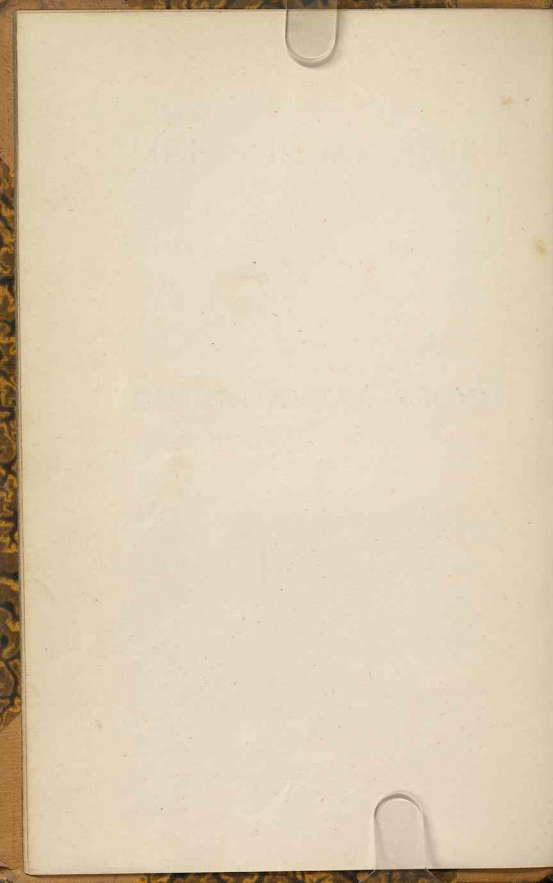
130023487188

UNDER AABEN HIMMEL.

UNDER AABEN HIMMEL.

FORTÆLLINGER

AF

SOPHUS BAUDITZ.

KJØBENHAVN.

C. A. REITZELS FORLAG.

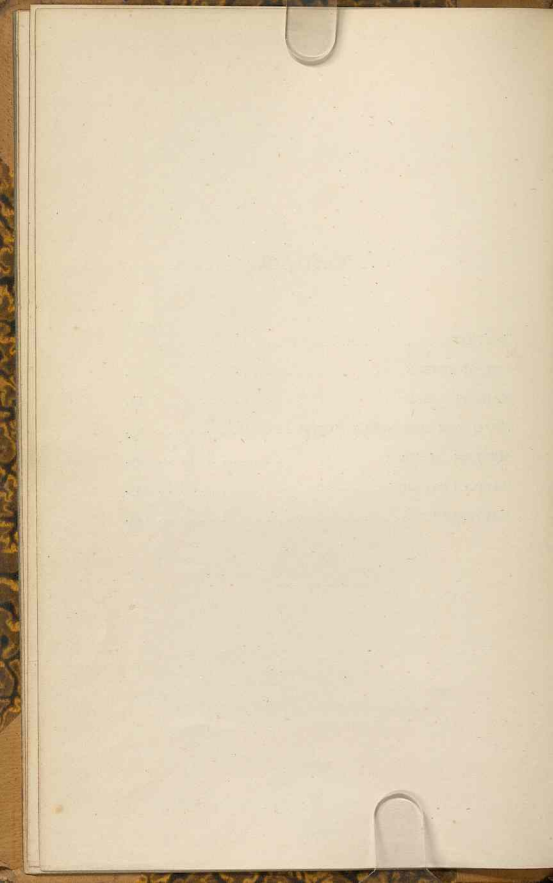
1882.

Kjøbenhavn. — Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri.

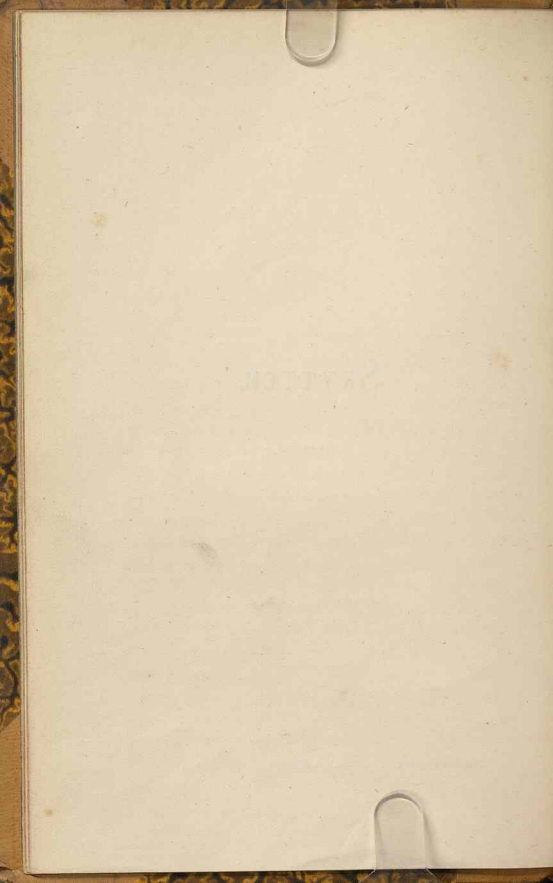

INDHOLD.

	SIDE
SKYTTE	1.
PER ANDERSEN	25.
VADUMS BØSSE	61.
HVAD DER HÆNDTES I MOSEN	85.
MELLEM ROSER	99.
BARON FREDERIK	123.
KAPTEJNEN	145.

SKYTTE.

Værtens Have var et rent Paradis for os Drenge. Den var stor, vistnok henved en Tønde Land, den var fuld af gamle Frugttræer, og vi havde Lov at slaa os løs i den, saa galt vi vilde. Det gjorde vi da ogsaa efter bedste Evne, og i flere Aar var den Hovedskuepladsen for vort glade Friluftsliv. Dér samledes den halve Klasse Sommer Eftermiddage og Aftener for at lege, dér byggede vi den berømte palisaderede Skanse, som sikkert endnu lever i mere end éns fornøjelige Erindring, og dér afbrændte vi storartede Fyrværkerier til ulige større Opmuntring for os selv end just for Naboerne, der maatte nøjes med af og til at faa en Raketstok i Hovedet. Oftest var imidlertid Værtens Sønner og jeg eneraadende Herrer paa Domænen, og det kan nok være, at vi morede os! Haven bød os altid noget nyt: saa længe Stikkelsbærtiden varede, ind-

skrænkede vi os nærmest til at flytte fra en Busk til en anden, men naar Efterhøsten kom, var det allerede forbundet med noget større Besvær at naa Træfrugten; senere hen paa Aaret sad der kun et enkelt, forglemt Æble i de højeste Toppe, og der maatte træffes særlige Forholdsregler for at faa det ned, men saa var der Nøddegangen ved „Bækken“, som den kaldtes — det var for Resten kun en Slags aaben Kloak — og selv længe efter at alt, hvad plukkes kunde, var plukket, hændte det dog, at man imellem det visne Løv kunde være heldig nok til at finde en halvmuggen Nød, der smagte bedre end noget andet i denne Verden. Om Vinteren løb vi paa Skøjter paa Bækken og plumpede regelmæssig igjennem — det hørte ligefrem med til Nydelsen, at man vidste, at Isen aldrig var sikker — vi byggede Snehuse, forvandlede ved flittig Overhældning Gangene til Glidebaner og bildte os ind, at vi var Nybyggere, naar vi i Læ bag det gamle Drivhus tændte et Baal og ristede Kartofler i Asken.

Saa oprandt den store Dag, da jeg fik en Salonbøsse forærende. Hidtil havde vi kun haft Flitsbuer og Pusterør, nu var det noget andet! Vi blev Jægere for Alvor, og næppe har nogen af det fjærne Vestens Rødhuder

været stoltere af sit Jagtdistrikt end vi af vort. Da jeg først havde faaet Bøsse, maatte de andre jo ogsaa have det, og Jagten blev dreven systematisk. Nede ved Bækken var der fuldt af Rotter, Spurve vovede sig af og til inden for vor Rækkeevne, og om Efteraaret sad der tit Kramsfugle i de to Rønnebærtræer ved Plankeværket.

En Søndag i Efteraaret var vi som sædvanlig „paa Jagt“. Vi havde en god Stund staaet paa Post og skjulte os, saa godt det lod sig gjøre, mellem de allerede halv bladløse Buske for, saa snart en Solsort eller Drossel maatte vise sig, da strax at tage den paa Kornet. Der kom imidlertid ingen. Jeg var næsten blind af at staa og stirre op til de blodrøde Bærduske, der blev dobbelt straalende, sete mod den blaa, sollyse Himmel, da der pludselig satte sig en Fugl i det ene Træ. Det var en stiltiende vedtaget Skik, at den, der først fik Øje paa noget „Vildt“, skulde gjøre de andre opmærksom paa det, men jeg vilde denne Gang være ene om Æren: jeg lagde til, sigtede og skød. Det velbekjendte Smæk hørtes, men Fuglen fløj. Ærgerlig vilde jeg lade Pumpestokken gaa gennem Lobet, som jeg altid gjorde, før jeg satte en ny Patron i, men den blev siddende paa Halvvejen,

Kuglen sad altsaa fast. Det var jo rart, nu var hele Søndags-Fornøjelsen forspildt! Vi prøvede, den ene efter den anden, at støde Pumpestokken igjennem, men det gik ikke. Hvem skulde nu hjælpe? Klejnsmeden havde naturligvis lukket, da det var Helligdag, og Kusken, til hvem vi ellers plejede at tage vor Tilflugt, var ude. Endelig foreslog en at gaa til Gartneren; han var inde i Drivhuset, vidste vi. Det var imidlertid sin Sag at søge Gartneren, thi i Embeds Medfør ansaas han for at være vor fødte Fjende; det var ham, der skred ind, naar vi gravede Faldgruber for Pigen mellem Ærtebedene, og det var ham, der jævnligen overraskede os, naar vi gjorde en Razzia i de enkelte fredlyste Frugttræer. Oven i Kjøbet kjendte vi saa godt som slet ikke denne Gartner. Han var nylig kommen og lod ikke til at være meget indladende; han gik mest og passede sig selv og lod i Grunden baade os og Haven i Fred. Efter nogen Snakken frem og tilbage bestemte vi os imidlertid til at vove Forsøget; vi gik hen til Drivhuset og bankede paa.

Der hørttes inde fra en Lyd som af En, der langsomt rejste sig op, et Par tunge Skridt, og Døren aabnedes. Carstens, saaledes hed Gartneren, kom udenfor, nikkede til os og

spurgte, hvad vi vilde. Jeg forklarede ham det Uheld, jeg havde haft, og bad, om han ikke vilde hjælpe paa det. Uden at svare tog han Bøssen og saa' nøje paa den.

„Kan man ogsaa skyde med saadan en Tingest?“ spurgte han med stærkt udpræget sønderjysk Accent og smilte lidt. „Naa, lad os se at gjøre noget ved den!“

Han tog med begge Hænder om Pumpestokken, stødte stærkt til og fik den igjennem.

„Men den er jo helt fuld af Krudtslam!“ sagde han efter at have set gjennem Løbet. „Vi maa nok viske den af.“

Han fik fat paa lidt Blaar, gjorde uden at sige videre Løbet nogenlunde rent og gav mig saa Bøssen tilbage.

„Vil De ikke prøve paa at skyde et Skud?“ spurgte jeg for at vise mig lidt erkjendtlig.

„Aa jo, lad mig prøve,“ sagde han.

Jeg satte en Patron i og rakte ham igjen Bøssen. „Nu skal De passe at holde Kornet der ude midt i Revnen her,“ forklarede jeg.

„Ja, jeg véd nok omtrent hvordan!“ svarede han og smaalo. Han saa' sig omkring, lagde Bøssen til Kinden og pegede med den op imod et gammelt Pæretæ, i hvis Top der var blevet et enkelt Blad siddende. Han trykkede af, og Midten af Bladet blev skudt ud.

„Men De kan jo skyde, Carstens!“ raabte vi i Munden paa hinanden.

„Ja, jeg har da kunnet det,“ sagde han. „Jeg har ogsaa været Skytte.“

„Har De været Skytte!“ sagde jeg, og Manden voxede strax i mine Øjne et Par Tommer.

„Ja, jeg har saa. Jeg var ellers ogsaa Herregaardsskytte i 48.“

Herregaardsskytte! Jeg er sikker paa, at om Carstens havde fortalt, at han tidligere havde været Stormogul, saa havde det ikke gjort større Indtryk paa os. Vi stod tavst beundrende, og det var, som om selve det heroiske rykkede os ind paa Livet. Endelig fik jeg sagt: „Hvor kan det saa være, De er Gartner nu?“

„Aa, man skal jo være noget; jeg har været saa mange Ting.“

„Ja, men det maa da være morsommere at skyde,“ sagde En.

„Det er det!“ svarede han med særlig udtryksfuld Betoning.

Carstens gjorde ikke Mine til at fortsætte Samtalen, og ingen af os kunde finde paa at komme med noget, hvorved den kunde holdes vedlige; vi sagde derfor Farvel og gik bort fra Drivhuset, hvis Dør lukkedes efter Gartneren.

Men fra dette Øjeblik af spillede han Hovedrollen i vort Liv og i vore Tanker. Bekjendtskabet var stiftet, og det gik efterhaanden over til en Art Venskab, thi vi opdagede snart, at Carstens var i Besiddelse af den uvurderlige Egenskab, at kunne hjælpe os med alt, hvad vi ønskede, og at han interesserede sig ulige mere for vore Foretagender end for den Have, hvis Vogter Skæbnen havde sat ham til at være. En Gang imellem tog han ganske vist med voldsom Ihærdighed fat paa sin Gjerning og begyndte at kuldgrave Baghaven eller at skuffe de tilgroede Gange, men det blev altid ved Begyndelsen, han kom aldrig videre. Hvor meget han egentlig oppebar i Løn, véd jeg ikke; stort har det næppe været, men de Fordringer, han stillede til Livet, var i enhver Henseende saa utrolig smaa, at han kom ypperlig ud af det. Han boede nu for det første i Drivhuset. Dette var meget forfaldent; der var ikke Tale om at benytte det efter den oprindelige Bestemmelse, og hidtil havde det kun tjent som Gjemmested for Redskaber og Skrammel. Carstens opslog imidlertid sin Residens der inde; han tættede de knækkede Ruder, fik Ovnen sat i taalelig Stand og dannede sig et Sovested lige op ad denne. „Her bor jeg brillant!“ sagde han.

Og der var virkelig ganske hyggeligt inde i hans Wigwam. Bohave var der ikke synderligt af, det indskrænkede sig i det væsentlige til det omtalte, meget primitive, Sengested og et Par Kasseroller, i hvilke han kogte sin Mad, men for os Drenge havde det ejendommelige Interieur dog en vis Tiltrækning. I Reglen laa den store, sorte Kat, som han havde lokket til sig, oppe paa Ovnen, og det var et snurrigt Syn at se den noget gnomagtige Skikkelse med det mørke, uredte Skjæg færdes inde i det snævre Rum og med en vis Kynighed lave sin Middagsmad. Denne var højst afvejlende, men altid original, thi Carstens forsmaaede intet spiseligt. Kunde vi bringe ham en Ret Spurve, var det Herrekost, men ofte har jeg set ham nøjes med kogte Roer, og da han en Gang havde fanget et Pindsvin, maatte ogsaa det i Gryden, og han forsikrede, at saavel Suppen som Kjødet var en yderst delikat Spise, som dog ingen af os havde Mod til at smage paa, skjønt han vedblivende opfordrede os dertil.

Carstens blev, som sagt, snart vor Ven, og han bragte navnlig vor Jagt et godt Stykke fremad, idet han lærte os adskilligt, som vi hidtil ikke havde haft nogen Anelse om. Han lavede Doner, som mere end én Kramsfugl

maatte lade Livet i, han forfærdigede i nogle af sine mange Fritimer et snildt Slagbur, hvori vi fangede Musviter paa smaa Stykker Tællelys, og han forstod at lave Kræmmerhuse, indvendig besmurte med Fuglelim, som Kragerne fik om Halsen, naar de prøvede paa at naa de Kjødstumper, der lokkede dem paa Bunden. Carstens blev, kort sagt, vort Faktotum, og, hvad der var det mærkeligste, han morede sig aabenbart endnu bedre end vi ved denne tarvelige Jagt *en miniature*.

Som rimeligt var, talte vi meget om ham, og jeg holdt da saa længe Foredrag om min nye Ven for Fader, til han en Dag indlod sig i nøjere Samtale med ham og fik noget at vide om hans Fortid. Carstens, der var en født Alsinger, havde fra lille af kun haft Interesse for Jagt; Faderen levede nærmest som Krybskytte, og Sønnen lærte tidlig det samme Haandværk. Da han saa et Par Gange var bleven greben paa fersk Gjerning, og da man formodentlig indsaa', at man her havde at gjøre med en uovervindelig Naturdrift, gjordes Krybskytten til hertugelig augustenborgsk Skytte. I nogle Aar fungerede han som saadan, men dels kneb det sikkert for ham at holde sig rolig i et fast Embede, dels kan der jo ogsaa have været andre Grunde, der gjorde ham

Stillingen ubehagelig; nok er det, at han allerede før Oprørets Udbrud var borte fra Als, og i de tre Krigsaar gjorde han saa Tjeneste som Herregaardsskytte, fra hvilket Tidsrum han havde fortrinlige Anbefalinger. Hvad han havde taget sig for i den halve Snes Aar, der var forløbne siden den Tid, udtalte han sig mere forbeholdent om. „Jeg var snart et og snart et andet, og nu er jeg Gartner!“ sagde han med et lunt Smil. Sandheden var formodentlig, at han havde drevet sit gamle Haandværk, Krybskytteri, rundt om i Jylland, men at dette nu ikke gik længer, hvorfor han havde slaaet sig paa Gartneriet, som han ikke forstod synderligt af og som han i Grunden foragtede dybt. „Hyppe Kartofler og plukke Grønærter, det kan enhver Bonde, men skyde!“ sagde han. For Resten maa man ikke tro, at han følte sig ulykkelig eller blot trykket ved at være kastet ind i uvante Forhold og ved at maatte nøjes med saa lidt, som en anden knap vilde kunnet friste Livet med; nej, tværtimod, han var tilsyneladende lige glad. „Jeg har det jo godt i alle Maader,“ var hans staaende Udtryk. Arbejdet tog han sig, som alt sagt, mere end magelig, og han havde en Evne til at sove, der var aldeles forbavsende; man kunde komme, naar man vilde, om Mor-

genen eller om Middagen, Carstens var man næsten altid sikker paa at træffe sovende inde i hans Drivhus. Haven kom da ogsaa i Løbet af et Aars Tid i saadant Forfald, at Værten sagde ham op til Skiftetid.

„Hvor vil De nu hen?“ spurgte Fader ham en Dag, mens jeg hørte paa det.

„Aa, jeg véd ikke, jeg finder vel nok et Sted at være,“ svarede han.

„Men De skulde dog tænke paa det i Tide,“ mente Fader.

„Det jager jo ikke.“

„Vil De være Gartner igjen?“

„Det er lige meget, det maa blive, som det kan falde.“

„Men hvis jeg nu kunde skaffe Dem en Plads som Skytte, hvad vilde De saa sige?“

Carstens saa' op, og han straaledede. „Saa vilde jeg sige Ritmesteren saa mange Tak!“

„Ja, nu skal jeg se, hvad jeg kan gjøre,“ endte Fader med at sige. Og han holdt Ord. Det faldt ham ikke vanskelig, blandt sit udbredte Bekjendtskab at finde en Godsejer, der med Glæde tog en Mand som Carstens til Skytte; som Jæger — det havde Fader erfaret — gaves der vel næppe hans Lige, og desuden var han jo i enhver Henseende et grundskikkeligt Menneske. Til Skiftetid drog han fra

os og holdt sit Indtog hos Baronen paa Egedal.

Dér plejede mine Forældre og jeg at tilbringe Julen ude, men der gik et Aar over, inden jeg atter, en anden Juledag, rullede ind i den gamle Gaard. Mine første Spørgsmaal gjaldt Carstens.

„Ja, hvordan er De saa fornøjet med ham?“ spurgte Fader Baronen.

„I mange Henseender fortræffelig,“ lod Svaret, „men jeg véd ikke, hvordan det er fat med ham: jeg tror ikke, han er rigtig tilfreds.“

„Han ikke!“ sagde Fader. „Saa maa han jo være gal!“

„Ja, nu kan De selv spørge ham ud siden,“ vedblev Baronen, „noget er der i Vejen.“

Efter Frokosten næste Dag gik Fader og jeg ad Skovvejen til Carstens' Bolig. Der laa det lille Hus med det langt fremspringende Tagskjæg og de mægtige Takker over Gavlen saa hyggelig som muligt halv skjult mellem Træerne. Da vi kom i Nærheden af det, hørte vi et Par Hunde gø, og strax efter kom Carstens selv udenfor. Han blev meget fornøjet ved at se os, og der kom ordentlig Liv i ham.

„Hvordan gaar det saa?“ spurgte Fader.

„Jo, Tak, jeg har det jo godt i alle Maader.“

„Ja, det tror jeg!“ sagde Fader. „Nu kan De da faa deres Jagtlyst styret i al Skikkelighed!“

„Ja, aa, ja, det kan jeg jo,“ svarede Carstens, men der klang et eget Forbehold i Tonen.

„Maa jeg se, hvordan De har det?“ spurgte jeg.

„Aa, der er ikke stort at se ved det.“

„Ja, men maa jeg gaa indenfor?“

Halv modstræbende lukkede han op, og vi kom ind i et Par gode, rummelige Stuer; der var ikke et Møbel i dem og hundekoldt.

„Hvor opholder De Dem da egentlig?“ spurgte Fader.

„Jeg sidder mest i Køkkenet, saa behøver jeg ikke at lægge i andre Steder.“

„Men hvor sover De?“ spurgte jeg.

Fader aabnede i det samme Døren til Køkkenet, og jeg saa' der en Seng staa et Par Alen fra Ildstedet.

„De sover ogsaa i Køkkenet!“ udbrød Fader forundret. „Hvad i al Verden skal nu det sige! Hvorfor indretter De Dem ikke lidt hyggeligere her i Huset?“

„Aa, hvad skal jeg med flere Stuer, Hr.

Ritmester? Jeg var tilfreds, jeg blot havde en lille Knaldhytte uden Vinduer over Hovedet, den kunde man da finde sig til rette i!“

„Men hvorfor gifter De Dem ikke eller faar et Fruentimmer til at holde Hus for Dem? Nu har De jo Raad til det.“

Carstens saa' op med et fiffigt Smil. „Fruentimmer i Huset! Nej, Tak for mig!“

„Men falder Tiden Dem da aldrig lang?“

„Nej, jeg har jo nok at tage Vare paa, og trænger jeg til Selskab, saa har jeg jo Mikkell der ude og Smaatingesterne der.“ Han pegede paa et Par selvlavede Bure, af hvilke der i det ene fandtes et Egern, i det andet to Dompapper.

„Hvor er Mikkell?“ spurgte jeg.

Carstens viste mig hen til et Hundehus i Gaarden, hvor en tam Ræv stod lænket, og medens jeg søgte at indlede Bekjendtskab med den, underholdt Fader sig med Carstens om Jagten og fik grundig Besked om alt denne vedrørende.

Omsider sagde vi da Farvel og gik tilbage til Egedal.

— „Naa,“ sagde Baronnen senere til Fader, „hvad synes De saa om deres Protegé?“

„Ja, han er jo en Særling, og han har ganske vist indrettet sig besynderlig, men det

maa han om. De er jo dog ellers tilfreds med ham?”

„Ja, det er ligesom De tager det. Han har ikke Idé om at føre Klapperne, og han forstaar i det hele slet ikke at soutenere sin Stilling, men jeg skal villig indrømme, at jeg aldrig har kjendt Mage til Skytte.“

„Han er vel altid tjenstvillig og flink?”

„Ja, vist er han saa. Siger jeg til ham: i Morgen skal jeg have et Dyr, Carstens, eller to og tre, saa faar jeg dem; men han har ingen rigtig Interesse for Stillingen.“

„Det er jo umuligt! Han, der altid kun har levet for Jagt!”

„Ja, men det er en egen Slags Jagt, han bryder sig om. Ser De: at træffe de første Snepper, at sætte Doner for Kramsfugle, grave efter Brokken og den Slags Idræt, det er hans Liv og Lyst, men det andet kjeder ham. Han kommer for nemt til at skyde et Dyr her. Ja, var det Krybskytteri, han drev, saa var det en anden Sag, men nu, da det er hans lovlige Gjerning, han gaar i, naar han skyder et Dyr, saa kan han ikke med det. Jeg bebrejder ham ikke noget, men han er nu en Gang ikke skabt for civiliserede Forhold; han skulde have været Pelsjæger i Amerika eller i alt Fald bleven ved at være Krybskytte, saa havde

han været tilfreds med sin Skæbne. — Men jeg vilde for Resten nødig have ham til Krybskytte paa mit!“ tilføjede Baronen og lo.

Der gik en tre Fjerdingsaar, og vi hørte ikke videre til Carstens. Da ser jeg ham en Oktoberdag inde i Byen, ikke iført den pynkelige, grønne Jakke, som han efter sin Ansættelse paa Egedal plejede at vise sig i, naar han en sjælden Gang kom til Bys, men klædt i samme luslidte, langskjødede Frakke, som jeg huskede saa godt fra hans Gartnerperiode. Jeg gik efter ham for at faa noget at vide, men han lod, som han ikke saa' mig, og jeg tabte ham af Syne, da han drejede om et Hjørne.

Næppe var jeg kommen hjem, før jeg fortalte Fader, hvad jeg havde set, og i Forening anstillede vi Betragtninger over, hvad der vel kunde være Skyld i, at han havde forladt Egedal. Forklaringen lod imidlertid ikke længe vente paa sig: Baronen kom faa Dage efter til Byen og aflagde os da et Besøg.

„Hvad er der i Vejen med Carstens?“ spurgte Fader. „Han er jo ikke længere hos Dem?“

„Ja, det er en Historie, der baade er til at le og græde over,“ lød Svaret. „Nu skal De høre. Hvad jeg sagde sidste Jul, har desværre vist sig at være endnu mere slaaende sandt, end jeg selv drømte om. Carstens var jo ikke tilfreds med sin Stilling, simpelthen fordi han ikke kunde forsone sig med Tanken om, ved højlys Dag at gaa uden for sin Dør og skyde et Dyr, uden at have i det mindste én Skovfoged i Hælene paa sig. Intet var ham til Pas: en almindelig menneskelig Bolig kunde han ikke trives i, derfor levede han, som De jo selv har set; naar jeg hvert Halv-aar betalte ham hans Løn, saa' han paa Pengene med et halv ynkeligt Ansigt, thi han vidste knap, hvad han skulde gjøre med dem, og det var vist ikke langt fra, at han betragtede dem som Blodpenge, for hvilke han havde solgt sin Frihed. Han faldt formelig af, blev melankolsk og menneskesky og sov det meste af Dagen i sin Hule. Men saa blev det paa en Gang bedre med ham: han var paa Færde tidlig og sildig, Humøret klarede op, og han straaled af Glæde, naar jeg bestilte et Dyr. En Dag lader jeg ham kalde op og spørger, om han ikke mærkede noget til Krybskytter, for min Nabo, Kammerherren, havde nylig klaget over, at der jævnlig blev skudt i hans

Skove. Nej, Carstens havde da ikke mærket noget, og han mente, at han nok skulde holde dem fra Livet her. Naa, jeg paalagde ham alligevel at passe godt paa, sagde, at der skulde bruges et Dyr næste Dag, og lod ham gaa. Men saa havde vi Skandalen! Vil De tænke Dem, næste Formiddag kommer Kammerherrens Skovfoged og fortæller, at de tidlig om Morgen har grebet min Skytte paa Krybskytteri inde paa deres Grund! Jeg fór op som en besat og svor paa, at det maatte være en Fejltagelse, men det var kun alt for sandt: den gode Carstens havde i det sidste Halvaar regelmæssig skudt, hvad han leverede i mit Køkken, inde i Kammerherrens Skove! Han var bleven, hvad han havde været, Krybskytte, og hans gode Humør kom af, at han nu igjen kunde virke i sit Kald. — Ja, det var en artig Historie for mig, kan De begribe! Det mindste af det var, at jeg naturligvis maatte erstatte, hvad Fyren havde reddet, men det var jo en kilden Situation, jeg kom i over for Kammerherren, for De véd, der har før været Smaakjævl imellem os paa Jagtens Vegne. Naa, jeg kalder Carstens for mig og examinerer ham. Synderen nægter heller ingen Ting, han gjorde Rede for, naar og hvor han havde skudt hvert enkelt Stykke, og det var med

en formelig Stolthed, han afgav sin vakre Beretning. „Hvor i al Verden har De nu kunnet bære Dem saadan ad, Mand?“ sagde jeg til ham. „Ja, hvad skal man sige,“ svarede han, „jeg véd ikke.“ Der var jo ikke andet for, end at faa ham paa Porten snarest muligt, men vi skiltes i Grunden i al Venskabelighed, for med alt det, at han er og bliver et Asen, kan jeg dog ikke lade være at have en vis Sympathi for ham.“

Fader traf Carstens kort efter og tog ham ordentlig i Skole, men alle Bebrejdelser prellede af mod hans uforstyrrelige Ro og ærlige Indrømmelse af Faktum. „Hvad skal man sige til det?“ endte han med. — Ja, hvad skulde man egentlig sige? Fader sagde heller ingen Ting.

Det var i 1863, Krigen stod for Døren. Et Par Dage før Regimentet skulde afmarchere, kom Carstens hjem til os og bad om at faa Fader i Tale. De var lukkede inde sammen en hel Time, og da Carstens gik, hørte jeg Fader sige: „Ja, saa skriver jeg endnu i Dag,“ hvortil Carstens svarede: „Mange Tak, Hr. Ritmester!“

Krigen gik sin sørgelige Gang, vore

Tropper trak sig længere og længere nord paa, og Fjenden kom i deres Sted. Som jeg en Dag gik over Torvet, hvor et Par nys ankomne preussiske Regimenter stod opmarcherede for at faa Indkvarteringsbilletter udliveredede, fik jeg pludselig Øje paa en bondeklædt Mand, i hvem jeg mente at gjenkjende Carstens. Jeg fór hen til ham og sagde Goddag, men han saa' fremmed paa mig uden at svare, og drev af. Det var underligt, for jeg syntes saa bestemt, at det havde været ham.

Saa var det faa Dage efter, at den Uhlan-officier, vi havde i Kvartér, for at være interessant fortalte Moder og mig, at en dansk Spion var bleven fanget et Par Mil nord paa, og, da han forsøgte at flygte, skudt paa Stedet. Jeg véd egentlig ikke selv hvorfor, men i samme Nu satte jeg mit Møde paa Torvet og Officierens Fortælling i Forbindelse og udbrød uvilkaarlig: Carstens! — Og det var virkelig Carstens, hvis Død jeg havde hørt om.

Da Fader kom hjem, fortalte han, at den fordums Skytte hin Eftermiddag havde søgt ham for at bede ham skaffe sig ansat ved „Efterretningsvæsenet“, som det hed, det vil sige som Spion. Man fejler vistnok, naar man tror, at det nærmest var af rent patriotiske Grunde og i Egenskab af født Slesviger, at

Carstens attraaede en saadan Stilling; han var vel sit Lands Sag hengiven, men hvad der for ham var Hovedsagen, var sikkert, at det, saaledes at føre Krig paa egen Haand og følge Fjendens Bevægelser, som Jægeren følger Vildtet, det var noget, han kunde forstaa. Fader tog ikke i Betænkning at anbefale ham paa det bedste; paalidelig var han, naar Talen kun ikke var om Krybskytteri, og hans næsten forbavsende Kjendskab til Vej og Sti rundt paa hele Halvøen maatte jo gjøre ham særlig skikket til den vanskelige Post. Han blev da ogsaa, hvad han ønskede at være, og han bragte i alt Fald ved én Lejlighed en Efterretning af ikke ringe Vigtighed til Hovedkvarteret. Saa vovede han sig paa ny ind mellem de fjendtlige — det var den Gang, jeg saa ham paa Torvet — og han var alt paa Vej til vore, da han blev standset af en Patrouille inde i de samme Skove, hvor han nys havde haft sin daglige Gang. Strikken var ham vis, thi Preusserne gjorde ikke fuldt saa mange Omstændigheder med fjendtlige Spioner som vi. Da lykkedes det ham inde paa en snæver Sti at rive sig løs fra den Mand, der havde ham ved Armen, og inden de andre kunde faa ham fat, var han et godt Stykke forud. Saa gav tre, fire af Patrouillen ild, Carstens faldt

død om, uden at røre et Lem, og blev begravet under en stor Bøg inde i Skoven.

„Stakkels Carstens!“ sagde jeg, da Baron en Gang meddelte Fader og mig de nærmere, her fortalte, Omstændigheder ved hans Død.

„Stakkel?“ sagde Fader, „han var ingen Stakkel. Han fik en smuk Jægerdød, og Du kan tro, det var den, han helst kunde ønske sig.“

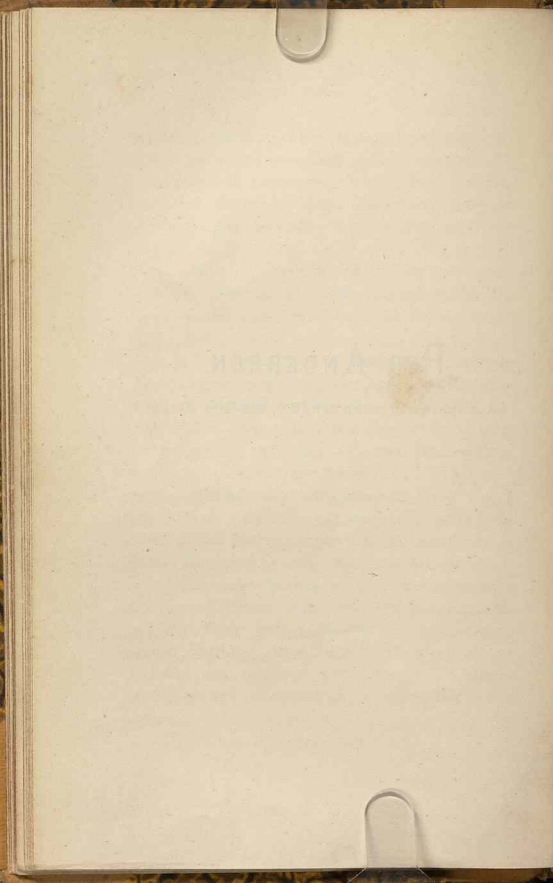
„Ja, naturligvis,“ bemærkede Baron. „Det ærgrer mig kun, at han skulde falde inde paa Kammerherrens Grund og blive begravet der. Jeg kunde nok lide at have Carstens liggende inde paa mit, men Kammerherren skal jo altid være heldig!“

— Jeg har selv set „Skyttens Grav“, som den kaldes. Der staar en stor, utilhugget Sten lænet op ad Bøgestammen, og der hænger altid et Par Kranse paa den. Kammerherrens Skovfoged paastaar, at det er Carstens, der over sin vante Gjerning, naar man om Natten hører et Skud falde inde i Skoven, men Kammerherren siger, at hans Skovfoged er en Ærtekælling, der er bange for at møde Krybskytterne, og det sidste turde vel være det rimeligste.

PER ANDERSEN.

En Historie om en Romantiker, der blev Realist.

Jeg var vel omtrent femten Aar, da jeg fik min første rigtige Bøsse. Jeg havde kjøbt den for otte Daler hos en Jærnhandler i Kjøbstaden og var uhyre stolt af den. Løbet var en halv Gang længere end sædvanligt — det var „spansk“, forsikrede Sælgeren mig — Sigtekornet var af Sølv, og Skæftet bar Spor af fordum at have været indlagt med Perlemoder. „Det er noget andet end det nymodens Kram,“ sagde Jærnhandleren, da jeg talte Pengene op paa Bordet; „den kan man da baade høre og mærke paa, naar der er Ild i Fyrtøjet!“ Og det var sandt. Thi inden jeg blev rigtig fortrolig med den, var min højre Kind altid hoven, naar jeg blot havde skudt et Par Gange, og den dundrede som en lille Kanon.

Det var ved Sommertid, jeg fik den, og Gud véd, hvor tit jeg skilte den ad, smurte den og pumpede den ud, blot for at den skulde

være i komplet Orden, naar Jagttiden begyndte. Sidst i September kom jeg en Lørdag Eftermiddag ud til min Onkels Præstegaard. Onkel, der selv var ivrig Jæger, skelede til „Spaniolen“ og spurgte, hvad jeg vilde med den. Jeg vilde naturligvis skyde og strax ud paa hans Mark.

„Ja, det er godt nok,“ sagde han, „men for Øjeblikket er der vist ikke andet levende der ude end Forpagterens Børn, og de er fredede paa denne Aarstid efter den nye Jagtlov.“

Dette var, som jeg senere erfarede, mildest talt ikke overensstemmende med Sandheden: Onkel havde hele to Flokke Høns paa sin Mark, men han ønskede ikke at faa dem splittede ved at jeg gik og knaldede efter dem. Da han imidlertid saa', at jeg blev lang i Ansigtet, søgte han i bogstavelig Forstand at føre Krigen over paa fremmed Territorium.

„Du kjender jo Per Andersen?“ sagde han. Ja, jeg vidste da, hvor han boede. „Gaa Du saa blot ned til ham og hils fra mig, saa faar Du nok Lov at gaa paa hans Mark.“ Og dermed gik jeg.

Der var et godt Stykke Vej ned til Per Andersen. Han ejede en lille Halvgaard nede ved Søen, men da Jorderne var slette, raadede

han over et ikke ringe Terrain. Jeg vidste paa Forhaand, at han, skjønt allerede til Aars, var ugift — en Sjældenhed blandt Bønder — at han forsømte Avlsbruget, men derimod drev Jagt og navnlig Fiskeri, samt at han ikke kunde siges fri for jævnlig at tage sig en Taar over Tørsten. Da jeg naaede hans Gaard, saa' jeg en ældre Mand staa uden for Porten. En spids, rød Hue sad oven paa et stort Hoved, der sank noget ned mellem Skuldrene, Ansigtet, som var indfattet i en Ramme af graasprængt Røgterskjæg, var fyldigt og rødhusset, Kropen var firskaaen og hvilede paa et Par korte, hjulbenede Støtter. Iført en islandsk Nattøje, Skindbuxer og langskaftede Træskostøvler stod Skikkelsen med Hænderne i de vide Lommer ubevægelig og saa' paa mig uden at vende Hovedet.

„Er det Per Andersen?“ spurgte jeg og lettede paa Huen.

„Ja, det er saa,“ svarede den adspurgte. Jeg fremførte da mit Ærende, hilste fra Onkel og bad, om jeg maatte jage paa hans Mark.

„Er det en af Præstens Familie?“ spurgte han.

Jeg redede for mig og vilde saa gjentage min Anmodning, men inden jeg kom saa vidt, sagde han:

„Det var en rar Skyder, den!“ Ja, det var det rigtignok; den skød saa brillant, saa sikkert og saa langt.

„Ja, det kan jo godt være muligt,“ svarede Per Andersen, og der blev en Pavse, idet jeg stadig ventede paa, at der skulde falde Resolution paa mit Andragende. „Naa, hvad var det saa ellers, der skulde skydes?“ spurgte han omsider.

Jeg nævnede naturligvis kun Høns, thi min Jægerstolthed forbød mig at tilstaa, at intet levende, lige til Forpagterens Børn, vilde være sikkert for mig, naar det først gik løs.

„Vi kan jo se ad,“ sagde den jagtberetigede og rørte sig nu først ud af sin Stilling, bukkede sig ned og tog en Sten op. „Nu kaster jeg den i Vejret, ram saa!“

Jeg gav Fyr, fik den reglementerede Kindhest af Spaniolen og stak saa i Rend efter Stenen.

„Hvor mange Hagl sidder der saa?“ spurgte Per Andersen.

„Enten kan de ikke ses paa den Sten, eller ogsaa maa jeg Skam have skudt forbi,“ svarede jeg, idet jeg dog lod ham forstaa, at jeg betragtede den sidstnævnte Mulighed som højst usandsynlig.

„Ja, ja, saa prøver vi en Gang til,“ sagde

Per Andersen. Jeg ladede, han kylede en ny Sten op, og jeg skød med samme Resultat som forrige Gang.

Jeg var mere end ærgerlig og ventede at blive sendt hjem med Protest, men det gik ganske anderledes, end jeg havde tænkt. „Jo,“ sagde den Gamle, „saa kan han gærne skyde Høns paa min Mark. — Men lad et Par blive af hver Flok!“ lagde han til med et lunt Smil.

Jeg følte hele Vægten af den knusende Haan, men der var ikke andet at gjøre end sige Tak. Det gjorde jeg og lod saa siden min Hævn gaa ud over en Solsort, der uforsigtig havde sat sig til Ro i en Busk.

Dette første Møde med Per Andersen var imidlertid Begyndelsen til et nøjere og nært Forhold imellem os. Jeg var fra lille af vant til, ikke blot at tilbringe alle Ferier i Præstegaarden, men ogsaa jævnlig at tage der ud fra Lørdag Middag til Mandag Morgen, og at fiske paa den store Sø havde tidlig hørt til mine bedste Fornøjelser. Da jeg nu en Gang havde lært Per Andersen at kjende, søgte jeg jævnlig ned til ham for at laane Baad, og tit og mange Gange drev vi Fiskeri sammen. Som

før sagt, brød han sig ikke synderlig om Gaardens Drift, men tilbragte sin meste Tid med at fiske paa forskjellig Maade. Om Foraaret skød han Gjedder, naar de i Legetiden kom ind paa den oversvømmede Eng, og satte Ruser for Aborrerne, saa længe de gik i Flok; Aaret igjennem havde han Aaletraade ude, og i strænge Vintre huggede han Hul paa Isen og kunde da Time efter Time staa og hive i sit plumpe Kolbetøj, der var af egen Tilvirkning ligesom alle hans Redskaber. Det var imidlertid ikke som egentligt Erhverv, han drev Fiskeriet, i alt Fald bragte det ham kun en aldeles ubetydelig Indtægt; han solgte vel af og til en større Gjedde eller et Knippe Aal, men det meste af, hvad han fik, gik med i Husholdningen, og han brød sig i Grunden slet ikke om at blive af med sin Fangst. Han fiskede, fordi det morede ham, og fordi alle hans Interesser vare knyttede til den Sø, hvor han færdedes. Var han bleven ført et andet Sted hen, hvor Fiskeriet maaske var langt bedre, var det dog næppe faldet ham ind at drive sin vante Syssel der; kunde han ikke bevæge sig i de Omgivelser, han var fortrolig med, brød han sig ikke om Alverdens Fisk, og han hørte derfor ogsaa paa mine, undertiden vistnok noget farvede, Fortællinger om

Fiskeri andensteds uden videre Interesse. Til Gjengjæld kunde han aldrig blive træt af at drøfte alt, hvad der angik hans egen Sø: Fiskebestanden dér før og nu, Grunden til, at Fiskene holdt sig til bestemte Steder, de enkelte Arters Særkjende og Levevis og meget andet. Og jeg forstod i Reglen godt at gaa ind paa hans Tankegang, vel navnlig fordi mine Sympathier i flere Henseender var beslægtede med hans. For det første havde den store Sø altid haft en ejendommelig Tiltrækning for mig; jeg følte en usigelig velgjørende Fred, naar jeg laa ude paa den og hørte Vandet skulpe mod Baadens Sider, og ihvorvel jeg, den Gang som nu, gjerne fiskede, hvor jeg kunde komme til, har jeg dog aldrig noget andet Sted haft saadan Glæde af denne Idræt som paa min Barndoms første Tumbleplads. Dernæst spillede heller ikke for mig Fangstens Størrelse den afgjørende Rolle; hellere én stor Gjedde fanget under usædvanlige end ti under almindelige Omstændigheder, hellere opleve et for alle andre ligegyldigt Æventyr og komme tomhændet hjem, end vende tilbage med fyldt Pose, men uden Æventyret. Det usædvanlige og det uforklarlige havde tidlig en særlig Tilløkkelse for mig. Jeg botaniserede maaske mindre ivrig end

mange af mine Kammerater, men jeg kunde gjerne anvende Dag efter Dag paa at søge en eller anden sjælden Plante, helst naar det var en saadan, som gamle Kylling i sit *Viridarium Danicum* kun havde angivet et Par enkelte Findesteder for, hvor den nu oven i Kjøbet mentes at være forsvunden; jeg kjendte intet bedre end at gaa paa Jagt, men da jeg en Gang hørte, at den store Rørdrum skulde være set hinsides Søen, lod jeg Ænder være Ænder og tilbragte en halv Dag med at søge efter den sky Fugl. Mine Interesser havde derfor Berøringspunkter nok med Per Andersens, og vi to kunde i timevis ligge og passiare sammen om alt muligt. Det var indderlig hyggeligt! Jeg ser ham endnu saa tydelig for mig, hvordan han en brændende varm Sommer Eftermiddag kunde sidde og nyde sin stegte Aal — hans Yndlingsret — med adskillige Sapse til, alt imens han havde et vaagent Øje med Snørerne og hørte paa mig. Jeg havde altid noget at fortælle, og kunde jeg blot faa det givet en saadan Vending, at det paa en eller anden Maade stod i en, om end fjærn, Forbindelse med Søen her, var jeg sikker paa, at han var med. Jeg husker saaledes, at jeg en Tid var meget opfyldt af, at et Par Jægere i en vendsysselsk

Mose skulde have fundet en blaa Aakande, der imidlertid, efter at være flyttet, næste Aar bar almindelige hvide Blomster, og jeg opkastede lejlighedsvis det Spørgsmaal, om der ikke skulde være saadanne her i Søen.

„Det var jo ikke umuligt,“ sagde Per Andersen — han benægtede i det hele taget, som de fleste jyske Bønder, sjælden noget; „der er mere her i Søen, end nogen véd af!“ Og efter denne Hamlet'ske Replik fik jeg en Fortælling om nogle højst mærkværdige Blomster, som han for en Snes Aar siden havde set i Aamundingen, men som aldrig senere havde vist sig.

En anden Gang kom jeg til at tale om Mallen og krammede min Smule Lærdom ud for den taknemmelige Tilhører. Jeg fortalte ham, at Munkene i sin Tid havde indført den lækre Fisk i Søen, hvor den dog nu sagdes at være uddød, og antydede, at den jo for Resten ogsaa godt kunde være her; her havde jo ogsaa ligget et Kloster, inde bag Pynten, og da Mallen altid holdt sig paa de store Dybder, var det jo ikke aldeles utænkeligt, at den endnu kunde friste en skjult Tilværelse her.

„Tænk, om man nu lige med et fik saadan en Kammerat paa sin Krog!“ sagde jeg.

Det interesserede i høj Grad Per Andersen. Han havde selv et Par Gange i meget varme Somre fra Land af set nogle mægtige Fisk tumle sig midt ude paa Søen, og det kunde jo godt have været den Slags, jeg talte om, ja, saamænd kunde det saa.

Jeg vil ikke sige, at jeg selv troede paa Rigtigheden eller endog blot Muligheden af de mange forskellige Hypotheser, jeg opstillede, men det var mig en sær Fornøjelse at drøfte dem med min gamle Ven og høre ham gaa ind paa alt med en Villighed, som skrev sig fra hans medfødte Hang til den Art Romantik, der stod i Forbindelse med hans kjære Sø.

Per Andersen var vel snarere vantro end troende, i alt Fald kom han kun saare sjælden i Kirke, saa sjælden, at Onkel en Gang fandt sig foranlediget til at foreholde ham hans Ligegyldighed i saa Henseende, hvilket imidlertid kun havde til Følge, at Per Andersen med urokkelig Alvor svarede: „Ja, det er sandt nok, jeg kommer sjælden i Kirke, men jeg har ogsaa godt af det længe efter!“ Den gamle Erfaringssætning, at hvor Troen gaar ud, gaar Overtroen ind, stadfæstedes imidlertid ogsaa ved ham. Jeg husker saaledes, at vi en usædvanlig varm Sommerdag var ude paa

Søen; alle Betingelser for en heldig Fangst syntes at være til Stede, men vi fik ikke et Bid. Vi roede fra Sted til Sted, vi prøvede at lægge os paa grundt og paa dybt Vand, vi pilkede og vi medede, alt var forgjæves; da foreslog jeg tilsidst, at vi skulde ro ud til „Bispholm“. Dette var en Banke omtrent midt i Søen, hvor der kun var en fire, fem Alen Vand, medens der rundt omkring var meget dybt. Jeg havde et Par Pejlinger at finde Stedet efter, men Per Andersen, der i det hele var saa lidt Sømand som vel muligt, roede altid der henimod paa Slump og kunde da oftest i Afstand kjende Banken paa Toppen af den Grøde, der voxede op fra Bunden. Den Dag lykkedes det ham imidlertid ikke. Jeg, der netop var i Færd med at gjøre nogle hidtil ubrugte Redskaber i Orden, havde ikke lagt Mærke til, hvorhen han roede, men da det omsider forekom mig, at vi forlængst maatte være ved Maalet, saa' jeg mig om.

„Men der er jo ingen Bispholm at se!“ sagde jeg.

„Nej, det er der nok ikke. I Dag kommer vi heller ikke der hen!“

„Hvorfor i al Verden skulde vi ikke lige saa godt komme der hen i Dag som ellers?“ spurgte jeg forbavset.

„Ja, det er ikke godt at sige. Men der finder ingen der hen i Dag, det kan jeg mærke.“

„Men vi kan jo da finde Stedet efter mine Mærker,“ indvendte jeg.

„Ja, vær saa god!“ sagde Per Andersen og rejste sig fra Aarerne.

„Bi nu lidt,“ sagde jeg, inden jeg roede til. „Vi skal for det første have et Gavlvindue af Præstegaarden fremme foran Krattet. — Men hvor er Præstegaarden henne!“

Det var den Dag, som saa ofte en Sommer Eftermiddag, en dirrende Varmetaage, og det var mig umuligt at se mere end ganske lidt op i Landet.

„Ja, hvor er Præstegaarden!“ gjentog Per Andersen i en overlegen Tone.

„Den er naturligvis, hvor den altid er,“ sagde jeg ærgerlig, „men jeg kan blot ikke se den!“

„Ja, det kunde jeg have sagt, om nogen vilde have hørt paa mig. — Vi kommer nok ikke til Bispholm i Dag alligevel!“

„Men det er jo et rent Tilfælde!“

„Ja, det kan man jo gjerne kalde det, hvis man har Lyst!“

„Men hvad mente De da, den Gang De strax sagde, at vi ikke kom der hen i Dag?“

„Aa, ingen Ting. Jeg mente bare, at jeg nu har fisket fyrretyve Aar her paa Søen, og det véd jeg, at det ikke er hver Dag, man kan finde Bispholm. Ser man den ikke strax, kan man lige saa godt vende om strax, for det er jo ingen Nytte til at ro forgjæves om i et Par Timer.“

„Men hvorfor kan man da ikke finde den?“

„Aa, det skal saa være. Somme Dage maa ingen ligge der, saa trækker Grøden sig under Vandet, saa man ikke kan se den.“

„Men jeg kan jo ellers altid finde Stedet efter mine Mærker,“ indvendte jeg endnu en Gang. „Det er jo et rent Tilfælde, at det i Dag er saa stærk Varmetaage!“

„Ja, vel,“ svarede Per Andersen, „det er et rent Tilfælde!“ Og saa lo han brummende, satte sig igjen til Aarerne og roede hjem ad.

Hvad mente han egentlig, naar han sagde, at somme Dage „maatte ingen ligge der,“ og hvilke dunkle Magters Indgriben mente han det skyldtes, at Bispholm dukkede sig? Det var mig umuligt at sige, lige saa umuligt som at forklare, hvorfor han nærede en ligefrem Frygt for „Baghullet“ ved Møllen.

Denne laa og ligger den Dag i Dag en halv Fjerdingvej oppe i Landet ved den Aa,

som kommer fra Søen og til sidst havner i en af Østjyllands Fjorde. Om Møllen selv er der ikke stort at sige. Den er hyggelig, som alle Vandmøller, og bekjendt for de ypperlige Aal, som den statelige Møller sender viden om i Landet, ja, helt ned i Tyskland. Jeg for mit Vedkommende har altid sværmet for Vandmøller. Jeg vil imidlertid ikke paastaa, at dette udelukkende skyldes et vist malerisk Synspunkt, men villig indrømme, at min Tilbøjelighed i alt Fald for en Del beror paa den Lejlighed til forskjellig Idræt, som en Vandmølles Omgivelser frembyde. I den store, tilgroede Mølledam, hvor Siv og Rør rykke længere og længere ud fra Bredden, saa at der kun i Midten er blankt Vand, der endda til Dels dækkes af de svømmende Aakandeblade, er der næsten altid et Kuld Ællinger eller to lagt ud, og enhver véd, om ikke af egen Erfaring, saa dog fra Blicher og Poul Møller, hvad en Andejagt vil sige; man kan følge Aaens Snoninger gennem Engen og fange Gjedder i Hullerne, og man kan endelig slaa sig til Ro ved „Baghullet“. Dette sidste er og bliver dog Perlen ved en Mølle! Man kan vanskelig tænke sig nogen større Mod-sætning til den smilende, sollyse Mølledam foran, end det dybtliggende, mørke Vand bag

Sluserne. Det lille, runde Vandspejl ligger saa godt gjemt under Elletræernes og Pilenes Kroner, at en Solstraale kun sjælden naaer der ned, og forvilder en sig mellem Grenene, fremhæver den endnu mere Skyggen og Køligheden. Alt er mørkegrønt: Løvtaget for oven og Vandet for neden, de store, mosklædte Sten ved Kanten og Møllehjulet og Sluserne, hvis vandtrukne Træværk helt er dækket af bløde, slimede Konferver. Her er det vel værd at sidde en varm Sommerdag, nyde Køligheden og passe sin Snøre, alt imens man lytter til det skummende Vands Brusen og kikker ned i Dybet, hvor man imellem skimter en Ørred, der som en Skygge og med Lynets Hast smutter mellem Stenene. Mangen god Gang har jeg siddet ved Baghullet ved Borup Mølle, og tit har det holdt haardt at bryde op saa betids, at jeg kunde være hjemme i Præstegaarden til Thetid. Det gjorde det ogsaa hin Aften, da jeg traf Per Andersen der.

Jeg havde faaet mig sat til rette inde i den ene Sluse, Stigbordet var for, og der var nogenlunde tørt, men Vandet sivede dog hen over de hullede Bræder i Bunden, og Aaleunger, saa tykke som Sejlgarn og helt gjennemsigtige, bevægede sig hele Tiden frem ved mine Fødder. Da Ørrederne ikke bed, morede

jeg mig med at se paa Aaleyngelen og havde puttet en Del af Smaadyrene i en tømt Flaske for siden at sætte dem ned til Guldfiskene hjemme i Præstegaarden. Solen var lige ved at gaa ned, da jeg hørte En kalde paa mig oppe fra Broen over mit Hoved; det var Per Andersen.

„Ja vel, nu kommer jeg,“ sagde jeg. „Er der noget i Vejen?“

Nej, der var da ikke andet, end at jeg skulde komme op strax. Jeg spurgte, om man var i Færd med at trække Stigbordet fra, siden det hastede saa stærkt. — Nej, ikke just det, men jeg skulde alligevel komme op, og det strax. Naa, jeg tænkte, at der muligvis var Bud hjemme fra, og kravlede op paa Broen.

„Hvad er der saa ls, Per Andersen?“ spurgte jeg.

„Hvad der er ls? Ja, hvad véd jeg det! Men En skulde dog vide, at man ikke sidder dr efter at Solen er nede.“

Jeg saa' forundret paa ham, og han vedblev:

„Der er ikke godt at være om Aftenen.“

„Hvad skulde det kunne gjøre?“

„Ja, hvad det kan gjøre, véd jeg ikke,

men det er nu en Gang saa. Der sidder aldrig nogen ved Baghullet efter Solnedgang.“

Jeg trængte ind paa ham for at faa at vide, hvad det da egentlig var, han mente der kunde møde En her, men jeg kom som sædvanligt ikke videre, og jeg tvivler stærkt om, at Per Andersen selv havde nogen som helst bestemt Forestilling. Bestaar den romantiske Livsanskuelse, som hyppig paastaaet, deri, at Ens Tanker og Forestillinger svømme ud i det ubegrænsede uden at antage nogen bestemt Skikkelse og uden at man selv stræber efter at gjøre sig Rede for sine Indtryk, saa var min faderlige Ven aabenbart en fuldblods Romantiker, thi Særkjendet for ham var jo netop, ikke at ville søge en naturlig Aarsag til det, som af en eller anden Grund forekom ham mystisk.

Vi fulgtes ad op mod Præstegaarden.

„Jeg synes, der er noget i Flasken endnu?“ sagde Per Andersen efter en Pavse, givende hermed til Kjende, dels at det undrede ham storlig, at nogen kunde komme hjem uden at have forbrugt sit Forraad af drikkeligt, dels at han ikke vilde være utilbøjelig til at hjælpe mig med Resten.

Jeg viste ham, hvad Flasken indeholdt.

„Naa, det er Aaleunger“, sagde han. —

„Ja, nu er en anden En saa meget klog, og hans Forældre har kostet mange Penge paa at holde ham frem til Lærdom, og saa véd han dog ikke en Gang, hvor de Tingester“ — han pegede paa Yngelen i Flasken — „er kommet fra!“

„Hvorfra de kommer? De kommer naturligvis fra Havet.“

Per Andersen saa' paa mig, som om han var uvis om min mentale Tilstand, men da der formodentlig ikke i mit Ansigt viste sig yderligere Tegn paa Sindsforvirring, vedblev han spørgende:

„Fra Havet? Hvordan skulde de saa komme herop?“

„Men De véd da nok, at Aaen her løber ud i Havet et Par Mils Vej længere hennel!“

„Nej, hvor skulde jeg vide det fra? Saa langt har jeg aldrig været,“ lød Svaret, og det var sikkert i nøjeste Overensstemmelse med Sandheden, thi Per Andersens Horizont var snævert begrænset, og hvad der laa uden for den, skjænkede han ikke en Tanke. Uden imidlertid at opholde mig videre ved hans Vankundighed, fortsatte jeg det begyndte Foredrag om Aalene. Tingen var nemlig, at disse Dyrs mærkelige Vandringer og det Slør, der endnu hviler over Maaden, paa hvilken de

forplante sig, havde en særlig Interesse for mig selv. Som alt uforklarligt og uopdaget i Naturen havde det sysselsat mine Tanker stærkt, da vor Lærer i Naturhistorie havde berørt dette Punkt; jeg havde siden læst, hvad jeg kunde faa fat paa om denne Sag, og udfoldede derfor vistnok en ikke ringe Veltalenhed over for Per Andersen paa hin for ham saa skæbnesvangre Aften, der bragte hans Liv ind i et helt nyt Spor. Jeg fortalte ham, at Aalene, naar de havde naaet en vis Alder, i maanelyse Nætter søgte bort fra det ferske Vand, hvori de levede, og ad forskellige Veje, stundom endog over Land, vendte sig til Havet. Der ude, i det uudforskellige Dyb, yngede de, men om de satte Rogn, som de fleste andre Fisk, eller fødte levende Unger, det vidste man endnu ikke med Bestemthed; de berømteste Naturforskere, lige fra Aristoteles til nulevende Koryfæer, havde brudt deres vise Hoveder med at løse Gaaden, men det var hidtil ikke lykkedes dem at paavise Hanner og Hunner. Kun det vidste man, at Aaleyngelen i spæd Alder attet søgte bort fra Havet og, trodsende alle Anstrængelser, arbejdende sig mod Strømmen og klavrende op ad stejle Sluser, stræbte at naa et fersk Vand, hvor de kunde opholde sig, indtil den

Tid kom, da de skulde fortsætte deres Fædres mystiske Vandringer til Havet, som de saa muligvis aldrig mere forlod. — Jeg var selv ganske stolt af den Viden, jeg lagde for Dagen, og alt som jeg talte, fik jeg endnu mere end nogen Sinde før Øje for det æventyrlige ved Forholdet, som jeg uvilkaârlig kom til at sammenligne med Trækfuglenes aarlige Farter mellem Syd og Nord, jeg blev ivrig, og min Varme maa have smittet Per Andersen, thi da jeg endelig standsede, sagde han: „Det er da vel Løgn!“ et ubedrageligt Tegn paa hans dybeste Interesse. — Skjønt vi alt stod uden for Præstegaarden, fik han endnu et afsluttende Foredrag paa Falderebet; jeg udviklede, om muligt endnu mere veltalende end før, hvor stor den maatte føle sig, hvem det lykkedes at løse en Naturens Gaade, som Aartusender ikke havde magtet, og jeg lod en Antydning falde om, at der i Paris var udsat en Belønning af adskillige Millioner Francs for den, som fyldestgjørende klarede Spørgsmaalet om Aalens Forplantningsforhold. Dette sidste var ganske vist en digterisk Frihed, men da det i Skolen hed sig, at lignende Summer vare lovede den, der udfandt Vinkelens Tredeling, Cirkelens Kvadratur eller løste andre saadanne Problemer, syntes jeg, at man ogsaa passende

kunde sætte en Pris paa Aalens Hoved. Pengebelønningen gjorde imidlertid intet videre Indtryk paa Per Andersen, men han havde aabenbart faaet noget alvorligt at tænke paa og gik grundende hjemad.

— Stakkels Per Andersen! Hin Aften blev dit Livs Vendepunkt!

Det varede en Maanedes Tid, før jeg saa' min Fiskekammerat igjen, og han var da usædvanlig tavs. Jeg prøvede at bringe de forskjelligste Æmner paa Bane, men han indlod sig ikke paa noget af dem; han talte saa godt som ikke, og det hændtes to Gange, at han ikke saa', der var Bid paa hans Snøre. Omsider sagde han efter en længere Tavshed:

„Det er lige godt sært nok med de Aal!“

Jeg, der med Skam at tale om allerede havde glemt mit eget begejstrede Foredrag, mente, at hans Udtalelse som sædvanligt drejede sig om Fiskeri, og svarede derfor:

„Saa! Vil de ikke bide for Tiden?“

Han vendte Hovedet helt om, saa' forbavset paa mig og sagde: „Bide! Hvorfor skulde det Skab ikke bide? — Nej, jeg mener, hvordan de yngler. Jeg har nu spekuleret

over de Dele, siden vi sidst saas, og nu tror jeg, jeg har Redelighed paa det . . .“

Nu var det min Tur at se forbavset paa ham. „Det er da vel ikke deres Alvor, Per Andersen!“ sagde jeg.

„Jo, gu' er det Alvor, ja!“ svarede han med inderlig Overbevisning. „Og véd han saa, hvad jeg tror? Jeg tror, Aalekvabben er Moder til Aalen!“

Uden at indlade mig paa Konsekvenserne af dette ret gemytlige Familieforhold sagde jeg blot: „Men hvor i al Verden har De det fra, Per Andersen?“

„Aa, det er noget, jeg har fundet ud i ledige Timer,“ svarede han med en vis Selvfølelse.

Skikkelige, naive Per Andersen! Du stod endnu paa det forlængst tilbagelagte Standpunkt, da Menneskene mente, ad Spekulationens abstrakte Vej at kunne løse Tilværelsens og Naturens Gaader! Du skulde først lære, at man kun Trin for Trin, ad Undersøgelsens og Erfaringens møjsommelige Sti kan vinde frem til videnskabelig Klarhed, og mig var det forbeholdt at give dig det første Begreb herom!

Saa populært som muligt søgte jeg at gjøre ham indlysende, at man ikke saadan

kunde sætte sig hen og „finde noget ud i ledige Stunder“; nej, man maatte kun betragte noget som en fastslaaet Kjendsgjerning, naar det var oplyst ved selvstændige og gjentagne Undersøgelser, der gav En den objektive Sikkerhed og udelukkede Muligheden af enhver Fejltagelse. „Kort sagt: man maa naturligvis gaa videnskabelig til Værks,“ sluttede jeg med at sige.

Per Andersen blev synlig nedstemt og spurgte i en usædvanlig spag Tone: „Ja, men hvad er saa Videnskab?“

Dette Spørgsmaal satte mig i en øjeblikkelig Forlegenhed, thi er der noget, Skole-drenge — og andre for Resten med — i Reglen have Vanskelighed ved, saa er det Begrebs-Definitioner. Jeg blev derfor endnu mere populær og svarede: „Ja, Videnskab — ja, det er f. Ex. at sprætte Aal op og lede efter Æggestokken, studere deres Levemaade og putte dem i Spiritus.“

Ved det allersidste Ord saa' Per Andersen op: der lød jo ved det, midt gennem alt det fremmede og uforstaaelige, en kjendt og kjær Melodi. „Ja, Spiritus er godt til mange Ting,“ sagde han, „det er vist; men hvad skulde det ellers hjælpe her?“

Jeg forklarede ham, at Dyrene ved at

kommes i Spiritus kunde holde sig, og at vi i Skolen havde en hel naturhistorisk Samling.

„Kan man faa den at se?“ spurgte han.

„Ja, det kan De saamænd godt!“

„Ja, saa kunde det nok være, jeg kom til Byen med det første,“ sagde han, og dermed var Samtalen herom forbi for den Dag.

Men det utrolige indtraf virkelig: Per Andersen kom til Byen kort Tid efter, noget, der ikke var hændet den sidste Snes Aar. En Lørdag Eftermiddag bankede det paa min Dør, og han stod lyslevende udenfor, iført det Sæt Vadmestøj, der ellers kun kom paa de to Gange om Aaret, han var i Kirke, med Støvlerne sølvskinnende af Kakkelovnssværte og med en Hat, han gjerne kunde have arvet efter sin Fader. Efter at have budt Goddag mindede han mig om mit Løfte, at føre ham op i Skolens Samling; vi fulgtes ad, og ved Pedellens Hjælp lykkedes det mig uden Vanskelighed at vise min gamle Ven den attraaede Villighed. Samlingen har sikkert aldrig haft nogen taknemmeligere Beskuer; thi Per Andersen gik med blottet Hoved rundt og saa' paa alt med en formelig Andagt, nikkede af og til, naar han traf noget, han kjendte, og rystede jævnligen paa Hovedet, alt uden at sige et eneste Ord. Først da vi atter stod

under aaben Himmel, løstes hans Tunge; han gav mig Haanden og sagde: „Nu siger jeg saa mange Tak! Ja, jeg forstaar jo nok, at det er Videnskab, men meget af det er ellers fælt at se! Farvel!“ Og dermed gik han, langsomt trækkende paa Benene som altid.

Jeg saa' ham ikke i lang Tid. Om Efteraaret og Vinteren gik jeg helst paa Jagt, naar jeg var i Præstegaarden, og holdt mig nu til dennes egen Mark og de nærmest tilgrænsende; den følgende Sommer blev jeg Student og kom slet ikke der paa Egnen før næste Aar, da jeg besluttede at vise de forbavsede indfødte, hvorledes Silkehuen klædte mig. Som jeg en Aften sad og spillede Piquet med Onkel, kom jeg pludselig i Tanker om, at det kunde være ganske rart at tage ud at fiske næste Dag.

„Ja, gjør Du det!“ sagde han. „Men hvor vil Du faa Baad fra?“

„Aa, jeg laaner vel Per Andersens, som jeg plejede i gamle Dage,“ svarede jeg.

„Ja det kommer an paa, om han kan undvære den saa længe,“ indvendte Onkel, „for han har slaaet sig paa Færgefart og sætter Folk over Søen for fire Skilling.“

„Per Andersen Færgemand!“ raabte jeg.
„Hvordan er han bleven det?“

„Simpelt hen for at tjene en Smule,“ svarede Onkel. „Stort bevendt har det aldrig været med hans Gaard, og i det sidste Aar er han bleven mer og mer underlig og mer og mer forfalden, saa at alt til sidst kom i den yderste Uorden. Nu er han gaaet paa Aftægt, men den er ikke stor, og han maa se at bjærge til, hvad han kan.“

„Ja, jeg maa ned til ham i Morgen alligevel,“ sagde jeg.

„Ja, gjør Du det. Godnat!“

— Næste Middag vandrede jeg den kjendte Vej til Per Andersens Gaard. Alt i nogen Afstand saa' jeg en Ruse hængt til Tørring paa Risgjærdet, der indhegnede Haven, og dette Syn kaldte med et alle de gamle, fornøjelige Minder til Live, saa at jeg uvilkaarlig forstærkede min Gang for saa snart som muligt at naa mit Maal. Der mødte mig imidlertid strax en Skuffelse: Per Andersen var paa Søen, men ventedes for Resten tilbage om et Kvarters Tid; han var kun ude at sætte En over til den anden Bred. Jeg gik ned til Søen og saa' den vel bekjendte, fladbundede Baad, der havde Form af et for begge Ender tilspidset Trug, bevæge sig over imod mig.

Snart lagde den til ved den primitive Bro, og den gamle og hans Passager gik i Land. Den sidstnævnte havde for Resten selv maattet ro, thi, som jeg senere erfarede, plejede Per Andersen, naar det var yngre Mandfolk, han færgede for, at lade disse tage Aarerne. „De er jo yngre end jeg!“ sagde han.

Per Andersen saa' paa mig, øjensynlig uden at kjende mig.

„Men, Herregud, kjender I mig ikke!“ sagde jeg.

„Jo, nu hører jeg! Det er jo Jer oppe fra Præstens. Aa, ja, Tiden gaar, og man bliver gammel og skrøbelig.“

Vi fulgtes ad op mod hans Hjem oven for Bakkerne, og jeg gik med ind i hans tarvelige Stue.

Der var temmelig uhyggeligt. Lappede Klæder laa til Tørring inde i den uredte Alkove, hvor Forhænget ikke var trukket for, Lergulvet var hullet, og paa det fidtede Fyrretræs Bord stod endnu Resterne af hans sidste Maaltid. Mørkt var der, thi Ruderne i det eneste Vindue var smaa og solbrændte, og den Luft, der slog En i Møde, var ikke blot tung og indelukket, men paa en ejendommelig Maade gennemtrukken med Brændevinsdunst.

„Aa, vær saa god at sidde ned,“ sagde

Per Andersen og gjorde sin eneste Stol rydelig.

„Hvordan har I det saa egentlig?“ spurgte jeg.

„Ja, hvordan kan man have det, naar man er ved Midten af den fjerde Snese!“ svarede han, men tilføjede umiddelbart efter: „Jeg har det jo for Resten godt i alle Maader.“

„Hvordan gaar det med Fiskeriet?“ spurgte jeg videre.

„Det er skralt. Men jeg fisker heller ikke synderlig.“

„Hvad faar I da Tiden til at gaa med?“

„Aa, jeg sidder saadan og spekulerer; ja, jeg gjør saa. — Men vil I ikke have en Snaps?“

Jeg afslog det.

„Ja, saa kommer jeg vel til at tage mig en selv,“ sagde han og gik hen til Hængeskabet og tog Klukflasken frem. Den var imidlertid tom. „Det var ilde!“ sagde han. „Jeg har glemt at faa den fyldt hos Høkeren. Aa, ja, man bliver lige godt gammel. Saa maa jeg nok —“; Slutningen hørte jeg ikke, men han stavrede op paa en Kasse og ragede rundt paa en Hylde over Døren, hvor der stod en hel Mængde Flasker og Krukker. Han tog en af dem ned og skjænkede sig et Glas.

„Skaal!“ sagde jeg.

„Tak! — Det lindede for Brystet!“

Jeg kom til at se paa Flasken, en almindelig brun Halvflaske, og det forekom mig, at der var noget mørkt paa Bunden. „Jeg synes der er noget i Brændevinen,“ sagde jeg. „Er det Perikum?“

„Nej, Perikum er det ikke.“

„Noget er der,“ sagde jeg og tog Flasken. „Hvad i al Verden er det! Det er jo ligesom en tynd Pølse!“

„Nej, en Pølse er det heller ikke. — Det er ellers en Aal.“

„En Aal!“ raabte jeg. „Bruger man nu dem til at sætte Smag paa Brændevin med?“

„Nej, det gjør man vel ikke. Men i en snæver Vending, da jeg ellers ingen Spiritus har i Huset, saa kan jeg jo gjerne tage lidt af en af de Flasker; der er nok endda.“

„Men holder De da saadan større Oplag af Aal i Spiritus?“ spurgte jeg.

„Ja, jeg gjør saa. Der staar endda en Slump der oppe,“ og han pegede paa Hylden.

Først nu gik det op for mig: Per Andersen var virkelig bleven Videnskabsmand og syslede endnu paa sin Manér med Spørgsmaalet om Aalens Forplantning.

„Men hvordan gaar det saa med Studeringerne?“ spurgte jeg.

„Aa, det gaar som det kan. Videnskaben er jo svær.“

„Men hvor vidt er De da kommen?“ frittede jeg.

„Ja, se, jeg er jo videre, end da jeg begyndte, men der er jo nok noget, jeg ikke rigtig har Rede paa endnu. — Men det kommer vel ogsaa.“

Jeg trængte ind paa ham for at faa at vide, hvad han i Grunden troede at have opdaget, men han iagttog en forsigtig Tavshed. „Det er ikke saadan at forklare,“ sagde han flere Gange.

— Som han sad der inde i det trange, mørke Rum med den røde Hue og det stride, graa Skjæg forekom han mig i Øjeblikket som en Vision fra Fortiden. Hylden med de mange Flasker og Glas og det sodede Ildsted, hvor en Jærntrefod stod over de udbrændte Gløder, kunde godt danne Baggrund for en Guld-mager fra Middelalderen, og var han ikke ogsaa selv en Slags Adept, der naivt, men ihærdig stræbte at finde de vises Sten og at aflukke Naturen dens Hemmeligheder! —

Omsider tog jeg Afsked, og han fulgte mig udenfor. Solen var sin Nedgang nær,

men Søen laa endnu fuldt belyst for vore Fødder. Jeg saa' ud over den og gjenkaldende mig min Færden der ude med ham sagde jeg: „Hvordan gaar det med „Bispholm“? Synker den somme Tider endnu?“

„Jeg véd ikke,“ svarede han, „for jeg kommer der ikke mere. Men det kan jo ellers gjerne have været en Fabel, man bilder sig saa meget Sludder ind!“

Halv underlig til Mode, baade ved Opholdet i den gamles Stue og ved hans sidste Ord, gik jeg hjem, og det varede et Par Dage, inden jeg igjen saa' ham — for sidste Gang.

Det var en sildig Eftermiddag nede ved Aaen. Jeg gik med Bøsse og Hund efter Bekkasiner og opdagede med ét Per Andersen, der stolprede afsted hen imod Møllen. „Hvor skal I hen nu?“ raabte jeg paa Afstand.

„Aa, jeg skulde op ad Møllen til,“ svarede han.

Jeg gik hen til ham og saa', at han var kjendelig oplivet og rødhusset.

„Jeg skulde have den fyldt,“ sagde han og pegede paa en Flaske, „ja, jeg skulde saa. Der er nok Aaleyngel ved Baghullet endnu.“

„Men Solen er jo lige ved at gaa ned!“

indvendte jeg, ihukommende hans tidligere Udtalelser.

„Ja, den er saa, men det faar være. Nu er jeg godt i Gang, og kan hænde, jeg véd mer end andre inden Aften! — Farvel!“ Og dermed gik han ad Møllen til.

Stakkels Per Andersen! Svigtede Du helt dine gamle Guder! „Bispholm“s periodiske Forsvinden kaldte Du en Fabel, og Baghullets mystiske Rædsler lod Du haant om! Hvad troede Du da paa? — Paa Videnskaben!

— Næste Morgen blev jeg taget paa Sengen af Onkel, der meddelte mig, at Per Andersen for faa Timer siden var fundet druknet i Baghullet. Møllersvenden havde om Aftenen set ham krybe ned i den ene af Sluserne, hvor Stigbordet var for, men da den gamle jo i længere Tid havde været underlig, og da Svenden mente, at han vilde fiske, havde han ikke tænkt videre over det.

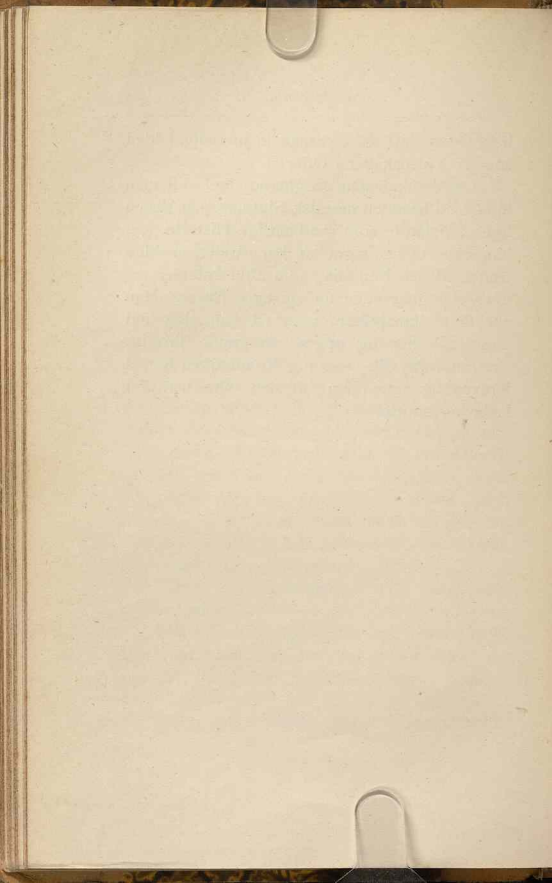
„Han har naturligvis været drukken,“ sagde Onkel.

Højest sandsynligt. Men jeg fortalte dog, hvad jeg vidste om Per Andersens Færd og om det, der i hans sidste Aar havde optaget ham.

„Herregud!“ sagde Onkel. „Hvem skulde

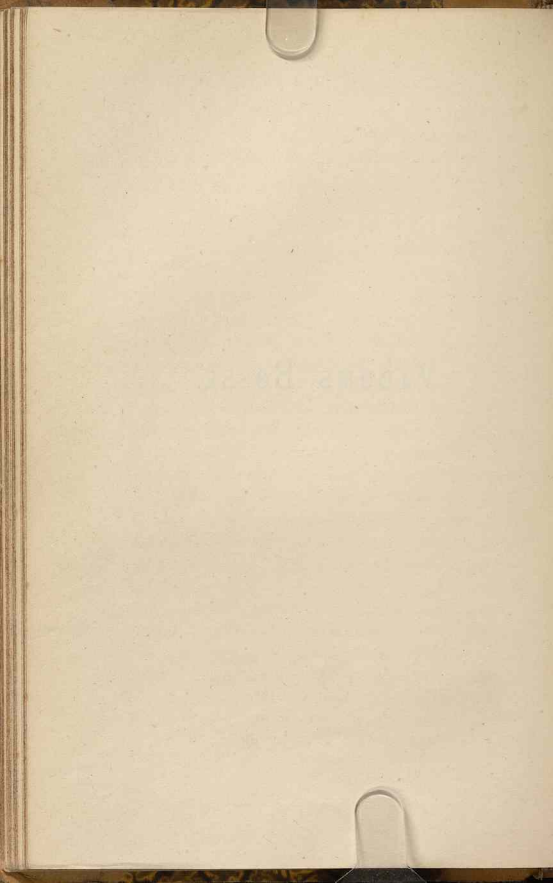
have troet det! Saa er han jo formelig falden som et Videnskabens Offer!“

Og det kan man jo gjerne sige. Vil man imidlertid have en moralsk Slutning paa denne lige saa simple som sandfærdige Historie, saa kan man ogsaa sige, at Per Andersen blev truffen af den Nemesis, som altid rammer enhver, der gaar uden for sin egen Natur. Han var født Romantiker, men da han slog ind paa Realismen og opgav sin gamle Tro og sin gamle Mystik, saa tog Romantiken ham i Kraven og viste ham, at den ikke ustraffet lader sig spotte.

VADUMS BØSSE.

Aaen løber gennem en Del af den jyske Kjøbstad, om hvilken her er Tale. Længere inde i Landet er det en klar, venlig Strøm, der bugter sig mellem grønne Enge; dér bærer den Aakander paa sin Flade og gemmer Fisk i Dybet. Uden for Kjøbstaden ligger Byens gamle Vandmølle; foran den breder Aaen sig i den store, lavvandede Mølle-dam, bag ved, neden for Sluserne, ligger det dybe, af Træer overskyggede „Baghul“, og herfra fortsætter saa Aaen sit Løb gennem Byen. I Begyndelsen bevarer den endnu noget af sin landlige Karakter; den skærer sig ind mellem et Par store Haver, hvorfra El og Birk hælder sig ud over den og mødes med Kronerne, men pludselig er den midt inde mellem Husene, hvis Kampestensgrund rejser sig umiddelbart op fra Bredden, Spildevand fra Fabrikkerne og alskens Affald gjør den oprindelig

klare Strøm uren, og naar den omsider kommer til sit Maal, Havnen, kan man et Stykke ud i denne skjelne Aavandet som en hvidlig, grumset Stribe. Som oftest frembyder derfor Aaen inde i Byen heller ikke noget tiltalende Syn; enkelte døde Fisk og Fejeskarn sejler ned ad den, og naar Vandet imellem er saa klart, at man kan se Bunden, viser denne sig oversaaet med hvide Tallerkenskaar, havarerede Blikkasseroller og andre lignende Gjenstande, der ere halv begravne i Dyndet.

Der er dog en vis Tid, paa hvilken man har Fornøjelse af at gaa ved Aaen, og det er en Sommer Aften. Paa den ene Bred er der Gade med Bulværk, men lige over for ligger i uafbrudt Række fattige Smaahaver og Gaarde, hver med sit Tvættested nede ved Vandet. Haverne er der ikke stort ved, i det højeste indeslutte de nogle Bede med Køkkenurter og et Par Ribsbuske, men ved Tvættestedet staar der altid en Bænk, i Reglen overskygget af en Hyld, og her tilbringe Beboerne gjerne hver Sommer Aften. Familiefaderen sidder i Skjorteærmer og ryger sin Pibe, Nyheder udvexles med Naboerne til begge Sider, og somme Steder er der lagt en Snøre ud i det forfængelige Haab, at en vildfarende Fisk af Fortvivlelse over Vandets Beskaffenhed skal

begaa Selvmord ved at hænge sig paa Krogen. Det er et hyggeligt Billede, der saa ligger for En, naar man gaar paa Gaden lige over for; Aftenskumringen dækker over det mindre tiltalende, og Idyllen bliver tilbage.

En af de Skikkelser, jeg husker bedst fra min Barndom, er Vadum, og han hører i den Grad med til Solnedgangsbilledet fra Aaen, at jeg knap kan tænke mig dette uden ham. Aften efter Aften kunde man se ham sidde nede ved Tvættestedet med den korte, forbrændte Træpibe hængende ned over det stride, graa-sprængte Skjæg og med Fiskestangen hvilende paa Knæet. Han sad aldrig, som de andre, i Skjorteærmer, men var ufravigelig iført det samme Sæt luslidte sorte Tøj, som han viste sig i om Dagen, naar han i sin Egenskab af Raadstuetjener færdedes rundt i Byen; den eneste Forandring, hans Ydre undergik om. Aftenen, var, at de langskafte Støvler da ombyttedes med et Par Tøfler, der lod de hvide Uldsokker komme fuldstændig til deres Ret, idet Benklæderne af Princip altid gled op, ligesom hans Klæder i det hele taget syntes at røbe en mærkelig Utilbøjelighed til at slutte sig om hans Legeme. Vadum var aabenbart ikke skabt til at bære sort Dragt, og naar jeg saa' ham vandre forbi, fik jeg

uvilkaarlig et Indtryk som af en vild, der, tvungen af Omstændighederne, har været nødt til at anlægge evropæisk Dragt.

I en lille By kjender man altid hinanden, i det mindste „af Anseelse“, som det hedder, og jeg havde da ogsaa, saa langt tilbage, jeg overhovedet kan huske, holdt Hilsen med gamle Vadum, baade naar vi mødtes paa Gaden, og tværs over Aaen. En Sommer Dag sendte Fader mig med en Besked til ham, og jeg traadte for første Gang ind i hans tarvelige Hjem. Gaden, hvori Vadum boede, bestod udelukkende af Smaahuse, men hans mere end beskedne Indtægter tillod ham dog ikke at bebo Forhuset; han havde to smaa Værelser og et Køkken i en Bagbygning, altsaa længere nede ved Aaen, og her tilbragte han i en Række af Aar sit ensomme Liv. Mellem Aaen og Huset var en lille Gaard, brolagt med toppede, runde Sten, og her traf jeg Vadum i Færd med at pusle i sin „Have“. Denne bestod af et firkantet Stykke Jord, saa stort som et meget lille Værelse, og denne Jord var endda kun indvunden ved at Vadum, formentlig med Værtens Tilladelse, havde brudt Stenbroen op i Midten af Gaarden. Jeg sagde Goddag og forrettede mit Ærende, fik Svar paa det og vilde gaa igjen, da Vadum med

et godmodigt Smil og paa rent vesterjysk spurgte, om jeg ikke først vilde se mig lidt om.

„Se, det er min Have,“ forklarede han og saa' sig stolt og veltilfreds om. „Man kan faa meget ud af lidt, naar man bruger Pladsen: dér, i det lille Bed til venstre, har jeg haft Radiser, men de er forbi nu; dér staar en Busk Purløg, den faar baade Petersens og Lihmes og Jensens af, men der er altid nok, det er en sjælden Busk, den! Og her kommer det bedste: det er Agurkerne. De tegnede lidt smaat i Aar, men se nu, hvor de har taget fat! De er helt fulde af Blomster, der bliver noget at plukke!“

„Holder De saa meget af Agurker?“ spurgte jeg.

„Nej, jeg smager dem aldrig,“ svarede Vadum.

„Men hvorfor dyrker De dem da?“

„Jo, for de er saa vanskelige. De skal gødes og de skal dækkes, og saa kan de endda slaa fejl; men det er jo Fornøjelsen ved det, at ikke enhver kan drive Agurker, men at de maa faa dem til givende af mig.“

Op ad et tjæret Plankeværk, der dannede Grænse mod Nabogaarden, klatrede en Græskarplante, og øverst paa Plankeværket sad en tam Ravn. Jeg kjendte godt Vadums Klavs

af Omtale, thi den var temmelig populær i Byen, og nærmede mig nu for at gjøre dens Bekjendtskab; den hvæsedde ad mig og slog med Vingerne, og formodentlig vakt ved denne Lyd kom en middelstor, grim Køter gøende frem af Huset.

„Vil Du holde Mund!“ raabte Vadum. „Kom herhen og sig Goddag, Gravmand!“

Hunden nærmede sig og lod sig, skjønt den stadig knurrede og viste Tænderne ved den ene Side af Munden, dog klappe af mig.

„Ja, kjøn er han ikke,“ sagde Vadum, „men jeg har aldrig kjendt hans Mage til at finde en Flok Høns.“

„Gaar De paa Jagt?“ spurgte jeg overrasket, thi det var ikke faldet mig ind at tænke mig Vadum som Jæger.

„Ja, det gjør jeg jo rigtignok,“ svarede den gamle; „og jeg skyder ogsaa det meste af, hvad jeg peger paa,“ lagde han til med et lunt Smil.

Da han ikke sagde mere, og da der formodentlig ikke var flere Mærkværdigheder at betragte end Haven, Klavs og Gravmand, sagde jeg Farvel og gik hjem. Men hjemme havde jeg en hel Del at fortælle om mit Besøg, og navnlig maatte jeg af Fader have

Besked paa, om han vidste af, at Vadum var Jæger og om han duede noget som saadan.

„Om Vadum kan skyde!“ sagde Fader.
„Ja, Du kan tro, han kan skyde, min Dreng! Det er den bedste Skytte her i Byen.“

„Skyder han da bedre end Du?“ spurgte jeg, der dog gjerne, saa vidt muligt, vilde hævde den fædrene Autoritet.

„Jeg siger Dig jo, han er den bedste Skytte i Byen.“

At Vadum fra dette Øjeblik af blev Gjenstand for min levende Interesse, behøver næppe at siges; jeg nikkede ikke blot mildt til ham, naar vi mødtes, som før, men jeg saa' næsten ærbødig op til ham.

Naar Efteraaret og med det Jagttiden kom, var det min største Fornøjelse, naar jeg kunde faa Fader overtalt til at lade mig følge med ham Lørdag Eftermiddag. Det var selvfølgelig kun mindre Udflugter, der da kunde være Tale om, i Reglen et „Slag“ rundt paa Byens Marker efter Høns, men noget bedre end de Ture kjendte jeg ikke, skjønt jeg endnu ikke fik Lov til selv at bære Bøsse, men kjønt maatte nøjes med at gaa bag ved, et Skridt til højre.

En Lørdag Middag, da jeg kom hjem fra Skolen, plagede jeg Fader om at tage mig med, men han kunde af en eller anden Grund ikke være hjemme fra den Dag. Jeg blev meget nedslaaet, men pludselig sagde han: „Du kunde jo maaske faa Lov til at gaa med Vadum; han er naturligvis paa Støvlerne i Dag, og han er paalidelig nok.“

Vi fulgtes ad hen til Vadum og traf den gamle i Færd med sin Udrustning. For første Gang saa' jeg ham i anden Dragt end den „agtbare“ sorte; han bar en kort, sort og slidt Skindfrakke, havde Hue paa Hovedet og Fedtstøvler paa Benene. Han var som et andet Menneske at se til. Fader bad Vadum tage mig med ud den Eftermiddag og passe godt paa mig.

„Naa, saa Ritmesterens Søn holder ogsaa af Jagt! Aa, ja, det kan jeg forstaa — Ja, vi skal nok komme ud af det sammen, skal vi ikke? — Ritmesteren skal ellers have Tak, at De vil betro mig Drengen, han skal ikke komme noget til!“

Fader gik, og jeg blev altsaa alene med Vadum.

„Ja, saa skulde vi vel have Skyderen med,“ sagde han, gik ind i Huset og kom tilbage med en Bøsse, saa gammel at se til, at

man næsten kunde undres over, at den ikke havde Stenlaas. Det messingbeslaaede Skæfte var ridset over det hele, Pistonerne udbrændte og Løbene tyndslidte i Mundingen. „Havde jeg det samlet paa ét Sted, der er skudt med den, saa var det endda en god Slump!“ sagde Vadum og saa' næsten kjærlig paa det gamle Vaaben; saa fløjtede han ad Gravmand, der hylende af Glæde sprang foran ham, og saa gik vi.

Da vi var komne vel uden for Byen, standsede han, tog et gammelt Krudthorn, der var lukket med en simpel Prop, op af Skydetasken og begyndte at lade. Jeg saa' ham til min Forundring hælde Krudtet løst i Haanden og paa Øjemaal komme det i Løbet, men jeg lærte snart, at det var lige saa nøje afpasset, som naar andre brugte Krudtmaal. En Stump af en gammel Avis blev brugt til Forladning, og saa gik det afsted, ind over Markerne.

Det var højt og klart Septemберvejr, Solen skinnede og Luften var varm. Hen over Stubmarkerne gik vi, Gravmand i Forvejen med den stumpede Hale i Vejret og idelig vendende sig om for at se, om ogsaa vi var lige saa henrykte som den. Og det var vi; jeg kan ikke blot svare for mig selv, men ogsaa for Vadum. Han var ikke ellevild som

jeg, men der var over hele hans Skikkelse udbredt en saadan stille, inderlig Glæde, som jeg aldrig havde tænkt mig, han kunde huse; han var aabenbart i Harmoni med sig selv og med Omgivelserne, og dette lyste ud af ham. Gravmand fik Færten af noget, snart stod han, og en Flok fløj op for ham. Hurtig, men rolig kastede Vadum Bøssen til Kinden, skød og dublerede to Høns. Mere fik han ikke Skud til den Dag, men han var fornøjet og jeg med.

Det var min første Jagttur sammen med Vadum, men den blev i Aarenes Løb fulgt af mange, mange flere, saa at det tilsidst blev en næsten given Regel, at vi i Jagttiden fulgtes ad Lørdag Eftermiddag, den eneste Tid, paa hvilken han, ligesom jeg, kunde nyde den fulde Frihed. Hvor tydelig ser jeg ham for mig, naar vi drog ud! Han levede hver Gang op og blev som en anden, ja, han levede i Grunden kun ret den ene halve Ugedag. Trods sin Alder — han var, da jeg begyndte at lære ham at kjende, højt oppe i de tres — gik han en stot, langskridtet Marsch og var, i alt Fald tilsyneladende, ikke mere træt, naar han kom hjem, end naar han gik ud. Meget talte han ikke, men alt, hvad han sagde, bar ved hele Udtryksmaaden og Tonefaldet et tydeligt Præg af den mest fuldkomne Glæde

over Tilværelsen. Holdt vi saa imellem en kort Rast, og han strakte sig ud paa Jorden med Gravmand ved sin Side, kunde han se næsten aandsfraværende ud over Egnen, og det var øjensynligt, at hans Tanker var langt borte. Men hvor? Det blev jeg først efter adskillige Aars Forløb klar over, den Gang da jeg erfarede, at Vadum havde en Fortid.

— Oppe i Vendsyssel, ikke langt fra den store Vildmose, havde hans Vugge staaet. Han var bondefødt, men var fra Dreng af bleven vant til næsten altid at færdes ude med Bøssen i Haanden. I Landsbyskolen gik det ham paa Grund af hans gode Nemme betydelig bedre end de andre, og Faderen, der, skjønt Husmand, sad lunt inden Døre, faldt da paa, at Sønnen skulde være Skolelærer. Han kom paa et Seminarium, stængtes et Par Aar ude fra det Friluftsliv, han hidtil havde levet, fik Examen og var heldig — eller uheldig — nok til at blive ansat som Skolelærer i sin hjemlige Egn. Hvordan han var som Skolelærer, kan man næsten tænke sig. Ikke at der var noget i Vejen med hans Anskuelser paa det kirkelige Omraade — skjønt Vadum ganske vist nærmest tænkte sig et andet Liv i nær Overensstemmelse med Rødhudernes Paradis: som vidtstrakte Sletter, hvor der

vrimler af Vildt — men hvordan skulde han kunne passe sin Skole, naar der var flyvefærdige Ællinger i Søen, Tredækkere i Mosen, Høns paa Markerne eller Strøjfdyr i Krattet! Fristelserne lurede paa ham uden for selve Skolens Tærskel; selv en St. Antonius vilde haft Moje med at bekæmpe dem, og Vadum var ingen St. Antonius, han faldt for Fristelserne. Børnene fik alt for mange Fridage Aaret rundt, Vadum passede sin Jagt og anede intet ondt, men en skønne Dag fik han sin Afsked; Faderen var død forinden uden at efterlade noget. Afskeden var for Vadum et Lyn fra klar Himmel. Saa bestemte han sig til det eneste, der var at gjøre: han brød op og søgte at faa ny Grund under Fødderne. Hvordan han omsider blev Raadstuetjener i min Fødeby, og efter hvilke Skæbnens Omskiftelser han herved kom i Havn, det véd jeg ikke; selv talte han aldrig om Fortiden. Han skabte sig en fredet Haveplet i den lille Gaard ved Aaen, han passede sin beskedne Gjerning med en aldrig svigtende Samvittighedsfuldhed og var vistnok saa lykkelig som den kan være, der har resigneret. Men han var ikke sig selv. Det var han kun, naar han Lørdag Eftermiddag gik med Bøssen i Haanden, og selv da: hvor tarvelig var ikke det nuværende

mod det Liv, han en Gang havde ført! Han, der havde skudt Urhøns i hundredvis og jaget det store Vildt, han maatte nu nøjes med at finde et Par fattige Høns paa Kjøbstadens Mark!

Den Gang han var draget bort fra sin Fødeegn for aldrig mere at gjense den, havde han kun bragt ét med, og det var Bøssen, den samme, han endnu ejede. Den omfattede han med en Følelse, der gjerne kunde kaldes Kjærlighed; den havde Hæderspladsen i hans snævre Stue, og hundrede Gange om Aaret uden for Jagttiden tog han den ned af Knagen, sad med den, saa' paa den og faldt i Tanker. Den var efterhaanden bleven ham noget andet og mere end en slet og ret Bøsse; den var ham et Slags Symbol, der ligesom repræsenterede Fortiden, den lykkelige, for bestandig svundne Fortid, og naar han betragtede sin Bøsse, gled Blikket sikkert med det samme ud over Barndomshjemmets Marker, Heder og Moser.

Jeg mindes saa tydelig ét Træk, der bedre end noget andet viser den Kjærlighed, Vadum nærede til sin gamle Bøsse. Det var i Krigsaaret 1864; Preusserne kom længere og længere nord paa, de stod allerede i den nærmeste By syd for os. Vadum kom om Aftenen til

mit Hjem og spurgte efter mig, Fader var jo i Krigen. Forsigtig spejdende omkring, at ingen skulde kunne høre og se ham, pakkede han en lang Gjenstand ud af et Par Lapper: det var Bøssen.

„De kunde gjøre mig en stor Tjeneste,“ sagde han, „og De vil jo nok for gammelt Bekjendtskabs Skyld, ikke sandt? Jeg vil jo, som De nok kan begribe, gjøre hvad jeg kan for at redde min gamle Skyder; men det første, Tyskerne gjør, naar de kommer, er naturligvis at forlange alle Vaaben udleverede og selv søge efter, hvad de kan faa fat paa. Nu har jeg tænkt frem og tilbage: hjemme, hvor jeg bor, der er Fruentimmer i Huset, og fik en af dem Rede paa, hvor jeg havde gjemt Bøssen, saa kunde hun naturligvis ikke holde tæt med det; men her hos Dem vil jo ingen falde paa at søge den.“

Gamle Vadum nærede aabenbart den Forestilling, at det første, den tyske General vilde spørge om, var hans Bøsse; jeg nænnede imidlertid ikke at berolige ham med, at han ganske rolig kunde lade den hænge paa Væggen, men erklærede, at jeg var villig til at gjemme den. Saa gik vi to i dybeste Hemmelighedsfuldhed op paa Loftet, løsede et af Brædderne, lagde Bøssen ned mellem to af

Bjælkerne og sømmede Brættet paa igjen. Der laa Bøssen, saa længe Fjenden var i Jylland, og naar Vadum og jeg imellem mødtes, blinkede han listig til mig, og jeg blinkede igjen, som om vi havde en Statshemmelighed sammen. Da Byen igjen var fjendefri, løsnede vi i Fællesskab Loftsfjælen, Bøssen kom atter for Dagens Lys, og Vadum gik sjæleglad hjem med den.

„Det har ellers været en drøj Tid,“ sagde han, „jeg syntes formelig, der har været saa tomt i Stuen.“

— Vi var mange Gange paa Jagt sammen efter den Tid. Vel blev Vadum lidt stiv i Benene, og det kneb med at komme over Grøfterne, men naar jeg sprang over først og rakte ham min Bøssekolbe at tage fat i, saa gik det endda, og skød han, fejlede han sjælden eller aldrig. Imidlertid lagde jeg Mærke til, at han i de senere Aar kun skød, naar han havde rigtig godt Skud; han var aabenbart ikke længer saa sikker paa sit Syn og paa sin Haand som tidligere, og fejle vilde han ikke. Alderen mærkedes i det hele baade paa Graymand og ham — han var jo nu ogsaa over de 70 — og hen imod Slutningen af Jagttiden plejede han hvert Aar at sige, at nu var det vist sidste Gang, han fik Skud i

Bøssen. Jeg var imidlertid saa vant til at tænke mig ham som den evig utrættelige, at jeg ikke lagde nogen Vægt herpaa.

Saa var det en Lørdag Eftermiddag, den første i Aarets Jagttid. Jeg havde gjort Aftale med Vadum om, at vi skulde følges ad, og til sædvanlig Tid marcherede vi da ogsaa afsted. Gravmand logrede fornøjet med Halen, men han sprang ikke mere op ad sin Herre, dertil var Benene for stive. Da vi kom til Marks, var det imidlertid, som om han blev ung igjen; han var i uafbrudt Bevægelse, fandt Hønsene og stod for dem nede i en Lavning, hvor der var et Stykke med Kartofler. Jeg maatte sagtne min Gang for at holde Skridt med Vadum, men vi kom tids nok: Flokken fløj op lige for os. Vadum skød med begge Lob, men — skød forbi. Han tog langsomt Bøssen fra Kinden, betragtede Gravmand, der ligesom forundret saa' op paa ham, og sagde: „Ja, det er Du ikke vant til, men det skal vel saa være! Aa, ja, saamænd!“ Saa tog han Bøssen over Skulderen, vendte sig til mig og sagde: „Der bliver nok ingen Jagt mere i Dag, det er vel bedst, vi ser at komme hjem.“ Jeg forstod godt hans Følelse og gjorde ingen

Indvendinger; vi fulgtes saa i Tavshed hjem ad. Da vi kom i Nærheden af Byen, skiltes vi, da han sagde, at han skulde et Ærinde om ad Markmanden til. Jeg saa' ham forsvinde bag Teglværket og hørte kort efter et Skud; det var mig besynderligt nok, thi jeg vidste jo, at han havde brugt begge Skud, og hvorfor skulde han vel have ladet paany?

Samme Aften var jeg ude og kom temmelig sent gaaende hjem forbi Møllen. Maanen var oppe, men næsten helt dækket af Skyer, saa at det var vanskeligt at skjelne noget bestemt; imidlertid forekom det mig dog allerede i Afstand, at der var en Baad ude midt i „Baghullet“, og da jeg kom nærmere, fik jeg Vished for, at dette virkelig var Tilfældet. Hvem i al Verden kunde det være, der laa her paa en saa usædvanlig Tid! Pludselig hørte jeg et højt Plask, et dybt Suk fulgte efter, saa blev alt stille. Jeg løb ned til Møllebroen og bøjede mig frem over Rækværket for at se, om der ikke skulde være hændet en Ulykke, men den ubekjendte i Baaden roede velbeholden og hurtig bort, ned ad Byen til. Lige i det Øjeblik, da Baaden skulde dreje ind mellem Haverne, kom Maanen frem bag Skyerne, og jeg saa' nu Baaden ganske tydelig tilligemed den natlige Idrætsmand: det var

Vadum! Jeg raabte hans Navn for at blive sikker i min Sag, men han blev ved at ro videre og forsvandt faa Øjeblikke efter inde under Træerne. Jeg gik hjem, underlig betaget af, hvad jeg havde set, men min Forundring skulde rigtignok stige den følgende Dag.

Tidlig den næste Morgen fortalte allerede Pigen mig, at der om Natten var sket Indbrud i Møllen; Tyven eller Tyvene var gaaede ind gennem Haven, havde slaaet en Rude ind i Spisestuen og taget alt det Sølvtoj med sig, som havde staaet der; der var Fodspor ude i Haven og de førte ned til Baghullet, saa der var al Rimelighed for, at Gjerningsmændene var komne roende op ad Aaen.

Jeg vidste knap, hvad jeg skulde tro; at Vadum ikke havde mere med Tyveriet at gjøre end jeg selv, var jeg fuldt og fast overbevist om, men at han just samme Nat havde været i Baghullet — og det var jeg sikker paa — maatte dog kaldes et mærkeligt Træf. Men det blev ikke herved. Det natlige Indbrud var selvfølgelig Gjenstand for alles Samtale, og man drøftede alle Haande Muligheder og udpegede de forskjelligste Gjerningsmænd. Med ét fløj det som en Løbeild over Byen, at Vadum hen imod Midnat var set roende op

ad Aaen; Vægteren havde lagt Mærke til ham, da han passerede Sonderbro, og en tilfældig Nattevandrers havde set ham komme tilbage en halv Times Tid efter. Der var ingen Tvivl længer: Vadum var den skyldige. Det hjalp ikke, at han hidtil bestandig havde nydt en næsten kvalificeret Agtelse for sin i enhver Henseende sjældne Hæderlighed; Folkestemningen er jo det foranderligste af alt, og de, der før vilde have aflagt Ed paa hans Retskaffenhed, vilde nu ikke have betænkt sig paa at fælde ham. Der gik et Par Dage. Jeg saa' den ene Morgen Vadum i Afstand, men det var øjensynligt, at han undgik mig. — Skulde han dog ikke paa en eller anden Maade mod sin Vilje være bleven Medvider i noget?

Samme Eftermiddag traf jeg Byfogden. Den almindelige Sigtelse mod Vadum var ogsaa naaet til ham, og da han kjendte mit Forhold til den gamle, standsede han mig for at spørge, om jeg ogsaa havde hørt noget. Da jeg trods alt jo var overbevist om Vadums Uskyldighed, tog jeg ikke i Betænkning at fortælle, hvad jeg selv havde set.

„Det var som Pokker!“ sagde Byfogden. „Ja, at Vadum ikke har gjort Indbrud, det er jeg lige saa sikker paa som De, men vi maa

snarest muligt se at faa Rede paa Sagen, navnlig for hans egen Skyld.“

Jeg bad ham om, endelig ikke at krænke den gamle med et ligefremt Forhør, men Byfogden sagde, at jeg kunde være ganske rolig, og bad mig selv gaa med ham til Vadum.

Vi traf ham hjemme. Han sad ude ved sin Have med Hænderne i Skjødets og saa' inderlig nedslaaet ud. Da Byfogden kom, rejste han sig og hilste ærbødigt paa sin foresatte.

„Ja, jeg kommer for om muligt at faa noget at vide hos Dem om Indbruddet i Møllen,“ sagde denne; „hørt om det har De vel?“

Jo, det havde Vadum.

„Ja, jeg tænkte, at De maaske kunde have set eller hørt noget, for De var jo samme Nat oppe i Baghullet.“

„Ja, jeg var saa,“ sagde Vadum med dirrende Røst.

„Naa, og De véd ingen Ting?“

Vadum betænkte sig lidt. „Jeg vilde helst være fri for at sige noget, for jeg kan ikke gjøre min Ed paa det.“

„Det skal De heller ikke, Vadum, men De kan jo ganske privat fortælle mig, hvad De véd.“

„Ja, naar Hr. Kammerjunkeren siger det,

saa maa jeg jo. Jeg saa' rigtignok to inde i Mollerens Have, og da jeg kom roende, løb de og krøb over Plankeværket ind til Jakobsens Have — men derfor behøver det jo ikke at have været Jakobsen og hans Søn.“

„Ej, ej!“ sagde Byfogden. „Ja, naturligvis: hvem andre skulde have været paa Spil dér end min gode Jens Jakobsen! Det er ikke første Gang! Det var godt, jeg faldt paa at tale med Dem, Vadum! Men lad mig saa ogsaa for en Ordens Skyld faa at vide, hvad i al Verden De vilde i Baghullet midt om Natten!“

Vadum var bleg. „Aa, det var saadan et Indfald,“ sagde han.

„Ja, men lad os høre, hvad det var for et Indfald; De véd nok, Retten skal have ordentlig Besked om al Ting!“

Vadum saa' op paa Byfogden og sagde med et uendelig svagt Smil og med dirrende Læber: „Jeg druknede min gamle Bøsse der oppe, for nu har jeg ikke længer nogen Brug for den, og jeg kunde lige godt ikke finde mig i, at en anden skulde rende om med den!“

Byfogden smilede, klappede den gamle paa Skulderen og gik med Tak for god Underretning. Jeg blev tilbage, og jeg var ikke langt fra at have Vand i Øjnene.

„Hvor er Gravmand?“ spurgte jeg, men jeg var bange for Svaret.

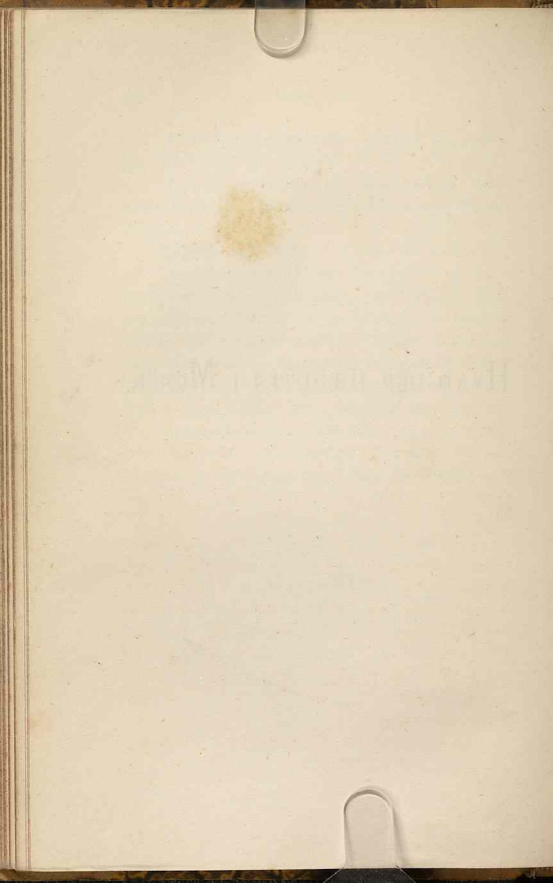
„Han ligger oppe bag Teglværket,“ svarede Vadum. „Han hørte ikke engang Skraldet.“

Saa gik ogsaa jeg.

Den hæderlige Jens Jakobsen og hans haabefulde Søn blev satte fast samme Dag, og Vadum erfarede aldrig, at nogen et Øjeblik havde haft ham mistænkt. Sidste Gang jeg saa' ham, var en Aften den følgende Sommer; han stod paa Møllebroen og saa' ud i Baghullet, men da jeg kom, skyndte han sig bort fra Rækværket: han vilde ikke være sin Svaghed bekjendt. Ikke længe efter blev han en Morgen funden død, faa Dage før Jagten gik ind.

HVAD DER HÆNDTES I MOSEN.

Det var sidst i Juli Maaned og en smeltende varm Dag. Jeg havde først prøvet paa at læse „Hostferierne“ inde i Onkels Studerekammer, og siden var jeg falden i Sovn over en gammel Avis ude i Lindelysthuset; da jeg saa vaagnede, faldt det mig ind at trodse Solen og, skjønt det var lige i Middagsstunden, tage min Bøsse, for at se til Bekkasinerne i Mosen.

Jeg var saa glad over at have kunnet bestemme mig til noget, at jeg næsten løb hen ad den støvede Markvej og, uden at føle Varmen, gik over Grønjorden, som om det havde været en Vinterdag med Sporsne. Ved den sidste Udflyttergaard oppe paa Bakkehældet pustede jeg lidt, og saa' imens ud over Egnen. Lige neden for mig laa den grønne Eng med alle Køerne, Aaen bugtede sig ud og ind gennem den, og bag ved havde jeg

Mosen, den dejlige, store Mose, der altid har haft noget eget tillokkende for mig. Hist og her blankt Vand med en Rørskov omkring, sorte Tørvestakke og Grupper af Ellebuske mellem solglinsende Græsbølger, andet var det vel ikke, jeg saa'; men Skoven laa tung og mørkeblaa ovre paa den anden Side, hele Himlen lyste, og hvad kunde der ikke vente mig inde i selve Mosen!

Jeg kom i en Fart ned ad Bakken og ud paa Engen, jeg fandt Vadestedet over Aaen, og tog saa Bossen af Skulderen, thi dér begyndte mit Jagtrevir.

En Stund gik jeg paa Engen langs Mosekanten, men uden at gjøre et Skud; Bekkasinerne holdt ikke, de lettede rundt omkring, før jeg kom dem nær, og jeg saa' dem alle flyve ind over Mosen. Hvor de omtrent kastede sig, var det mig umuligt at se, thi jeg havde Solen lige i Øjnene, og Luften dirrede af Varme, saa at Landskabet tog sig helt underlig ud; men jeg tænkte, at jeg vel nok skulde finde dem endda, og slog et Slag ind efter Midten af Mosen.

Jeg vadede gennem det høje Græs og Sivene, gik ad de smalle Jordstrimler mellem Torvegravene, faldt over gamle Ellestubbe og knækkede Rørene, men alle mine Anstræn-

gelser var til ingen Nytte: jeg saa' intet og hørte intet. Standsede jeg et Øjeblik for at lytte, var alt saa mærkværdig stille, at det næsten blev unaturligt, og fra de sorte Vandhuller saa' det op paa mig med underlig mørke Blikke. Det skjænkede jeg for Resten ikke nogen videre Tanke den Gang, men da jeg omsider var bleven kjed af den unyttige Tra-ven, drev jeg i Ro og Mag lidt frem og tilbage og saa' mig om.

Mosefloraen har jeg altid haft Interesse for, og da jeg fandt en *Gentiana Pneunomanthe*, der er temmelig sjælden paa den Egn, lagde jeg Bøssen fra mig, for at tage hele Planten op med Rod. Idet jeg bukkede mig, hørte jeg noget lige tæt ved, og da jeg rejste mig, saa' jeg en Fugl flyve op bag en Ellebusk, kun et Par Alen borte. Inden jeg fik Bøssen til Kinden, var den imidlertid uden for Skudvidde, men jeg saa' bestemt, hvor den lagde sig, og saa' ogsaa, at det var en Fugl af Størrelse som en Tredækker, mørk paa Ryggen, og hvid paa Brystet og under Vingerne. Jeg kjendte den ikke, men antog, at det maatte være en Svalesnepe, og da jeg aldrig for havde sét nogen af dem, var jeg dobbelt ivrig efter at komme den paa Skud.

Jeg gik da med Øjnene stift hæftede paa

den Græstot, hvori den havde sat sig, og kom vel Stedet paa et halvt Bøsseskud nær, uden at der rørte sig noget; tage fejl var umuligt, jeg havde jo haft en Porsbusk at styre efter, Fuglen maatte altsaa være her. Jeg stod stille og smækkede et Par Gange med Bøsseremmen, saa lettede den. Jeg kastede til, men sigte kunde jeg ikke: Solen faldt paa de blanke Løb, og det skar i Øjnene, saa jeg maatte lukke dem. Henne over Rørene, temmelig lavt, fløj Fuglen; med ét slog den lige i Vejret og kastede sig, som en Sten, der faldt, ikke ret langt borte, i Yderkanten af en Lavning.

Jeg holdt skarpt Øje med Stedet og gik der hen imod, jeg kom nærmere og nærmere, og til sidst stod jeg lige derved. I Lavningen havde været Vand, som nu var tørret bort, og der var Tue ved Tue; en Fugl, der vilde trykke sig, kunde smutte længe om her, uden at nogen skulde finde den. Jeg gik ud i Terrænet, og da jeg var kommen et Stykke frem, saa' jeg den formentlige Svalessnepe flyve op, men saa langt borte, at der nu ikke kunde være Tale om at skyde. Den bevægede sig aldeles lydløst, men ikke hurtig, og jeg kunde tydelig følge den og se, at den forsvandt ved en Tørvegrav inde mellem nogle høje Ror.

Atter gjentog det samme sig: da jeg kom i Nærheden, men ikke nær nok til at skyde, lettede Fuglen fra Rorene og fløj et Stykke. Og saadan gik det flere Gange.

Til sidst blev jeg saa tirret og saa træt, at jeg holdt paa den, da den igjen fløj op, og skjönt Afstanden var saa stor, at jeg ikke kunde vente at række den, skød jeg alligevel. Halvt om halvt troede jeg ogsaa at have ramt den; jeg saa' den ganske vist ikke falde, men idet jeg fyrede, var den som blæst bort, og jeg løb derfor frem i Skuddets Retning, uden at bryde mig om, at jeg næsten ved hvert Skridt gik i Bløde og et Par Gange maatte springe over Render og Grave. Jeg ledte mellem det høje, fine Mosegræs, dér, hvor jeg mente, den maatte være falden, men den var ikke til at finde; et Par lette, hvide Dun gyngede paa et Straa, men dem kunde jo en hvilken som helst Fugl have tabt.

Hvad var der at blive efter? Jeg vilde hjem, og prøvede først at gaa lige gennem Sivene, men dér blev strax saa dybt Vand, at jeg maatte vende om. Saa gik jeg til en anden Side, hvor der var et Stykke sid, grøn Bund foran Rorene, men mine Fodspor fyldtes strax af sortebrunt Vand, og hele Fladen gyngede, saa at jeg skyndsomt maatte trække

mig tilbage, for ikke at slippe gennem den tynde Skorpe.

Jeg saa' mig om. Ad hvilken Vej var jeg egentlig kommen her hen? Dér var Sivene knækkede, men det havde jeg gjort nu, ved mit forgjæves Forsøg paa at komme bort. Fordybningerne i den hængende Engbund førte ogsaa kun et Par Alen ud — men her da? Ja, her var det tydeligt, at En havde vadet gennem det alenhoje Græs; her maatte jeg være kommen ind og maatte altsaa ogsaa kunne komme ud. Stedet, hvor jeg var, laa meget lavt, saa at jeg ikke kunde se ud over Rorene, men da jeg var gaaet et ganske kort Stykke, stadig følgende den Vej, der betegnedes af det liggende Græs, havde jeg en lang og temmelig bred Grav foran mig. Springe over den, kunde der lige saa lidt være Tale om som at vade; men svømme da, i Nødsfald? Nej! Paa den anden Side var der en høj, sammenhængende Vold, fremkommen ved Af-fald fra tidligere Tørveskær; Brinken var flere Alen høj og lige afskaaren, det vilde være umuligt at komme fra Vandet op ad den. — Jeg kunde jo heller ikke være kommen ind ad den Vej! Men hvem havde da været her før jeg?

Jeg gik tilbage, tog Bøssen og Tasken af,

og lagde mig mellem to Ellebuske, hvor Græsset var tættest og Grunden mindst fugtig. Jeg var saa varm og saa anstrængt af den fortsatte Spænding, at jeg maatte hvile, og skjønt jeg følte mig alt andet end hyggelig ved Situationen, nød jeg dog et vist Velbehag ved at ligge ned. Varmt var det endnu, men nogen Skygge havde jeg jo, og Luften var mættet, eller overmættet, af sød, krydret Duft; den hvide Mjødurt aandede Vellugt ud, som om en hel, kostelig Brygning gik op i Luft, Porsbusken duftede og Græsset duftede, en ejendommelig, bittersød Lugt blandede sig i med, alt var én svulmende og berusende Atmosfære, som man maatte inddrikke, men gjorde man det, havde jeg en Følelse af, at man kunde blive givet noget ubekjendt i Vold, noget, der ikke vilde En vel.

— Det var ejendommeligt nok, saadan at ligge ganske ene og hjælpeløs; der var da ikke en Sjæl, der vilde høre En, om man saa raabte nok saa højt. — Men hvorfor skulde jeg egentlig ogsaa raabe? Naar det kom til Stykket, var det dog vel næppe Alvor med, at jeg ikke kunde komme ud; og saa laa jeg saa rart her.

— Underligt var det nu alligevel med saadan en Mose: man fortalte saa meget, og

ingen vidste dog rigtig Besked! Skovrideren svor jo paa, at Svalerne aldrig drog mod Syden om Høsten, men gjemte sig i de store Moser, hvor der var lunt og sikkert, og hvor intet Menneske kunde komme; dér laa de saa halv skjulte i Dyndet mellem visne Rør, og dromte den lange Vinter bort. — Og saa kunde der gjerne gro de sjældneste Planter der inde, uden at noget Menneske vidste det; Jægere vilde jo have sét en blaa Aakande i en jysk Mose, men da de siden fik den plantet ind i Havedammen, bar den kun almindelige, hvide Blomster. Ja, Mosen gjemte paa meget, plejede Skovrideren at sige, og den fortalte sig ikke. — Man havde da heller aldrig hørt noget til Karlen, der forgangen Aar blev borte her inde ved Tørveskæret; han var vel falden i en Grav, eller maaske han var sluppen gennem Hængesækken. — Mon han havde raabt højt den Gang? Lyden vilde vist dø underlig bort her, hvor alt var saa blødt, saa blødt, at intet kunde give Gjenlyd. — Om han nu ogsaa var gaaet efter en Fugl, og om det havde været den samme, jeg havde sét i Dag? — Snak! Hvorfor skulde det være den samme! — Men det kunde jo dog gjerne være! — Ja, og hvad saa? Jeg blev mig selv Svar skyldig.

Solen begyndte at blive besværlig; jeg

vendte mig om, men den var der endda. Saa lukkede jeg Øjnene halvt og saa' lige i Vejret. Det blaa der oppe kom nærmere og nærmere, syntes jeg; det var et uendeligt Hav, der sænkede sig ned, ned over mig, og til sidst begyndte jeg selv at synke. Saa vendte jeg mig igjen om, og lukkede Øjnene helt, næsten helt; men jeg saa' lige saa meget som før. Jeg var mig min Stilling fuldkommen bevidst, men jeg folte et ejendommeligt, hensynkende Behag ved den, og jeg husker bestemt, at jeg sammenlignede mig selv med den, der for sidste Gang sover ind i Kulden.

Aldrig havde jeg dog tænkt paa saa meget i saa kort Tid, og aldrig havde jeg sét saa langt som nu! — Men mon jeg kunde rejse mig, om jeg vilde? Kunde jeg rive mig løs fra — ja, fra det, der holdt mig? — Jo! Hvis jeg nu, just i dette Øjeblik saa' — ja, saa kunde jeg, men ellers vist heller ikke!

Og saa var det jeg saa', om man kan kalde det saaledes, naar Øjnene ere lukkede, over ad Nabosognets Kirke til; den laa langt borte, oppe paa en Bakke. Ned ad Vejen gik der en Skikkelse; jeg saa' den tydelig, og skjönt jeg vidste, at der var Hav og Land mellem mig og den, jeg nu mente at være nær, overraskede det mig ikke. Jeg kjendte

den lette Dragt og det fine, blaat og hvidt stribede Shawl, Aasynet lyste — som altid! — og det lyste mig i Møde, mig alene.

Saa hørte jeg noget flyve op, og før jeg saa' det, vidste jeg bestemt, at det maatte være Fuglen fra før. Jeg aabnede Øjnene, ganske lidt, men nok til at se, at den kom mellem mig og Skikkelsen der langt borte, og, uden at jeg nu kan mindes mine egne Forestillinger, var jeg strax paa det rene med, at det maatte den ikke.

Jeg rejste mig med Magt, som om jeg sprængte mange fine Baand, og jeg greb Bøssen; den var saa tung, at jeg næppe kunde løfte den, men det var kun et eneste Nu, saa fik jeg den til Kinden. Der var en Taage for mine Øjne, som altid, naar man vaagner pludselig op, men Fuglen saa' jeg, og jeg trykkede af.

Der lød et langt, klagende Skrig ud over Mosen, og den faldt lige ned; Kruttdampen rullede langsomt frem og tilbage og blev borte inde mellem Rørene.

Fuglen laa ikke ret langt borte, jeg kunde se dens ene Vinge rage op mellem Græsset, men det var mig ikke muligt at komme der hen, Grunden var usikker rundt

omkring; jeg prøvede Skridt for Skridt at vinde frem, men forgjæves.

Da saa' jeg mig med ét tilbage: her var jo aabenbart den Vej, ad hvilken jeg var kommen ind; her laa den smalle Jordryg, jeg var løben hen ad, og der stod Vidjen, jeg havde brækket en Gren paa. Nu huskede jeg det.

Jeg tog min Taske op for at gaa, og fandt, lige hvor jeg havde ligget, en Klynge Blomster, som jeg aldrig havde set; det var smaa, blodrode Klokke med hvide Stænk i Svælget, tror jeg, og de havde en gennemtrængende, bittersød Lugt, som jeg nu huskede at have mærket, da jeg laa ned. Jeg plukkede en Haandfuld og stak dem i Nættet paa min Taske, og saa begav jeg mig paa Hjemvejen. Hvert Øjeblik rejste jeg en Bekkasin, men det faldt mig ikke ind at skyde.

Oppe paa Bakken, hvor jeg havde standset paa Udturen, vendte jeg mig om og saa' atter ud over Mosedraget; det laa nu helt dækket af tung, stille Varmetaage, saa at jeg slet ikke kunde finde mig til rette i det, eller blot tilnærmelsesvis betegne det Sted, hvor jeg havde været.

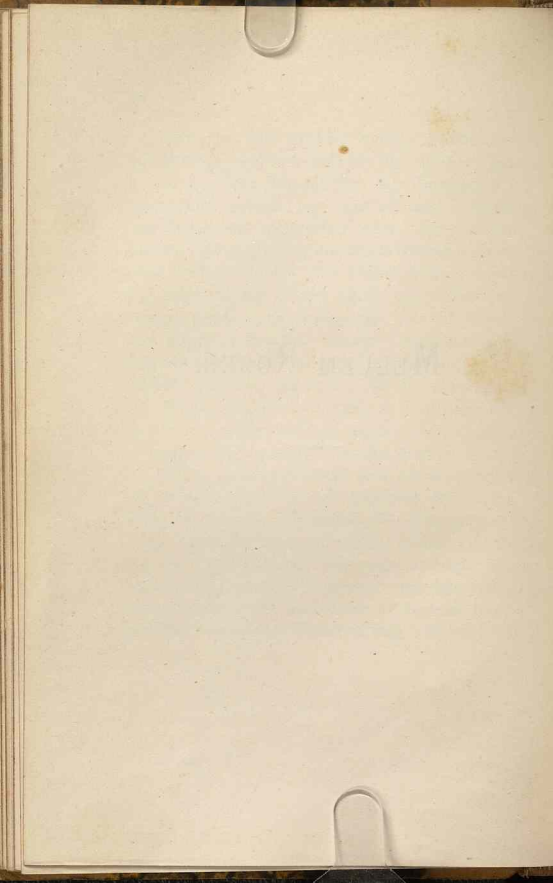
Jeg kom først hjem langt ud paa Eftermiddagen og, underligt nok, faldt det ingen ind at spørge, hvor jeg havde været.

Det var som ethvert synligt Minde om min Udflugt skulde forsvinde: den dræbte Fugl havde jeg ikke kunnet faa, og Blomsterne i Jagttasken glemte jeg lige til næste Aften. Saa ledte jeg strax efter dem, men de var borte — vel sagtens faldne ud af Nættet. Finde dem i *Flora danica* efter Hukommelsen, som jeg siden af og til har tænkt paa, vilde jeg næppe kunne, thi skjönt min Tur til Mosen kun ligger et Par Aar tilbage i Tiden, er det dog tit, som om Erindringen svigter mig, eller, maaske snarere, jeg synes, at der maa være saa meget, jeg ikke husker, at Fantasien begynder at spille med og lægger sin dirrende, blaalige Sommertaage over det hele.

Vilde jeg vente nogle Aar endnu, kunde jeg maaske skrive et helt Æventyr derom, og vilde jeg fortælle min gamle Ven Skovrideren, hvad jeg oplevede, var Egnen i Stand til at faa et nyt Sagn om Ellekongens Fugl, der lokker Jægeren paa Vildspor. Jeg har imidlertid foretrukket, simpelthen at berette, hvad der hin Sommerdag hændtes mig i Mosen.

MELLEM ROSER.

Jeg havde kun et Par Dage holdt Sommerferie i Præstegaarden, og det var mig selvfølgelig aldeles umuligt at holde mig blot en Time i Ro: jeg maatte ligge paa Søen og fiske, ride ned til Mølleren i Langdalen og søge efter Vildællinger med Bøssen under Armen. Jeg var just i Færd med at begive mig paa en Expedition af sidstnævnte Art, da jeg saa' Præsten komme op fra Kjælderen med en Flaske i Haanden. „Du skal ikke tage Vin op for min Skyld, Onkel,“ sagde jeg, „for jeg kommer ikke hjem til Middag.“

„Ja, jeg har, ærlig talt, rigtignok heller ikke tænkt paa det,“ svarede han; „men hvor skal du ellers hen at husere nu?“

„Aa, jeg vil dog for en Ordens Skyld afsøge de to Kær paa Sognefogdens Jord, og saa gjør jeg med det samme et Slag over ad Vi-

mosen til. — Men hvad er det for Resten for en Flaske, du har dér?”

„Ja, det er det, jeg ikke rigtig véd. Jeg fandt den i en Krog der nede, og skulde næsten tro — Herregud, om det virkelig var en af dem!”

„Hvad for „dem“, Onkel?”

„Aa, det var en Studenterkammerat, jeg havde — han er død og borte for længe siden — han havde sin Slægt i Vestindien og fik saa jævnlig gammel Rom der fra — du kan tro, den kunde varme en forfrossen Skjælm op indvendig! — Han sendte mig ti Flasker en Gang, fordi jeg havde læst med ham til anden Examen, og jeg skulde næsten tro, det er en af dem, jeg nu har fundet. Jeg mente ellers, jeg trak den sidste op ved Knuds Bryllup, men jeg kan jo have forregnet mig. — Skulde det virkelig være af Falks Rom endnu! Saa er den snart fyrretyve Aar gammel!” Og Onkel viskede Støvet af Flasken, holdt den op for Lyset og hældte den forsigtig frem og tilbage. „Jeg gad dog vide, om det virkelig er den!” gjentog han.

„Det kan du da nemt faa at vide,” sagde jeg, hvem Sagen nu ogsaa begyndte at interessere, „det maa vi sagtens kunne smage.”

„Ja,” sagde Onkel, „man kan nok se, om

Kjærnen duer, naar man har knækket Nødden; men saa kan man ikke sætte den sammen igjen.“

„Men vi kan jo nøjes med at trække Flasken op og bare smage et lille Stænk; saa slaar vi den til igjen, og saa er den jo lige god.“

„Ja det har du jo for saa vidt Ret i, men jeg kan dog ikke sige jeg har videre Mod paa det,“ svarede Onkel og saa' skjælnsk paa mig. „Det kunde jo nemlig hænde, at det slet ikke var den gamle Vestindianer, og det vilde i Grunden være mig en Skuffelse. Nu derimod sætter jeg Flasken hen i Krogen ved mit Skrivebord, og saa længe jeg lader den staa urørt dér, saa længe har jeg dog Muligheden at fornøje mig med.“

„Men det er jo ligefrem urimeligt!“ tillod jeg mig at indvende. „Du kan, naar du vil, faa Vished for det ene eller det andet; men i det Sted foretrækker du at have en Mulighed staaende paa Flaske, saadan en Mulighed, der kan blive slaaet i Stykker, naar det skal være, uden at du ved den Lejlighed faar Vished! — Jeg kan i det hele taget ikke begribe, hvad Fornøjelse man kan have af en Mulighed!“

„Ikke det!“ sagde Onkel. „Ja, ja, det

lærer du nok. — God Lykke med Vildænderne!“ Og dermed gik han.

Jeg gik ogsaa, men inden jeg var ude af Porten, hørte jeg Onkel kalde. „Du skulde hellere blive hjemme,“ sagde han, „Barometret falder, og det trækker svært sammen i Vest, vi faar nok Regn.“ Men jeg vilde naturligvis afsted alligevel, og jeg gik.

Der var et godt Stykke ned til Kæret paa Sognefogdens Jord, dér, hvor der Aaret i Forvejen var lagt to Kuld Ællinger ud. Nu var der slet ingen, og Røgterdrengen erklærede bestemt, at der i Aar heller ingen havde været. Derimod vilde Hans Christoffersens Tjenestedreng, med hvem han selv havde talt for faa Dage siden, vide, at der ovre ad Ebstrup til, mellem Skoven og Søen, var en Række Huler med flyvefærdige Ællinger; dér skulde jeg hellere gaa over. Jeg betænkte mig lidt; der var rigtignok en god halv Mil der hen, men jeg holdt paa den anden Side slet ikke af de godmodige Spydigheder, som Onkel opvartede med, naar jeg kom hjem med en tom Taske, og begav mig derfor paa Vej.

Det var noget over Middag, da jeg naaede saa vidt, at jeg kunde begynde at se mig om efter Vandhullerne; men inden jeg havde fun-

det dem, brød Regnen løs, og det med saadan Voldsomhed, at jeg skyndsomst maatte søge Ly i en afsides liggende Udflyttergaard. — At være regnet inde paa et fremmed Sted, er jo sjælden morsomt, men mindst tillokkende er det dog maaske i en Bondestue, hvor Samtaleæmnet snart er opbrugt, og hvor man bogstavelig talt ikke véd, hvad man skal gjøre af sig selv. Da jeg havde faaet en gyselig Kaffe til Livs og gjort tilbørlig Rede for mig selv og for min hele Slægt, sad jeg derfor ved det hvidtskurede Bord og stirrede haabløst ud gennem Vinduet med den blaamalede Karm, ud i Gaarden, hvor Ænderne, der fik sig et Styrtebad under Kanten af Straataget, for Øjeblikket var de eneste levende Væsner. Gjennem den aabne Port lige for kunde jeg se over til Skoven; det var ligesom den svulmede og blev tykkere og tættere af Regnen, men alle Farver druknede, alt var graat og blaagraat. Jeg talte Grundstenene i Ladebygningen og fulgte med uafbrudt Opmærksomhed det sortbrune Vands Stigning omkring Møddingen, men tilsidst kunde jeg ikke mere og brød Tavs-
heden.

„Det kan dog vel ikke blive ved at regne saadan i det uendelige!“ sagde jeg.

„Nej, det kan det jo vel ikke,“ svarede Manden.

„Men maaske bliver det dog ved til over Aften!“

„Ja, det kunde nok ske.“

Saa blev der en Pavse, og efter nogen Tids Forløb sagde jeg, blot for at høre en anden Lyd end Regnen: „Jeg synes, det begynder at klare op nu,“ hvortil saa Manden svarede: „Ja, det kan nok have sin Rimelighed,“ og derpaa kradsede han Piben ud og stoppede sig en ny; jeg gjorde det samme.

Den Antagelse, hvorom vi strax havde været enige, nemlig at Regnen ikke kunde blive saaledes ved i det uendelige, viste sig da og ogsaa rigtig, men først efter nogle Timers Forløb. Det blev sent paa Eftermiddagen det dejligste Vejr, nogen kunde ønske sig: Himlen var saa dyb og blaa, Solen gni-strede paa alle de vaade Blade, og hele Landskabet saa' ud som et Maleri, af hvilket man havde pustet det aargamle Stov bort. Min Vært viste mig selv den gjenneste Vej til de Steder, hvor han mente, jeg vilde træffe Ænder, og jeg begav mig atter paa Vej. Men nu fandt jeg hverken Vildt eller Vandhuller, jeg tog omsider Bøssen over Skulderen og tænkte paa at komme hjem.

Jeg kunde akkurat se Langdalen med Møllen i det fjærne, og, skjønt jeg ikke før havde været, hvor jeg nu befandt mig, skød jeg dog trøstig Gjenvej over Markerne og styrede efter det kjendte Punkt. Paa den anden Side af en Bakkekam laa der en Landsby, og jeg kom lige ind imod et langt, forfaldent Stengjærde, der hegnede om en stor Have. Jeg kigede ind, men kunde ikke se mere end et Par Alen frem, saa tilgroet var der; jeg prøvede paa et andet Sted, men med samme Resultat. Det var da en underlig Have, tænkte jeg og lod mig glide ind over Gjærdet, uden egentlig at gjøre mig selv Rede for, hvad jeg vilde, før jeg stod der inde.

Langs med hele den ene Side var der en Nøddegang, saa tæt, at man knap saa' et Glimt af Himlen over sig; lange, hængende Grene spærrede Vejen, og selve Gangen var helt dækket af et kort, lyst Græstæppe med Mos i Bunden. Det var aabenbart, at her ikke havde været Kniv eller Skuffejærn i mange Aar. Jeg bøjede ind i en smallere Sidegang, hvor Syrener og blomstrende Buske næsten helt spærrede for En, og hvor en Regn raslede ned over mig, hver Gang jeg tog Grenene til Side; jeg gik videre og videre, og fandt overalt samme Præg af fordums Kultur og nuværende

Øde. Det var som et helt Vildnis; Frugttræer var blevne overskyggede og kuede af Poppe og Ask, en Klynge Lilier rejste Hovedet mellem Nælderne, og inde i et Lindelysthus, under de kulsorte Stammer og det lyse, blanke Løv, laa et omstyrtet Stenbord. Tæt derved var en lille Dam, halv lukket af Kalmus og Rør, helt dækket af glinsende Andemad, og dér, hvor en Gang Køkkenhaven havde været, kjendelig paa de sammensunkne Aspargesbede, bredte sig nu en Mark af Ukrud; kun et Par Pletter var opdyrkede, og de toge sig ud som Nybyggernes Agre midt i Prærien. Jeg vendte atter om og kom ad en anden Gang til en lille aaben Plads, omgivet af sammen-groede Buske og Træer. Langt og saftigt Græs bredte sig over den, men op af det løftede sig en hel Skov af højstammede Roser; der var en bugnende Blomsterfylde i alle Farvenuancer, og Kronerne, der ikke længere fandt nogen Støtte, tyngedes ned mod Græsset, der var oversaaet af friske Rosenblade, som Regnen havde fældet. Vilde Rosenskud, med blank Bark og store Torne, strakte sig op mellem de hældende Stammer, og der sad endnu Hyben fra forrige Aar paa de tørre, lavklædte Grene.

— Hvor var jeg dog henne! Slumrede der

en Tornerose bag denne Mur af grønt, som bredte sig omkring mig? Var hun dysset i Søvn af al den bedøvende Blomsterduft, som den fugtige, forglemte Luft var mættet med, og ventede hun paa at vækkes, vækkes op af den dybe Stilhed her inde? — Men hvad var det! Jeg hørte jo en Lyd tæt ved! Jeg gik efter den, uden at gjøre Støj, og kom ud lige ved Huset, Præstegaarden maatte det vel være.

En Snes Alen borte stod en høj, stærkt bygget Skikkelse og hyppede et Stykke Jord, der, som Modsætning til det øvrige, var under Spaden. Han brugte Hakken med Kraft, men nu rettede han sig op, hvilede med Hænderne om det øverste af Skaftet og drejede Hovedet halvt om i den Retning, hvor jeg stod, men uden at se mig. Det var en gammel Mand, næsten hvidhaaret og med skarpe Furer, men der var dog et Præg af en fordums Kæmpe over ham, en Rest af ualmindelig Styrke, der gav det alvorlige, vemodige Aasyn noget dobbelt skjønt og fængslende. Han stod kun saaledes nogle faa Øjeblikke, i hvilke jeg ufravendt betragtede ham; saa tog han igjen fat paa Hakken med samme Kraft og samme lige som afmaalte Ro. Døren ind til et af Værelserne stod aaben; i Krogen var der Piber, og

der laa opslaaede Bøger paa Bordet: det var øjensynlig Præstens Studerekammer, og det var, saa sluttede jeg strax, Præsten selv, som arbejdede der henne. Bag Kakkellovnen kunde jeg se Løbet af en gammeldags Bosse, og paa en af Væggene hang i et bredt, blaat Silkebaand en oval forgyldt Ramme; Maleriet selv kunde jeg ikke se — men jeg syntes dog jeg vidste, hvad det maatte forestille. Det var Billedet af hende, den gamle Præsts Ungdomselskede, med hvem han i lykkelige Dage havde gaaet i den svale Nøddegang, hun, hvem Roserne en Gang havde duftet i Møde. Saa var hun død, og for hvem skulde han nu pleje den store Have! Græs og Ukrud fik Lov til at tage Magten i Gange og Bede, og kun af en vis Pligtfølelse, for dog imellem at øve sine Kræfter, ryddede den ensomme gamle en Plet i Urskoven og dyrkede den til Husbehov.

— Tornerose! Aa, ja, ung og dejlig havde hun vel sagtens været, men ingen dødelig skulde mere vække hende af den dybe Søvn oppe under Kirkegaardens Grønsvær. En Rose, en hvid, en eneste en vilde jeg tage og lægge paa hendes Grav; jeg havde allerede Haanden om den, da jeg besindede mig: hvor skulde jeg kunde finde hendes Tue mellem de mange andre! Jeg vidste jo ikke en Gang Navnet,

maaske var hun slet ikke begravet her, og maaske var mit hele Livsbillede grebet ud af Luften. — Ja, maaske! Men jeg vilde saa nødig tro det.

Jeg kom ud af Haven, uden at blive set af nogen, og gik hen ad Vejen, i Retning af Hjemmet. En gammel Bonde stod i sin Port og lettede paa Huen, da jeg kom forbi; af ham maatte jeg sikkert kunne faa al ønskelig Underretning om Præstegaarden. — Men ønskede jeg egentlig den Underretning? Det kunde jo saa let hænde, at jeg fik en kold, prosaisk Forklaring, der blæste mit Digt fra hinanden som flygende Rosenblade. Og saa gik jeg da videre uden at spørge, jeg havde jo reddet Muligheden. — Muligheden! Ja, gamle, fortræffelige Onkel, du havde Ret! Den kan dog være noget værd!

Jeg kom hjem lidt efter Solnedgang, fik først de sædvanlige Stikpiller i Form af ubehagelige Spørgsmaal om, hvorvidt Tasken havde været tung at bære, og derefter en solid Aftensmad, som jeg nød i Selskab med Skovrideren fra Vangegaard og Herredsfogden, der samtidig var komne i Besøg.

„Det er sandt,“ sagde Onkel, da vi havde spist, „her skal du dog se, hvad nyttigt, jeg

har taget mig for, mens du føjtede om og skød Ænder — nej, det er sandt, du skød jo ingen, vel? — Nej, jeg syntes nok.“ Og imens hentede han den gamle Flaske, der ganske rigtig stod i Krogen ved Skrivebordet. „Se, da jeg vaskede Støvet forsvarlig af, fandt jeg et Mærke i Lakken“, vedblev han og saa' umaadelig fornøjet ud, „det er en Fugl, som var sleben i Falks Signetring, og med den forsegledede han altid selv sin rigtige Gammelrom. Det havde jeg rent glem't, men nu er der saa Skam ingen Tvivl længer, det er en veritabel Flaske fra Anno 35.“

„Det var som Pokker!“ udbød Skovrideren aldeles imponeret, og saa' kjælent til den bedagede Vestindianer.

„Ja, hvem skulde jeg hellere traktere med den, end gode Venner, der ser til mig i min Ensomhed,“ sagde Onkel, „men, er det egentlig ikke for varmt i Vejret til at drikke Toddy nu?“

Der var ingen, som gav noget direkte Svar paa dette Spørgsmaal, men Herredsfogden og jeg havde dog begge Aandsnærværelse nok til at bemærke, at Aftenen i Grunden var koligere, end man skulde vente efter Aarstiden.

„Ja, jeres Thermometer er mig noget upaa-

lideligt," sagde Onkel, „men lad gaa. — Ane! — Vil du saa lade os faa varmt Vand o. s. v. ned under Linden.“

Og det varme Vand „o. s. v.“ kom, vi satte os paa Onkels Yndlingsplads under det hundredaarige Træ, der stod foran Havedøren, tændte Piberne og fik os blandet et Glas af den kostelige Drik.

„Det maa jeg sige," sagde Skovrideren, da han havde smagt den første Slurk, „den Toddy gaar jeg gjerne en halv Mil efter!“

„Ja, det var den Gang!" sagde Onkel, og der blev en Pavse. Luften, der var frisk og let efter den faldne Regn, var saa stille, at Lysene paa Bordet næppe viftede, af og til kunde man høre en skræmmet Spurv flagre forvildet om oppe i Træet og en Lænkehund give Hals nede i Landsbyen, ellers naaede ikke en Lyd Øret.

„Hvad mener du med det „den Gang“?" spurgte Herredsfogden.

„Aa, jeg kom til at tænke paa den sidste Tur, vi gjorde sammen med Falk, inden han tog over til Familien i Vestindien," svarede Onkel, „den Gang var der én med, som blev baade forlovet og gift paa hans Rom.“

„Hvordan det?"

„Ja, det er en længere Historie; I er færdige med jeres Glas, før jeg med den.“

„Men det er da ingen Ulykke; vi kan jo Recepten udenad!“

„Naa, ja, som I vil.“

— „Det var lige efter at jeg havde faaet Regensen, saa kommer Falk en Sommerdag op til mig og siger, at nu skulde jeg med i Skoven, og det strax, for Heger havde i Gaar taget Attestats med Laud. Heger var et Par Aar ældre end jeg, og vi kjendte derfor ikke synderlig til hinanden, men Falk, der selv var et Stykke af en original Natur, havde kastet sin Kjærlighed paa ham, den kæmpestore Jyde, der blandt os andre Bymennesker var som et rent Naturbarn, i Reglen stille og stundum vemodig, men til sine Tider saa ellevild, at han ikke var til at styre.

Falk havde bedt en fire, fem andre med, og vi agede som Standspersoner ud til Dyrehaven med en vældig Madkurv og et stolt Flaskefoder under Bagsædet. Jeg kan endnu huske, at vi fik kold Lammesteg med varme Kartofler og Rødgrød oven paa, for det var et fint Traktement den Gang. Og skjönt vi nu ikke havde drukket saa lidt Vin til Maden, kom der dog bag efter en Bolle ud fra Skov-

løberhuset, vi skrællede Citroner og brændte Sukker over en Ildtang, og Falk lavede Punsch af sin bedste Rom. Vi sang og klinkede og drak paa alt, hvad der kunde drikkes paa, og var inderlig glade; men den gladeste af de glade var dog Heger. Det var ellers sjældent at mærke paa ham, naar han havde drukket noget, men den Dag var han bleven som en anden: der var en Frejdighed og en skjøn, ungdommelig Livsglæde over ham, der vel var helt usædvanlig, men som dog netop klædte ham saa godt, at han ligefrem imponerede os andre. Med ét rejste han sig op, og da vi spurgte, hvor han vilde hen, sagde han, som om det var den naturligste Ting af Verden, at han blot vilde gjøre en lille Vending ind i Skoven, for det kunde jo være, at han mødte sin Lykke der inde i Dag. Det var der for os andre ikke synderlig Mening i, skjønt man ganske vist for fyrretyve Aar siden kunde sige meget højt, som man nu tier stille med, og vi vilde da ogsaa holde ham tilbage, men saa lagde Falk sig imellem og sagde, at vi blot skulde lade Heger raade sig selv, han kom nok snart igjen. Og dermed gik han.

Vi ventede og ventede, men der kom ingen Heger. Og saa var vi jo én mindre om at tømme den Bolle og den næste med, og det

var vel ikke uden Indflydelse paa vor Tilstand. Vi kjørte hjem ad Strandvejen sent paa Aftenen og havde næsten helt glemt Heger, da der pludselig rejser sig en Skikkelse op fra Grøften: det var ham. „Tag mig med!“ raabte han. Han kom da op paa Vognen, og nu blev der jo en Spørgen om, hvor han havde været i al den Tid. Men han sagde ikke andet, end at han var det lykkeligste Menneske i Verden, og at han for Øjeblikket ikke kunde fortælle os mere. Vi fandt vel sagtens selv, at vi var de lykkeligste Mennesker, saa der var jo ingen Grund til, at han ikke ogsaa skulde være det, og dermed kjørte vi hjem og kom lykkelig ind ad Nørreport.

Næste Morgen sov jeg noget længe — det gjør man nemlig altid paa den Rom!“ indskød Onkel som en Slags Advarsel til Skovrideren, der var i Færd med at blande sig et nyt Glas — „og vaagnede ved, at Heger ruskede i mig og med en for ham usædvanlig Hefthighed spurgte, om jeg kunde huske, hvor han var stødt til os Aftenen i Forvejen. Jeg betænkte mig lidt og svarede saa, at jeg nok troede, at det var inden vi kom til „Slukefter“ — dér havde vi nemlig bedet — og til det Svar sagde han kun: „Tak for den Besked!“ — og slog Døren i efter sig.

Nu maa I nemlig vide, at Heger, hvad jeg først nogen Tid efter erfarede, da han var gaaet fra os den Eftermiddag havde strejft om paa Lykke og Fromme, indtil han tilsidst standsede ved en stor Have. Nu kan der maaske være mange, der er meget finere, men den Gang maa det have været noget usædvanligt, for jeg hørte, at der var smaa Kanaler med buede Broer, Statuer i Nischer af levende grønt og en Rigdom af Blomster, navnlig af Roser, som i det mindste Heger, der var barnefødt vester paa i Jylland, aldrig havde set Magen til. Han gik uden videre ind i Haven, og da han havde gaaet noget om, træffer han en ung Pige, som, under den Stemning, han var i, og i disse Omgivelser syntes ham en Legemliggjørelse af alt skjønt, af Solskin, Sommerluft og Roser. De kom i Samtale, og han paa sin Side gjorde et tilsvarende Indtryk paa hende, eller, rettere sagt, paa en vis Maade vel et modsat: hun var i dette Øjeblik for ham Kjærligheden og Poesien selv, der drømte mellem Roser, og han var for hende et Bud fra den store, dejlige Verden udenfor, Livet selv, der var sprungen over Gærdet og havde taget hende paa Armene. Hvordan det gik eller ikke, det endte med, at han bad om Lov til næste Dag at tale med

hendes Fader, og det fik han. Men nu skulde jo Mennesket finde det Landsted, hvor han havde været om Aftenen, og det uden at vide Ejerens Navn, som han naturligvis ikke havde haft Tanke for at spørge om, og uden at kunne faa nogen Oplysning af os om, hvor han var stødt til Vognen. Jeg beder Jer ret betænke Situationen: en ung Mand, der er bleven saa godt som forlovet, maa en smuk Sommerdag spasere op og ned ad Strandvejen for at finde sin ubekjendte, banke paa ved hvert Sted og spørge: „Med Forlov, var det her?“ Ja, det maa have været ganske artig! — Naa, saa galt var det vel ikke, og der fandtes vel ikke saa overvættes mange Villaer at vælge imellem, men naar man husker paa, at Heger oven i Kjøbet var kommen ind fra Baghaven, saa kan det dog have været strængt nok. Endelig finder han da det Sted, hvor han mente, det maatte være, gaar ind ad Alleen, der førte op til Huset, hilser paa en gammel Herre, der klippede en Hæk, og saa — ja, hvad skulde han egentlig sige! Han begyndte med at spørge, om Manden ikke havde en Datter, hvortil saa denne svarede, at han havde to, og formodentlig samtidig saa' forundret paa Heger, der selvfølgelig blev endnu mere forlegen, men dog fik spurgt, om da ikke en af

Døtrene havde talt til ham om noget. Da den gamle Herre hørte det, var han jo strax paa det rene med, at han havde at gjøre med en gal, og søgte derfor under en kort, efter Forholdene læmpet Samtale at lede Heger hen imod Udgangen og tilsidst helt udenfor, hvorefter han lukkede og laasede Laagen. Der stod Kandidaten igjen paa Strandvejen! Men da der var gaaet et Øjeblik, fik han en lys Idé: han søgte tilbage til det Skovløberhus, hvor Symposiet Dagen i Forvejen var bleven holdt, og fra det som Udgangspunkt lykkedes det ham virkelig, men rigtignok først efter længere Tids Forløb, at finde ind i den rette Have. Og det første, han saa', var hende. Time efter Time havde hun ventet, uden et eneste Øjeblik at tvivle paa, at han maatte komme netop samme Vej og være netop den samme som i Gaar. Og hvad der maaske er det mærkeligste ved hele Historien er, at ingen af dem havde sét fejl af den anden: de begyndte et Liv paa en Stemning, men den holdt ogsaa et helt Liv ud."

Onkel standsede, tændte Piben og nippede til sit Glas.

"Men hvad saa videre?" spurgte jeg.

"Ja, saa gik Heger til Faderen, og det var naturligvis den samme gamle Herre, han

allerede én Gang havde truffet; han var noget betænkelig i Begyndelsen, eftersom det kneb for ham med at forstaa, at Frieren virkelig var ved sine fulde fem, men da han havde godtgjort det og lovet, aldrig mere at gaa ind over Gærdet og træde i Bedene, saa var der ingen Ting i Vejen. Saa fik Heger Ebstrup Sognekald og giftede sig, og saa —

„Ebstrup!“ udbrod jeg. Ebstrup herovre?“

„Ja, saa Skam gjorde han saa, og han sidder der endnu.“

„Ja, saa kan jeg fortsætte. Da han havde ført sin Brud hjem, søgte han, saa vidt det stod til ham, at berede hende lignende Omgivelser som dem, hvori han havde fundet hende, og skjønt han sagtens selv ikke havde videre Sans derfor, blev derfor den store Præstegaardshave indrettet til en prægtig Park med skyggefulde Gange og de dejligste Roser. Saa døde hun, og saa forfaldt den store Have.“

„Hvorfra véd du det?“ spurgte Onkel.

„Jeg har jo selv sét Haven.“

„Og faaet Resten at vide af en indfødt?“

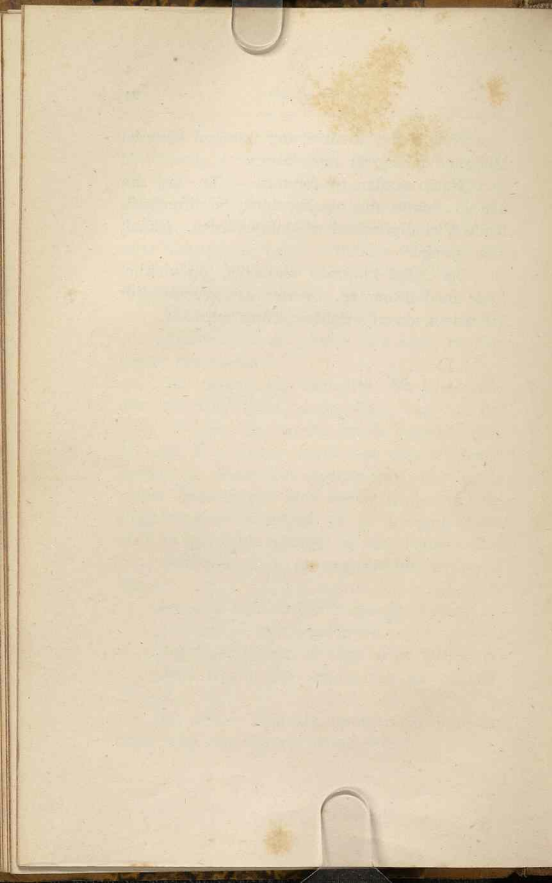
„Nej, Haven har selv fortalt mig sin Historie.“

„Ej, ej! — Men du spurgte jo ikke en Gang mig, om den var sandfærdig.“

„Nej, der er jo dem, der ikke vil have en Mulighed forstyrret lige strax.“

„Naa, saadan at forstaa! — Ja, ja, saa har jo baade du og jeg faaet en tilfredsstillende Virkelighed ud af Mulighederne. Skaal, min Dreng!“

Og Onkel klinkede med mig, og vi klinkede med de andre, og der var grumme lidt i Flasken, da vi omsider skiltes ad.

BARON FREDERIK.

BARON FREDERICK

Et af de mange Goder, som det at være Jæger medfører, er, at man altid har et Paaskud eller en Anledning til at gaa en Vending, naar man er bleven snakket sønder og sammen af de mange Gjæster, der tilligemed En selv have taget Ferieophold paa Herregaarden. Kommer saa hertil, at jeg for mit Vedkommende sjælden eller aldrig føler mig bedre til Mode, end naar jeg paa egen Haand kan drive lidt omkring med Bøssen i Haanden og vugge mig i den stolte Bevidsthed at have Lov til at tage alt levende paa Kornet, saa vil man ogsaa forstaa, at jeg for nogle Aar siden, da jeg tilbragte Julen paa Højgaard, næsten hver Dag var lidt ude, skjønt der i Grunden ikke var noget at jage efter. At gaa i den store, stille Skov, hvor Stierne var helt dækkede af den tykke Sne, lytte til Spætternes ensformige Hamren og imellem se en Musvaage sejle med

lydløse Vingeslag inde mellem Stammerne, det var mig nok, og jeg maatte formelig passe paa mig selv, at jeg ikke glemte Tiden og kom for sent til Middag.

En Dag var jeg gaaet længere bort end sædvanligt og var kommen til en Udkant af Skoven, som jeg ikke kjendte; Træerne stod mere spredt her, og der var Fodspor i Sneen. Det var hen imod Solnedgang; lavt nede bredte sig en gulrød Lysning, højere oppe havde Himlen allerede faaet den klare, grønblaa Tone, som er ejendommelig for en Frostaften. Jeg hørte Kragerne skrige, de kom nærmere og nærmere, og da jeg formodede, at de vilde slaa sig til Ro i et af de store Træer i Nærheden, blev jeg staaende, ikke for at skyde nogen af dem, men fordi deres Færd altid har moret mig. Der er over Krager et vist Præg af ufrivillig Komik, som den, der en Gang har faaet Øje derfor, aldrig kan lade være at lægge Mærke til. Vidste man ikke bedre, skulde man tro, at Krager fødtes gamle, i den Grad har de fra Ægget af alle den fremrykkede Alders mindre tiltalende Egenskaber: Stridbarhed, Nærighed, Mistænksomhed og Tilbøjelighed til at ville føre det store Ord, og disse Egenskaber forlade dem end ikke, naar de, saaledes som Nyboders Krager, er blevne

en Slags Husdyr. Kragen tilbringer aabenbart en stor Del af sit Liv med at ærgre sig, den er født reaktionær, født Jeronimus, den skjænder paa den hele Verden, men allermest paa de glade Sangere, der letsindig sidde paa en svajende Kvist og synge for sig selv og andre; Kragen véd nemlig godt, at den hører til Sangfuglene, men den skammer sig ved Slægtskabet og søger at ignorere det. Hvorledes man imidlertid betragter Kragen, ét er sikkert: at den hører med til vort Lands Fysiognomi som kun faa eller ingen andre Dyr; hvem kan tænke sig en Pløjescene uden med det samme at se den halv hoppende, halv flyvende Flok for sig, og er det ikke ligefrem oplivende ved Aftentide at se dem trække til Skoven! Det fandt jeg da ogsaa hin Dag og blev derfor staaende. Skrigende af fuld Hals sværmede de med korte, klodsede Vingeslag omkring et Par af de højeste Træer og satte sig endelig i Toppen af det ene. Snærende som arrige Hunde og flyttende sig frem og tilbage paa Grenene sad den værdige Forsamling og skreg op som en Flok kutteklædte Tartuffer, der følte sig hævede over Verdens Daarlighed og derfor ogsaa mente at være berettigede til at give deres Indignation Luft.

Med ét blev Skrigene stærkere, enkelte

fløj op, og der kom Uro i Lejren. En Mand nærmede sig, det var ham, de blev bange for.

Det var ogsaa en noget usædvanlig Fremtoning, der nu viste sig. En midaldrende, høj, tynd Skikkelse, indhyllet i en vid Havelock og med høj sort Hat paa Hovedet skred frem med Paraply i Haanden, opsmøgede Benklæder og Galosker paa Fødderne. Da han kom nærmere, saa' jeg et smalt Hoved, baaret af en lang Hals, hvor Huden laa i rynkede Folder, og et magert Ansigt, prydet med buskede Knebelsbarter og Fipskjæg; hele Figuren mindede ikke lidt om den trationelle Don Quixote-Type. Da jeg havde Vandstøvler paa, traadte jeg til Side, for at lade den fremmede passere ad den smalle Sti, og hilste. Han gjengjældte min Hilsen overordentlig høflig som en fuldendt Kavalier af den gamle Skole, standsede og sagde hurtig, ligesom hoppende over sine egne Ord og med den ejendommelige, svage, men dog tydelige tyske Accent, der kan holde sig gjennem flere Generationer:

„Fornøjer mig meget at gjøre deres ærede Bekjendtskab, fornøjer mig overordentlig meget!“

Jeg bukkede, og han vedblev:

„Ah, De er Jæger! En nobel Passion, en

meget nobel Passion! Formodentlig i Besøg paa Højgaard?"

Jeg bejaede det.

„Charmant Vært, den Carlsen paa Højgaard, usædvanlig charmant Vært! Har tilbragt mange behagelige Timer hos ham. — Tillad, jeg forestiller mig selv: jeg er Baron Frederik Rauch, tør jeg spørge, hvem jeg har den Fornøjelse at tale med?"

Jeg nævnte mit Navn, og han udbød:

„Det var i Sandhed et behageligt Møde, et ganske usædvanlig behageligt Møde! Det vil være mig særdeles kjært, om De en Gang, naar deres Vej falder forbi, vil se ind til mig; jeg bor her paa Kroen, der henne bag det lille Krat paa den anden Side af Vejen. Det vil være mig overordentlig kjært at se Dem! I Sandhed et behageligt Møde! Men jeg opholder Dem, og Klokken er ogsaa mange" — han saa' paa Uret — „jeg maa nok skynde mig hjem til Spisetid. Min Kompliment paa Højgaard! Jeg anbefaler mig!"

Inden jeg ret vidste af det, havde vi trykket hinanden i Haanden som gode bekjendte, han gik ud af Skoven og jeg tilbage til Gaarden.

Dér fortalte jeg naturligvis om mit Møde og spurgte, hvem den Baron egentlig var, der

saaledes spaserede om i Skoven og boede i Kroen.

„Baron Frederik!“ sagde min Vært, „kjen-
der De ikke ham! Han har dog været her
paa Egnen et Par Aar, saa det maa være et
rent Tilfælde, at De ikke har truffet ham hos os.
Stakkels Fyr, han har ikke meget at leve af.
Det er ogsaa nærmest af økonomiske Grunde,
han har slaaet sine Pauluner op i Kroen. Han
havde fra Barn af haft Ophold hos en Onkel,
der sad inde med Slægtens Stamhus, og der
gik han om som en Slags bevægeligt Husin-
ventarium; men saa døde Onkelen, en fjærn
Slægtning fik Gaarden, og saa befandt Baron
Frederik sig formodentlig ikke vel dér, for en
skjøn Dag slog han sig ned her. Skikkelig
og godmodig er han, og alle Mennesker kan
godt lide ham; men en underlig Skrue er og
bliver han. De skulde for Resten benytte Dem
af hans Invitation og se ind til ham — det er
ikke hver Dag, man træffer Originaler!“

Skjønt jeg villig inrømmede dette, var det
dog næppe blevet til noget med Besøget,
hvis jeg ikke en Formiddag kort efter havde
truffet min ny Ven, denne Gang paa et ganske
andet Sted end tidligere. Jeg kjendte allerede
i lang Afstand den høje Skikkelse med Para-
plyen, og da vi var komne hinanden paa en

Snes Alen nær, slog han gjentagne Gange ud med Armene, ved hvilken Bevægelse Have-locken udspilede som Vinger, og hilste mig paa det venskabeligste.

„Det kan jeg lide!“ raabte han. „De holder Ord og kommer for at besøge en gammel Ungkarl som mig! Det er overordentlig opmærksomt, ganske overordentlig opmærksomt af Dem! — Og nu kommer De just til Pas til Frokosten, det kan ikke være bedre!“

Lige over for saa megen Venlighed vilde det jo have været Synd at tilstaa, at jeg slet ikke havde tænkt paa at aflægge noget Besøg; jeg indskrænkede mig derfor til at gjøre opmærksom paa, at det var mig, og ikke ham, der havde Grund til at takke, og vi fulgtes da hen ad Vejen. Pludselig saa' han paa sit Ur.

„Hvad for noget!“ udbød han. „Den mangler wahrhaftig kun ti Minuter i 11! Saa er der ingen Tid at give bort, naar vi skal være ved Frokosten Klokken 11! — Jeg skal sige Dem“ tilføjede han forklarende, „jeg gjør meget af at være præcis i al Ting, i stort som i smaat. Jeg har inddelt min Tid aldeles regelmæssig, mit Liv gaar efter en Snor. Havde jeg ikke indrettet mig som jeg har, vilde Tiden jo let falde mig lang; nu derimod har jeg

aldrig en Time tilovers, jeg lever et mere bundet Liv end en Soldat. Paa Slaget sex om Sommeren og syv om Vinteren staar jeg op, gjør Toilette, drikker mine halvanden Kop The og ryger min Morgenpibe. Kl. 10 gaar jeg ud, ligegyldigt hvordan Vejret er, og spaserer op til den store Eg i Sønderskoven; det tager akkurat en Time, beregnet paa langsom Gang, saa at jeg, naar jeg møder nogen og derved bliver opholdt, alligevel kan indhente det forsømte ved at forcere min Gang lidt. Kl. 11 spiser jeg Frokost — to blødsødne Æg med Brød til, en Kop Kaffe og intet videre — fra 12 til 2 læser jeg eller tegner lidt, fra 2 til 4 spaserer jeg igjen og passer altid at være nede paa Chausséen, dér hvor Jærnbanen skærer den, naar Toget kommer forbi Kl. ti Minuter før 4, saa tager jeg min Middag, sover en Time og er om Aftenen min egen Herre, for det vil jeg være.“

Der var noget saa uimodstaaelig komisk i at høre et Menneske, der intet som helst har at bestille, sige, at han om Aftenen vil være „sin egen Herre“, at jeg maatte gjøre Vold paa mig selv for ikke at smile. For dog ogsaa at sige noget, udtalte jeg min Beundring for en saa gennemført Regelmæssighed, men

spurgte tillige, om han dog ikke af og til følte sig generet af den.

„Generet af den? Jo, sandt for Herren føler jeg mig generet af den, og det hver eneste Dag! Tror De ikke, at jeg mangen Gang vilde give en blank Tremark til Kirke-blokken, hvis jeg kunde blive liggende en Time længer om Morgenens eller lade være med at gaa¹ ud, naar Vejret er, rent ud sagt, forbandet? Jo, det kan De forlade Dem paa! Men Men-nesket er dog ikke sat her i Verden for at pleje sin Magelighed, det skal leve et strængt ordnet Liv; vilde blot alle gjøre det, saa saa' meget, overordentlig meget anderledes ud, hvad behager?“

Jeg gav ham naturligvis Ret og spurgte, om han ogsaa havde gennemført Regelmæs-sigheden saaledes, at den ikke blot gjaldt for den daglige Virksomhed, men tillige for Hand-linger, som foretoges med længere Mellemrum.

„Ja, saa vidt muligt,“ svarede han, „men det er vanskeligt, overmaade vanskeligt; søger man efter bedste Evne at bringe System i, hvad man foretager sig sjældnere, saa gaar det ud over den daglige Orden. Jeg gaar nu til Exempel i Kirke en Gang om Maaneden — naa, det er ikke, fordi Pastor Jensen er en saa særdeles begavet Taler, men jeg kommer i

hans Hus, jeg har personlig Agtelse, megen Agtelse baade for ham og hans Familie, og man skylder ogsaa sin Stilling at foregaa Menigheden med et godt Exempel — jeg gaar altsaa i Kirke en Gang om Maaneden, men den Kirkegang forstyrrer hele min Dag. — Nej, det er vanskeligt, meget vanskeligt at leve et ordentligt Liv!“

Under denne Samtale var vi naaede til Kroen, min Ledsager aabnede Døren for mig, vi gik oven paa og kom ind i det forreste af de to Værelser, som han beboede.

„Paa Landet maa man tage det, som det falder,“ sagde han, „her er hele min Residens!“

Jeg saa' mig om i Værelset. Det var rummeligt og ret hyggeligt. Møblementet var øjensynlig Arvegods lige fra det sortebrune Chatol med forgyldte Messingbeslag til de højryggede Stole; der var adskillige Familieportrætter paa Væggene, en vistnok kostbar Porcellænsvase paa Kakkelovnen og en lille Hængereol med gamle, i gult Kalveskind indbundne Bøger. Foran Sofaen med det glatte Hesthaarsbetræk stod Frokostbordet dækket; Dugen var skinnende hvid, og det hele saa' indbydende ud. Baronens bad mig tage Plads og trak i Klokkestrængen. En ganske kjøn, men noget sværlemmet Pige kom ind, og min Vært

bad hende sørge for, at der blev kogt nogle flere Æg og for Resten bragt ind, hvad Huset formaaede.

„En smuk Pige!“ sagde han, da hun var gaaet. „En overmaade smuk Pige!“

Jeg nikkede bekræftende.

„Ja, den lille Marie er en god Pige; det er Kromandens Datter. Flinke Folk, usædvanlig flinke Folk!“

Jeg lod Frokosten vederfares Retfærdighed og passiarede imens med Baronen, der var den opmærksomste, næsten alt for opmærksomme Vært. Da vi havde spist, blev der strax taget af Bordet, og jeg fik en Cigar.

„Tillader De, jeg tager en Pibe? — Naa, det generer Dem ikke! — Jeg skal sige Dem, jeg gjør meget af en god Pibe; jeg forsikrer Dem, jeg kan formelig glæde mig til min Morgenpibe hele Aftenen. Og denne“ — han viste paa den store, sølvbeslagne Merskummer, han havde i Haanden — „smager mig aldeles uforlignelig. Jeg har faaet den af min Niece, der er gift med Kammerjunker Falsen, hun var saa charmant selv at kjøbe den til mig i Wien.“

Mit Øje faldt paa en opslaaet Bog. „Tør jeg se, hvad Baronen læser?“ spurgte jeg.

„Aa, det er Madame de Sévigné's Breve. Højest interessante! Lidt lette, lidt frivole, men,

enfin, det maa dog have været et Fandens vel instrueret Fruentimmer, hvad behager!“

Jeg hædrede Madame de Sévignés Minde med en uforbeholden Anerkjendelse og spurgte, om han fortrinsvis læste Fransk.

„Ja, saa godt som udelukkende. De vil formodentlig finde det horribelt, men jeg læser meget sjældent en dansk Bog. Jeg gouterer ikke de yngre, de er mig enten for subtile eller for platte. Og man læser dog virkelig heller ikke alene for sin Fornøjelse, men tillige for at danne sin Aand, for at perfektionere sig i et Sprog; og der er, det maa De forlade mig, ikke et elegantere Sprog end Fransk. Jeg forsikrer Dem: skjønt jeg næsten kan mit lille Bibliothek udenad, saa er det mig dog en Nydelse hver Side, jeg læser. Og det er prægtige Udgaver, jeg har, der er charmante Kobbere i flere af dem. Her skal De se!“

Han hentede nogle Bind frem, og vi betragtede i Forening adskillige af de dygtig gjorte, men i Reglen nogle kildne Scener, som en Cochin og en Moreau i forrige Aarhundrede var Mestere i at fremstille.

„Jeg gjør meget af disse Kobbere,“ sagde Baronen, „sirlige og pikante! Jeg tilbringer ogsaa mange Timer med at kopiere dem. Her kan De se mine Frembringelser, ja, det er kun

Dilettantarbejde, men det kan maaske mere Dem at løbe dem igjennem.“

Han viste mig en Række Blade, paa hvilke han med næsten utrolig Udholdenhed havde gjengivet hver Linie i vedkommende Kobberstik med Pen og Tusch. Jeg kunde ikke andet end udtale min oprigtige Beundring for en saadan Flid, og det glædede ham aabenbart. Da han vilde til at lægge sine Tegninger ind i Chatollet igjen, faldt der en rød Æske, af den Slags, som Guldsmeddene bruge, ned paa Gulvet; jeg skyndte mig at tage den op.

„Ja, kan De gætte, hvad det er?“ sagde han. „Men det kan De ikke! Det er en Bagatel, en Sølvske til Sognefogdens lille Datter, som skal i Kirke paa Torsdag. Jeg skal sige Dem, Folkene her omkring er meget skikkelige, overordentlig skikkelige; de sætter Pris paa at kunne bede En staa Fadder og se En ved Bryllupper — Begravelser ynder jeg ikke, det véd de, og derfor beder de mig heller ikke — naa, man bør ikke være storagtig, og kommer man, maa man jo soutenere sin Stilling.“

Jeg havde vist siddet et Par Timer, før jeg brød op, og det var kun efter at have givet bestemt Løfte om, ikke at lade det blive ved det ene Besøg, at jeg omsider skiltes fra

Baronen. Faa Dage efter tog jeg imidlertid til Byen og kom ikke til Højgaard før i Sommerferien.

En Formiddag gik jeg da ned til Kroen og stillede paa Slaget 11 hos min gamle Ven.

„Charmant!“ udbød han, da jeg traadte ind. „De glemmer mig ikke helt, og De er saa præcis som — ja, som jeg selv! Charmant! — Aa, lille Marie, vær saa venlig at bringe os en Kuvert til!“

Pigen kom ind, og det forekom mig, at Baron Frederik fulgte hende med noget kjælne Blikke.

„En smuk Pige, en overmaade smuk Pige!“ sagde han ligesom sidst, da hun var gaaet, men der klang en vis vemodig Resignation i Ordene. „Ja, man bliver gammel!“ sagde han lidt efter og vedblev, uden at vente nogen Indvending fra min Side: „Jo, det maa De forlade mig, jeg er sandelig ikke ung længer, og naar man bliver ældre, føler man sig tit alene, meget alene. — Finder De ogsaa, at den lille Marie er en smuk Pige? — Naa, det glæder mig! Og en god Pige er hun, en meget god Pige; honnette Forældre, fornuftig Opdragelse. Tror De ikke, hun kunde gjøre en Mand lykkelig? Jo, paa min Ære kunde hun saa! Jeg siger rent ud til Dem, som det er: Pigen an-

staar mig, og jeg er, unter uns, temmelig sikker paa, at hun har et godt Øje til mig — forstaar sig, i al Ærbarhed, for hun har Principer, og jeg har megen Agtelse, overordentlig megen Agtelse for Principer, saa der kan kun være Tale om Ægteskab. Naa, det er naturligvis, som De selv vil indse, en Umulighed, en komplet Umulighed!“

Jeg havde Indtrykket af, at Baronen nærmest sagde det sidste, fordi han ønskede at blive modsagt, og jeg kom derfor med et langtrukket „Ja, det er jo, ligesom man tager det,“ men hertil svarede han: „Nej, min kjære Ven, det er og bliver, om jeg saa maa sige, en fysisk Umulighed. Gudbevares, vi er alle Mennesker, som Skriften siger, og i et andet Liv véd man jo ikke, hvem man kan komme til at sidde ved Siden af, men i dette Liv er der dog virkelig Grænser, som man skal og maa respektere. Hvad vilde Folk tænke, og hvad vilde de sige? Hvad vilde han sige, tror De?“ og Baronen pegede op paa et af Familieportræterne.

Jeg indlod mig ikke paa nogen direkte Besvarelse af dette noget vanskelige Spørgsmaal, men indskrænkede mig til trække paa Skuldrene.

„Han vilde vende sig i sin Grav, vilde han,

han vilde betragte mig som den forlorne Søn og et Mørkhedens Barn! Nej, det er, Herren straffe mig, en komplet Umulighed — ja, undskyld jeg bander, naar jeg kommer i Affekt, det har jeg efter min salig Fader, der stod ved Hestgarden. Men det gjør mig ondt for den lille Marie, det gjør mig virkelig overmaade ondt for hende!“

Den lille Marie saa' for Resten slet ikke ud til at behøve hans eller andres Medlidenhed; thi da jeg lidt efter forlod Kroen, stod hun, tilsyneladende meget vel til Mode, og snakkede med en Karl ude i Gaarden, og da jeg gik forbi, nikkede hun nok saa fornøjet.

Der gik en Uges Tid, saa mødte jeg Baronen inde i Skoven; jeg havde været ude efter Bekkasiner i Sortemosen, han var paa sin anden Spaseretur. Jeg spurgte til hans Befindende.

„Aa, det er kun saa som saa, kjære Ven,“ sagde han. „Naar man i min Alder beslutter sig til noget, saa gjør man det ikke uden grundig Eftertanke. Jeg forsikrer Dem, jeg har i det sidste Halvaars Tid mangan Nat ligget og kastet mig paa mit ensomme Leje og tænkt frem og tilbage. — Ja, hvad er vi Mennesker! Hvad er Principer! Jeg spørger Dem, hvad er Principer! — Ja, De véd det

ikke, jeg véd det heller ikke. Jeg kan længe nok sige til mig selv, at det er en horribel Dumhed, jeg kan føle mig som den argeste Synder for Gud, naar jeg lister mig forbi mine Forfædre, der hænger paa Væggen og skeler efter mig, men det hjælper ikke, vi har alle vore Lidenskaber! Og nu — ja, De vil le mig op i mit barberede Ansigt! — nu har jeg endelig truffet min Bestemmelse, men det bliver foreløbig mellem os: I Morgen, det er Søndag, naar jeg har spist min Frokost, kalder jeg den lille Marie op til mig og meddeler hende, hvad jeg har besluttet, at jeg agter at gjøre hende til min Kone. — Hvad siger De til det?“

Jeg ønskede ham naturligvis til Lykke med hans Bestemmelse og udtalte Haabet om, at Fremtiden maatte ligge lys for ham.

„Det vil den, kjære Ven, det vil den,“ sagde han. „Den lille Marie er en god Pige og en fornuftig Pige, der vil vide at skønne paa sin Lykke.“

Samtalen blev ikke længere, jeg maatte tage Afsked, da jeg skulde skynde mig hjem. „Og De maa nok ogsaa forcere Gangen lidt, Hr. Baron, hvis De vil være paa Pletten, naar Toget passerer Chausséen,“ sagde jeg.

„Aa, der er god Tid! Jeg kommer ikke

for sent, jeg er endnu aldrig i Livet kommen for sent. Adieu, kjære Ven, adieu!“

Næste Dag gik jeg en Tur efter Middag. Jeg var egentlig mere end nysgjerrig efter at vide, om den afgjørende Begivenhed havde fundet Sted, men der var intet Haab om at møde Baronen, thi paa den Tid tog han jo sin Middagslur, og søge ham i Hjemmet vilde jeg naturligvis ikke. Til min store Forbavselse saa' jeg ham dog pludselig komme vandrende hen ad den støvede Landevej; nu var det da aabenbart, at noget maatte være hændt! Han saa' imidlertid endnu mere nedslaaet ud end den trofaste Paraply, som han selvfølgelig holdt i Haanden, og jeg turde derfor hverken ønske til Lykke eller spørge om noget, men han brød selv Isen, saa snart han saa' mig, og sagde:

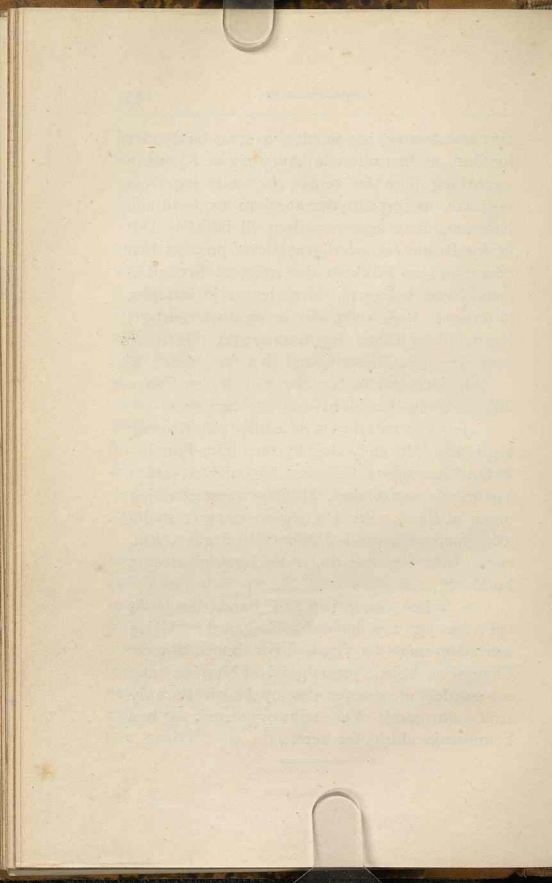
„Ja, det er Dem umuligt, komplet umuligt at tænke Dem, hvad der er sket! Om De saa stod paa deres Hoved, kunde De ikke gætte det! Fruentimmer er Fruentimmer, som min salig Fader sagde, og det havde han Ret i! Tænk Dem, hvis De kan, hvad der er sket: jeg kalder den lille Marie op til mig, som jeg havde bestemt, og fortæller hende, hvilken Bestemmelse jeg har truffet. Men hvad tror De hun svarer? Ja, det er umuligt at forestille

sig: hun svarer, saa sandt jeg staar en Synder for Gud, at hun allerede havde sig en Kjæreste og at jeg kom for sent! Nu beder jeg Dem betænke, at jeg tilbyder at gjøre hende til min Kone, og hun svarer, at hun vil ikke! — Det er for Resten et yderligere Bevis paa, at hun maa være et Pokkers determineret Fruentimmer, hvad behager! Men det er jo komplet latterligt! Naa, enfin, det er ogsaa ærgerligt; jeg forsikrer Dem, jeg har ærgret mig mere over den hele Historie, end den fortjener.“

Og den gamle Kavalier viskede en Taare ud af Øjet, i den Grad ærgrede han sig.

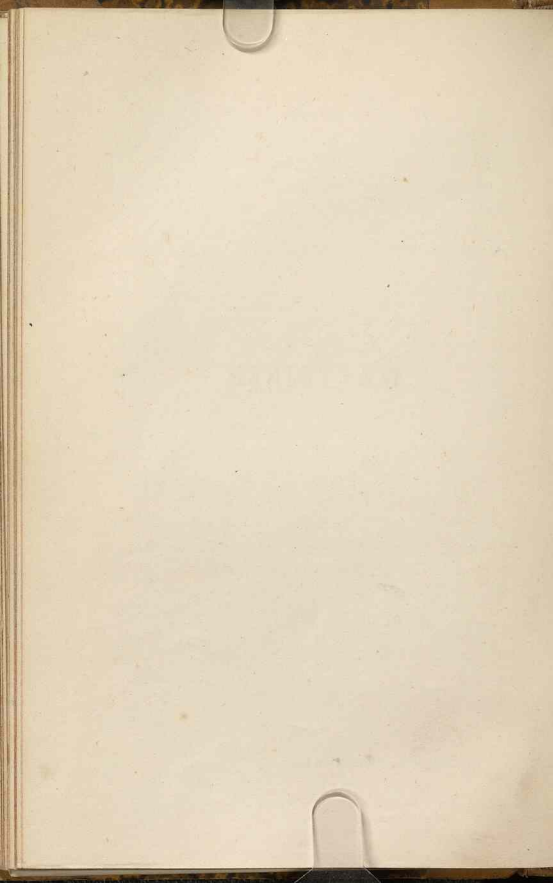
„Jeg kan naturligvis ikke blive paa Kroen,“ sagde han lidt efter, „jeg flytter. Mine Familieforhold har ogsaa forandret sig en Del, siden jeg arvede min Onkel, Hofjægermesteren; jeg tager til Byen. Ser De, jeg ræsonnerer saaledes: naar nu Marie skal giftes, Brudegave, naa, enfin, men jeg har dog ikke Lyst til at staa Fadder!“

— Sidste Gang jeg saa' Baron Frederik, var, da jeg tog hjem fra Højgaard. Da jeg nærmede mig det Sted, hvor Banen skærer Chausséen, bøjede jeg mig ud af Kupéen. Det osregnede, men under den opslaaede Paraply stod min gamle Ven stiv og strunk — han kommer jo aldrig for sent.

KAPTEJNEN.

For nogle Aar siden var jeg for første Gang bleven min gamle Egn utro og holdt efter gjentagen, venlig Indbydelse Sommer paa Sindbjærg, en Herregaard vester ude i Jylland, hen imod Hedegrænsen. Opholdet var i enhver Henseende behageligt, Omgivelserne havde ikke blot Nyhedens Interesse for mig, men var ogsaa i og for sig i høj Grad ejendommelige; der var rigelig Lejlighed til alskens Idræt i Retning af Jagt og Fiskeri, og jeg benyttede Lejligheden paa bedste Maade. Husets Søn og jeg — vi var Skolekammerater — turede om hver Dag lige til Spisetid, og om Aftenen plejede vi saa ved en Toddy at lægge Slagplanen for den følgende Dag. Snart gjorde vi en Runde efter Tredækkere i den store Lyngaa Mose, snart lod vi en Baad læsse paa Høstvogn og kørte med den til en af de mange smaa Hedesøer, hvor der i Aaringer

ikke havde været fisket, og hvor vi derfor paa Blinker og Pilk gjorde en rig Fangst.

En Aften foreslog min Vært, der bar Titel af Krigsassessor, men for Nemheds og større Honnørs Skyld altid kaldtes „Assessoren“, at Sønnen og jeg næste Dag skulde kjøre ned til Porsbjærg Sø og skyde Ænder. Assessoren havde tidligere selv været en ivrig Jæger, men da han nu var noget stiv til Bens, plejede han saa godt som altid at blive hjemme og nøjes med at deltage i vore Raadslagninger og høre paa vore Beretninger om Dagens Begivenheder. Forslaget blev antaget, og næste Morgen rullede vi afsted i Jagtvognen.

Det var en fornøjelig Udtur; Vejret var prægtigt, og paa Forhaand nød vi alle de forestaaende Glæder uden derfor at forsømme Øjeblikket. Hestene skridtede godt ud, vi sad magelig og havde kun Møje med at holde Juno i Ro nede ved vore Fødder, thi hun følte sig idelig forpligtet til at stikke Hovedet op over Forlæderet og give sin Livsglæde Luft i en højroistet Gøen; saa fik hun en venskabelig Lussing, der bragte hende til i en Fart at trække Hovedet til sig, men et Øjeblik efter gjentog samme Scene sig ufravigelig. I Begyndelsen gik Vejen mellem frodige Marker, men da vi havde passeret den gamle Stub-

mølle oppe paa Højen og vexlet Hilsen med Svenden, der nød sin Morgenpibe i den aabne Luge, forandrede Landskabet efterhaanden Karakter, og man begyndte at mærke, at man var vester paa. Vi kørte langs med og oven over en af de dybe og vidtstrakte Dale, der er saa karakteristiske for Jyllands bakkede Heder. Højdedraget, som danner Dalens Begrænsning, sænker sig temmelig jævnt ned mod denne; enkelte Pletter bære lavt Egekrat med skarpt afskaaren Top, men hyppigst er Dalsiden dækket af Lyng, mod hvis sortbrune Farve de fattige Boghvedemarkers tegne sig dobbelt hvidt. Gennem Dalen slynger sig i uafbrudte Snoninger en Aa, som man oppe fra kun kan følge ved at fæste Øjet paa de spredte Knipper af Elletræer, der betegne dens Løb, og Dalbunden bestaar udelukkende af frodig, lysegrøn Eng, som ved Grøfter deles i utallige skjæve Firkanter — en underlig Modsætning til de golde Højdedrag paa Siderne. Man ser milevidt bort, men Landskabet er uforandret det samme, saa langt Øjet naar; kun hist og her viser en blaalig Røgstribe, at der ligger en menneskelig Bolig paa Skraaning, og med lange Mellemrum glimter en kullet Kirke, hvis hvidkalkede Mur belyses af Solen.

Efter at have kjørt langs med Dalen i læn-

gere Tid drejede vi ned ad Højdedraget og æltede os frem paa en sandet Markvej, der snart førte over en lavvandet Bæk, snart listede sig midt igjennem Lyngen med to dybe, gulbrune Hjulspor.

„Er vi snart ved Søen?“ spurgte jeg omsider.

„Ja, vi skal blot svinge om det Hus der henne,“ svarede Jens Kusk.

Jeg saa' i den angivne Retning, men kunde ikke opdage noget, der lignede Sø, og blev derfor højlig forbavset ved et Øjeblik efter virkelig at se en ikke ringe Vandflade for mig; Porsbjærg Sø ligger nemlig overordentlig lavt, og en ubetydelig Hævning af Terrænet havde derfor været tilstrækkelig til at skjule den, lige indtil vi omtrent var ved den. Vi stod af Vognen, Jens satte Hestene ind i det omtalte Hus, og derpaa gik vi alle ned til Søen.

Denne er ret ejendommelig. Paa de tre Sider er Bredden ganske flad, men paa den fjerde hæver der sig sorte, afrundede Lyngbanker med lyse Gyvelris og parallelle Striber, der er fremkomne ved at Faarene har dannet Stier paa Skraaningen. Selve Søen er lav og har Tørvegrund, hvorfor Vandet ligger som en sortbrun, uigjennemsigtig Flade; Masser af Buk-

keblad rejse deres kløverformede Løv over det mørke, døde Vand, og hele Skove af Rør gro ud fra Bredden. Her er et ypperligt Tilhold for Ænder, og jeg og Juno var ogsaa lige utaalmodige efter at begynde Jagten. En Baad skulde her være, og efter nogen Søgen fandt vi da ogsaa, halvt paa Land, en ældgammel, truglignende Pram uden Tofter og Aarer. Den saa' ud til, i mange Herrens Aar ikke at have været i Vandet; rundt omkring var den dækket med Mos, og i Fugerne var der en hel Vegetation af højt Stargræs og Moseplanter, der lod til at trives ypperlig paa den svampede, fugtige Grund. Vi tættede de værste Huller saa godt vi kunde, Jens Kusk fandt en Stang, der til Nød kunde gjøre Tjeneste som Stage, og derpaa indskibede han og Juno sig i den gamle Baad, der gjerne kunde have gaaet for et Fartøj fra Vikingetiden.

Jagten gik sin spændende, fornøjelige Gang. Jens stagede Søen rundt og søgte efter bedste Evne at jage Ænderne op, og hvor han ikke kunde komme igjennem, tog Juno fat; vi saa' hende ikke, men hørte hende uafbrudt plaske mellem Sivene og kunde paa de svajende Toppe følge hendes Gang i Rørskoven. Min Ven og jeg blev paa Bredden for at skyde de Æn-

der, der blev jagede op, og Udbyttet var ikke daarligt; af og til slap ganske vist en And bort uden at det var Juno muligt at finde den, og én Gang tumlede hun i et helt Kvarter rundt paa samme Plet, indtil det endelig viste sig, at det kun var en Vandhone, som hun og vi havde gjort os Ulejlighed for, men den Slags Skuffelser hore med til Jagten og bidrage deres til at give denne den særegne Tillokkelse. Da Søen var gaaet tilstrækkelig igjennem, var vi tilfredse og Juno træt, og vi lejrede os derfor oppe paa Siden af Bankerne for at nyde vor Frokost, der efter de forudgaaede Anstrængelser smagte os fortræffelig.

Da vi omsider var færdige, fik vi Ild paa Piberne, lagde os paa Ryggen i Lyngen og saa' op i den blaa Himmel; Samtalen førtes efterhaanden mere og mere stødvis og i lakoniske Sætninger, thi skjönt ingen af os havde mærket til Træthed, saa længe vi var i Bevægelse, gjorde Naturen dog sin Ret gjældende: tilsidst gik Piberne ud, og vi fik os en lille Middagslur.

Jeg vaagnede først, rejste mig og gik, for at rette Benene, op paa Toppen af Bankerne. Under mig havde jeg Porsbjærg Sø, hvis mørke Vandspejl nu i Middagstimen gjorde Indtryk af en fuldstændig død, glasagtig Masse; læn-

gere borte kunde jeg følge Vejen, vi var komne ad, og se den slæbe sig gjennem Heden indtil den tabte sig oppe mellem Højderne, der dækkede for den store Dal. Jeg saa' til den anden Side, der hidtil havde været skjult for mig af de Banker, paa hvis Top jeg nu stod, og blev til min Forundring vár, at der ogsaa her laa en Sø, betydelig større end den, vi kom fra, og med vidtstrakte Enge langs den ene Bred. En forholdsvis statelig, hvid Bygning laa noget borte ved et Aaløb, der kom fra Soen, og ude i denne, kun et godt Bøsseskud fra Land, opdagede jeg en lille, lav Ø.

Jeg gik tilbage til min Kammerat, der nu ogsaa var vaagnet, sagde ham, hvad jeg havde set, og spurgte, om vi ikke en anden Dag kunde tage over til den større Sø, hvor der maatte være fortrinlig Jagt.

„Du kan jo spørge Kaptejnen, om han har noget imod, at vi kommer. Jeg gad nok vide, hvad Modtagelse Du vilde faa, naar Du kom i det Ærende!“ lød Svaret.

„Hvad er det for en Kaptejn?“

„Det er ham, der ejer „Hvide Mølle“, som Du saa', Kaptejn Ingversen; han har lejet Jagten paa hele Birk Sø.“

„Er han ivrig Jæger?“

„Han! Han rører aldrig en Bøsse!“

„Hvad i al Verden vil han saa med Jagten?“

„Ja, det maa Du ikke spørge mig om. I de første Aar han var her paa Egnen og saa længe Konen levede, saa gik han nok paa Jagt tidlig og sildig, men saa blev han paa én Gang kulret: han lod helt være med at skyde og gav sig til at lave en Ø ude i Søen, hvor Fuglene kunde yngle — ja, den har Du jo ogsaa set. Han har selv slæbt Stenene til den og sejlet, Gud véd, hvor mange Læs Grus der ud, og han arbejder endnu trolig paa at gjøre den større og større. — Ærgerligt er det, at den halvgale Kaptejn skal kunne blokere hele Søen og forhindre En fra at jage ud for de andre Lodsejeres Grund!“

„Men det maa jo være en Original, der har sin Historie,“ bemærkede jeg. „Du har allerede givet mig megen Interesse for ham.“

„Ja, naturligvis! Han er formodentlig en Realist, der er bleven Romantiker, eller hvad det hedder paa dit Sprog, og saa synes Du al Ting er godt!“

„Nej, paa ingen Maade,“ indvendte jeg. „Hvis han, som Du siger, virkelig er en Realist, der er bleven Romantiker, saa er det akkurat lige saa farlig en Overgang som den modsatte; man maa ikke gaa uden for sin

egen Natur. — Men hvad véd Du ellers om ham?”

„Ikke stort, for jeg var ikke synderlig hjemme i de første Aar, han boede her, og jeg har aldrig besøgt ham, der kommer ingen til ham. Spørg den gamle, naar vi kommer hjem, saa faar du bedre Besked. — Vi skal vel ellers tænke paa at komme afsted!”

Jens Kusk blev raabt an og fik Ordre til at spænde for, og ti Minuter efter var vi paa Hjemvejen.

— „Hvad er det for en Kaptejn, der bor paa „Hvide Mølle“ der ovre?” spurgte jeg Jens undervejs.

„De kalder ham for Ingversen,” svarede han.

„Ja, men hvad Slags Kaptejn har han været?”

„Det er nok ikke godt at sige,” svarede Jens forbeholdent.

„Er det ikke godt at sige! Jeg mener kun, om han har været Kaptejn til Lands eller til Vands?”

„Ja, det er da til Vands, han har været.”

„Hvorfor opgav han saa at fare?”

„Aa, han havde vel Penge nok.”

„Er han rig?”

„Naa!” svarede Jens i en meget sigende Betoning.

„Har han da tjent sin Formue ved at sejle?“

„Ja, men det var nok en egen Slags Sejlad!“

„Hvordan det?“

„Ja, jeg véd ingen Ting, men de paastaar da, at han har været Sørøver eller Slavehandler eller begge Dele.“

„Sludder!“ bemærkede min Ven, der hidtil ikke havde blandet sig i Samtalen.

„Ja, Herren kan gjerne sige Sludder,“ svarede Jens noget stødt, „men rigtig har det sig da ikke med Kaptejnen. Der er mange, der siger, at han én Gang om Aaret maa tage ind til Aarhus for at trække i Slavetøj hos Stiftamtmanden, fordi han er dømt for Sørøveri og skulde været i Slaveriet, men blev fri mod at betale en Hoben Penge og saa sværge paa at trække i Tøjet én Gang om Aaret. Det tror jeg ikke paa — skjønt det er vist og sandt, at han tager til Aarhus én Gang om Aaret — men enhver kan da sige sig selv, at det ikke kan være for Kaptejnens Fornøjelse, at han gaar i Vand til midt op paa Livet og slæber Sten ud i Søen, men at det er saadan en Slags Bod for Ugudelighed og syndigt Levned.“

„Der kan Du høre, hvordan Kaptejnen beskjæftiger det menige Folks Fantasi,“ hvi-

skede min Sidemand. „Naar Du nu pumper den gamle ordentlig ud i Aften, saa kan Du vel af de forskjellige Beretninger danne dig et Billede af Personen.“

— Vi kom hjem til Sindbjærg, naaede akkurat at blive omklædt inden Middag og maatte saa ved Bordet gjøre Assessoren nøje Rede for Dagens Begivenheder, attestere, at Juno havde gjort sin Skyldighed, fortælle om hvert Skud, hvortil der paa en eller anden Maade knyttede sig nogen Interesse, og søge at undskylde de forskjellige Fejlere paa bedste Maade. Der blev ikke Lejlighed til at faa noget at vide om Kaptejnen før om Aftenen, men da vi saa sad inde i Assessorens Værelse og han havde brygget den ufravigelige Romtoddy, bad jeg ham fortælle mig, hvad han vidste om den mystiske Kaptejn.

„Ja, hvad véd jeg i Grunden!“ sagde Assessoren. „Jeg véd ikke andet eller mere, end hvad enhver her paa Egnen véd. For en halv Snes Aar siden eller saa skulde „Hvide Mølle“ sælges ved Auktion, og jeg var ogsaa der nede, ikke for at byde, men af Nysgjerrighed. Jeg tænkte, som de fleste, at det vilde blive vanskeligt nok at finde en Kjøber, der vilde give noget for Ejendommen, for den er egentlig ikke til at leve af, men der meldte sig ufor-

modet en Libhaver, en hidtilværende Skibskaptejn, der havde været i Langfarten i mange Aar og formodentlig tjent sine Penge ved at negociere for egen Regning og maaske ogsaa ved at smugle lidt i al Skikkelighed — det vil jeg nok se Ingversen an for at have gjort, men Gud bevare min Mund! Naa, han købte Møllen og et Par Maaneder efter flyttede han ind med sin Kone, en fin, bleg lille En, som han havde bragt med fra Amerika og som han et Aars Tid i Forvejen var bleven gift med. Det var vel for hendes Skyld, tænker jeg, at han slog sig fra Søen, for hun saa' ikke ud til at kunne sejle med ham, og saa faldt han tilfældig ned her; han havde set Møllen averteret til Auktion i Avisen og havde følt sig tiltalt af Beliggenheden, og saa købte han den uden at bryde sig om noget andet. Møllenæringen opgav han naturligvis — Hjulet er vist aldrig gaaet rundt, siden han kom der — og det Avlsbrug, der er til Ejendommen, brød han sig heller ikke om; han fiskede og jagede fra Morgen til Aften og bar for Resten Konen paa Hænderne, saa vidt da andre kan skjønne om det. Men saa døde hun pludselig, hun har vel ikke kunnet taale den skarpe Luft, og fra den Dag af rørte Kaptejnen aldrig en Bøsse. I Begyndelsen sad han nok inden Døre bestan-

dig og var helt fra det, men saa fik han en Dag i Sinde at tage sig over at fylde en lavvandet Grund i Birk Sø op, saa der blev en Ø, og nu er det blevet som en fix Idé for ham; han slider og slæber stadig som en Hest for at gjøre Øen større og større, og saa har han sin Fornøjelse af, at alle mulige Fugle har deres Tilhold dér og yngler. Han har lejet Jagten hele Søen rundt, blot for at kunne frede den, og jeg har heller aldrig set saadan Flokke af Fugle som ved Birk Sø. — Ja, vi har alle vore Passioner, men jeg for min Del kunde nu rigtignok ikke dy mig for at skyde, om jeg var i Kaptejnens Sted!“

„Men hvordan lever den Mand?“ spurgte jeg. „Hvordan ser der ud inden Døre hos ham, og hvordan er han selv?“

„Ja, hvordan lever han?“ gjentog Assesoren. „Paa en vis Maade har han vel mere Fred i Huset end vi andre, for der er ikke saa meget som ét Fruentimmer paa hele Møllen, lutter Mandfolk; men den eneste, han giver sig af med, er en gammel Matros, der hedder Anders og som nok har faret med ham i mange Aar, og han er baade Tjener, Kok og Kusk. Det er ellers et artigt Syn at se ham sidde paa Bukken og kjøre for Kaptejnen, naar han, hvad sjælden sker, tager ud paa

Stadsvisit, for Anders haandterer Tømmerne akkurat som om han halede ind i Storskjødets!“

„Tager Kaptejnen da ud?“ spurgte jeg.
„Jeg troede, han boede som en fuldkommen Eremit?“

„Ja, det gjør han i Grunden ogsaa, men regelmæssig én Gang om Aaret gjør han Visit her paa Gaarden. Saa kommer han kjørende med Anders paa Bukken i en Karrét, som han har kjøbt, Gnd véd hvor, og som gjerne kunde komme paa Kunstkammeret, saa gammel er den, og saa er han i fuld Puds. Jeg har aldrig set ham uden i den samme, sorte Frakke, der er saa lang, at Skjoderne næsten slæber ham om Benene, og oven paa den Atlaskes Vest har han en tyk Urkjæde, der gaar ham to Gange om Halsen. En Kraftkarl er han for Resten, skjønt han er godt oppe i de tres, og naar man vil betragte ham som Type paa en forhenværende Sorøver — hvad Bonderne fuldt og fast tror, han har været — saa ser han fortræffelig ud.“

„Er det ikke muligt at faa ham at se?“ spurgte jeg.

„Ja, det skulde være i Kirken — nej, det er sandt, han var der forleden, og det gaar kun paa to Gange om Aaret. Paa Kirkegaarden kommer han rigtignok tit for at se til Konens Grav

— han har ladet sætte et Monument over hende til mange hundrede Daler — men det er jo noget usikkert at træffe ham dér.“

„Men er det da umuligt at besøge ham paa Møllen?“ vedblev jeg.

„Umuligt? Nej, hvad er umuligt! Men jeg véd egentlig ikke, under hvilket Paaskud De skulde introducere Dem hos ham.“

„Vi bruger slet intet Paaskud. Deres Søn og jeg rider simpelt hen der ned i Morgen og siger, at vi dog ikke vilde tage hans Dør forbi, da vi nu en Gang var kommen ad den Kant.“

„Ja, for mig gjerne, men jeg vil ikke spaa Dem nogen synderlig venlig Modtagelse!“

Vi talte endnu lidt frem og tilbage, men Enden paa det blev, at jeg virkelig fik min Ven overtalt til at følge med mig til „Hvide Mølle“, og næste Dag efter Frokost tog vi afsted.

— „Dér kan Du se Stedet,“ sagde min Ledsager, da vi havde redet en god Times Tid. „Du kan kjende det i lang Afstand paa den høje Flagstang med Saling og Barduner, den ser ud som en hel Skibsmast.“

Ti Minuter efter red vi ind i Møllen; intet rørte sig, den syntes som uddød. Vi ventede, at der skulde komme nogen, som kunde tage

imod vore Heste, men der kom ingen, og vi steg derpaa af.

Jeg kigede ind i Møllebygningen. Det store Vandhjul, som jeg kunde se ud til gennem en Luge, stod stille og var for oven saa tørt, at Træværket havde slaaet Revner; Axler, Hjul og Kværne var dækkede af Spindelvæv og aargammelt Støv, som næsten helt skjulte det hvide Melpudder, der endnu paa sine Steder skinnede frem som et Minde om Fortiden. Alt gjorde et ubeskrivelig trist, forladt Indtryk.

„Er der nogen hjemme?“ spurgte jeg ind ad en aabentstaaende Dør i Stuehuset.

Vi hørte Lyden af Trin, der nærmede sig, og en ældre Mand, øjensynlig en forhenværende Matros, kom til Syne med en Kniv i den ene Haand og en Gulerod i den anden. Han saa' forbavset paa os uden at sige noget — man var aabenbart ikke vant til at se fremmede paa Møllen.

„Er Kaptejnen hjemme?“ spurgte min Ven.

„Ja, hvor skulde han ellers være!“ svarede den anden.

„Jeg er Assessorens Son ovre fra Sindbjerg. Vil De sige Kaptejnen, at jeg og en Ven af mig gjerne vil hilse paa ham.“

„Ja, naar Herrerne vil vente imens, skal

jeg varsko Kaptejnen," svarede den maritime Kok og forsvandt i Huset.

Vi hørte en Dør aabnes og lukkes der inde og derpaa en mundtlig Forhandling, der efterhaanden blev mere og mere højroset.

„Hvad vil de Karle her?“ spurgte en dyb, grov Røst, hvorpaa der svaredes noget, vi ikke kunde høre, men umiddelbart efter raabte den samme Røst: „Bed dem rejse ad Helvede til og lade mig have Fred!“

Min Ledsager saa' til mig og lo. „Vi er aabenbart ikke synderlig velkomne,“ sagde han, „men Du vilde jo afsted. Følg nu mit Raad og lad os stikke af, mens Tid er; det vilde dog være for galt, ligefrem at lade sig kaste paa Døren!“

Det er gjerne muligt, at jeg havde gjort som han foreslog, hvis ikke vor Ven Matrosen i det samme var kommen tilbage og havde sagt, at „Kaptejnen ventede de Herrer inde i sit Lukaf.“ Han satte vore Heste i Stald og vi gik indenfor.

Gjennem en Forstue kom vi ind i et lille Værelse, og her stod Kaptejnen, en Mand paa tilsyneladende tresindstyve Aar med en kraftig Skikkelse og et vejrbidt, karakteristisk Fysiognomi. Graat, kruset Haar bedækkede en høj, furet Pande, et Par skarpe Øjne laa under

de buskede Bryn, og en Krans af stridt Skiperskjæg forbandt Ørerne, der var forsynede med smaa Guldringe; han var kun iført hvide Benklæder og en blaa Flonels Skjorte, der stod aaben i Brystet.

Da vi kom ind, rejste han sig op og sagde, uden at forandre en Mine og med en Barskhed, der stod i underlig Modsætning til Ordene:

„Meget forbunden for Opmærksomheden! Glæder mig meget at se de Herrer hos mig o. s. v.“

Min Ven forestillede først sig selv og dernæst mig for Kaptejnen, og denne trykkede nu min Haand saa eftertrykkelig som om han havde taget paa et Rundholt. „Holder Sommerferie paa Sindbjærg, kan jeg tænke. Ja vel, behagelig Egn og flinke Folk o. s. v. — Assessoren har det godt, haaber jeg?“ henvendte han sig til min Ledsager. „Rask og rørig af sin Alder!“

Medens Kaptejnen fik Svar paa sin Forespørgsel, saa' jeg mig om i Værelset; det mindede i alt om en rummelig Kahyt og svarede fuldkomment til Benævnelsen „Lukaf“. Ejeren havde formodentlig med Flid valgt Husets mindste Rum til Opholdssted og udstyret det efter sin Smag. Der var højt Panel paa alle Væggene, og de tykke Loftsbjælker var ikke

dækkede; et massivt, firkantet Bord af mørkebrunt Mahogni, der var til at slaa sammen og som maaske en Gang havde haft Plads i Kaptejnens Kahyt, stod foran en Sofa med Hestehaarsbetræk, og om Bordet var der et Par Stole. Paa den ene Væg hang i plumpe, forgyldte Rammer to store Oliemalerier; det ene forestillede „The „Fairy Queen“ in Tafelbay“, det andet samme Fartøj under Storm i Atlanterhavet, hvor man saa' det fuldriggede Skib til Trods for Vejret bære alle Sejl mellem taarnhøje, lysegrønne Bølger. Paa Væggen lige over for hang et Kvindeportræt, et af de velbekjendte Malerier, der skyldes kinesiske Kunstnere og som jævnlig forene en vis fotografisk Lighed med et sjælløst, voxagtigt Udtryk. Det var en bleg, ganske ung Kvinde med fine, smukke Træk og store, drømmende Øjne: selvfølgelig Kaptejnens afdøde Hustru. I Vinduet stod et Par Bojaner med blomstrende Gyldenlakker, og i et Hjørne af Stuen et elegant Dameskrivebord besat med en Mængde Nipsgjenstande og med sirlig indbundne engelske Klassikere; det gjorde et underlig fremmed Indtryk i disse Omgivelser, som det passede saa lidt sammen med.

Min Vens Samtale med Kaptejnen, i hvilken jeg kun af og til havde blandet mig, var

ved at dø helt hen, da Værten pludselig rejste sig som en Mand, der faar en Idé, gik hen til Døren, aabnede den og raabte ud: „Anders!“

„Haløj!“ svaredes der med ægte sømandsmæssig Betoning, og den gamle Matros viste sig, fik en Ordre og forsvandt atter. Lidt efter kom han tilbage med en støvet Flaske, Kaptejnen viskede den af, undersøgte den og viste sig tilfredsstillet ved at finde den mærket med en hvid, oliemalet Trekant. Han trak den op, skjænkede for os og for sig selv, og sagde:

„Kapsvin! Har selv sejlet den hjem med „Fairy Queen“. Ja, det var den Gang o. s. v.!“ og derpaa saa' han op paa det ene af Malerierne som for at gjenkalde sig Situationen ret levende.

Samtalen var snart ved at dø hen igjen, og Kaptejnen søgte, i øjensynlig Følelse af sin egen Mangel paa Konversationstalent, at bøde herpaa ved idelig at fylde vore Glas.

„Sludder!“ sagde han med plump Velvilje, da jeg tilsidst erklærede, at jeg ikke skulde have mere. „Drik bare, der er mere i Kjælderen, og saadan Vin faar De ikke hver Dag!“

Gjennem Vinduet kunde jeg se ud til Birk Sø og over til Fugleholmen, der kun laa et Tusend Alen fra mig. Jeg søgte et Par Gange

at lede Samtalen hen paa den, snart ved at nævne Udsigten, snart ved at tale om Jagt, men Kaptejnen indlod sig ikke videre paa noget af disse Æmner og brød hver Gang kort af. Min Ledsager havde allerede et Par Gange gjort Tegn til mig, at vi skulde bryde op, og da det var Synd at sige, at Værten holdt paa os, maatte jeg til sidst bekvemme mig til at rejse mig og sige Farvel. Aabenbart lettet ved Tanken om, at det besværlige Besøg nu var til Ende, blev Kaptejnen formelig elskværdig, fulgte os selv ud og kaldte med rungende Stemme paa Anders, der atter svarede med sit Haløj, for at denne kunde vise os en Markvej uden for Gaarden, der førte op til Bjærgager, hvor min Ven havde et Ærende at forrette. Vi tog Afsked og red ud af Gaarden fulgt af Kaptejnen.

Da vi var komne et Stykke bort fra Møllen og Anders havde vist, hvor Vejen gik, faldt der mig noget ind.

„Rid Du alene op til Bjærgager,“ sagde jeg, „saa holder jeg mig her omkring og ser paa Udsigten over Søen.“

Min Ledsager travede afsted, og jeg var ene med Anders, der af Høflighedshensyn blev og holdt mig med Selskab.

„Det maa være et trist Liv, Kaptejnen fører her,“ begyndte jeg.

„Ja, saadan egentlig fornøjeligt er det ikke,“ svarede Anders.

„Men det er en kjøn Egn,“ vedblev jeg, „og en prægtig Sø. Der maa jo ogsaa være god Jagt her omkring, bryder Kaptejnen sig ikke om den?“

„Jagt!“ udbød Anders med en Slags Rædsel. „Nej, tal ikke til Kaptejnen om at jage her paa Søen, det er at tage ham paa hans ømmeste Sted.“

„Naa, han har aldrig været Jæger?“

„Jo, det véd Vorherre han har, i sin Tid, men da salig Fruen døde, saa var det forbi.“

„Saa, hvoraf kom det sig?“

„Ja, hvad véd jeg det, Kaptejnen har aldrig været en Mand af mange Ord, men jeg har nu mine egne Tanker om de Dele.“

„Hvordan det?“

„Ja, det er en lang Historie, og det er ikke godt at sætte det rigtig ud fra hinanden, for det er saadan med Følelse og den Slags. Men ser De, det kan nu være om ved en tolv Aar siden, saa kom vi hjem fra Singapore til New York — dér hørte „Fairy Queen“ hjemme, og dér boede Rhederen. Vi lossede og vi tog Ladning ind igjen, men Kaptejnen saa' vi næ-

sten ikke i al den Tid, og det var noget nyt, saa jeg tænkte nok, han maatte have sine aparte Grunde til det. Dagen før vi skulde lette kaldte han mig agter ud til sig og sagde: „Anders“, sagde han, for skjønt jeg kun var simpel Matros, saa havde Kaptejnen altid haft saadan en Slags Fortrolighed til mig, eftersom jeg var den eneste Landsmand, han havde med sig. „I Morgen kommer min Kone om Bord,“ sagde han, „saa Du sørger for, at den anden Standkøje er i Orden.“ — „Vel,“ sagde jeg, „men er det ogsaa saadan en rigtig Kone?“ spurgte jeg, for vi har jo alle været Menne-sker, og Kaptejnen da ogsaa. Men over det Spørgsmaal vendte han det hvide ud af Øjnene, som han ellers kun plejede, naar der ikke blev rebet gesvindt nok under en Ryger, og sva-rede ingen Ting, saa jeg forstod nok, at han havde Papirerne i Orden. Naa, næste Morgen kom Fruen om Bord, en fin, spædlemmet lille Ting, der saa' sig omkring med store, bedrø-vede Øjne. Vi raabte Hurra for hende, da hun kom op ad Falderebet, men vi maa have brølt for højt, for hun stak i at græde og blev ved med det længe efter, og da vi havde let-tet, stod hun og holdt sig i Vantet og saa' ind mod Land, saa længe der var Land at se. Glad var hun ikke, og glad blev hun aldrig.

Kaptejnen er den bedste Kaptejn, jeg har kjendt — og jeg har dog faret i over tredive Aar — men han havde jo sine halvtresindstyve Aar paa Bagen, og hun var kun tyve, det er strax en Forskjel. Saa var hun ogsaa godt oplært, havde Læsning og fine Manerer og havde danset paa Roser Livet igjennem; se derfor tænkte jeg ogsaa strax, at det vel ikke var af den bare Kjærlighed hun havde taget Kaptejnen, og det slog til. Hun var Datter af Rhederen, men ham var det nok gaaet til agters for, mens vi var i Singapore, og da vi saa kom til New York, satte Kaptejnen sine Sparepenge i Rhederens Forretning, og Rhederen satte sin Datter om Bord i „Fairy Queen“, det kunde gaa lige op, mente de. Kaptejnen gjorde alt for at muntre hende og lempede sig efter hende og firede for hende, men Humøret fik hun ikke. Vi gjorde én Rejse og vi gjorde to, men hun faldt mere og mere af. Saa en skjonne Dag solgte Kaptejnen sin Part i „Fairy Qneen“ og sagde Søen Farvel for bestandig — der var ikke den Ting, han ikke vilde have gjort for hendes Skyld. „Nu tager jeg hjem til Danmark og giver mig til at være Bonde,“ sagde Kaptejnen, „vil Du med Anders?“ Jeg havde været sammen med ham i fjorten Aar og havde altid tænkt mig, at vi

skulde følges ad, til en af os blev afmønstret, saa jeg tænkte som saa, at kunde han undvære at fare, saa kunde jeg vel ogsaa. Naa, saa kjøbte han Møllen her, og saadan gik det til.“

„Men hvorfor slog Kaptejnen sig helt fra Jagt?“ spurgte jeg.

„Det er sandt, det var nok det, jeg skulde fortælle; ja, jeg staar og spinder Enden saa langt ud for Herren. Jo, se i Begyndelsen, vi var her, saa gik det helt godt. Fruen, hun spaserede omkring ved Søen og paa Heden eller ogsaa sad hun og læste — hun kunde flere Sprog end Kaptejnen, skjønt han kan tale baade Spansk og Hollandsk — og han fik Tiden til at gaa med at fiske og skyde; der er jo Guds Velsignelse af Fugle her omkring, og han knaldede løs fra Morgen til Aften og kom hver Dag hjem med fyldt Taske. Saa var det en Efteraars Aften, at Kaptejnen gik sig en Tur med Fruen langs Søen, og jeg var ogsaa med for at bære Skydetasken — Bøssen havde han naturligvis selv. Ligesom vi gaar allerbedst, kommer der to Fugle trækende højt oppe og de slaar sig ned paa en stor Sten ude i Søen, dér hvor Øen nu er. Hvad det var for Fugle, véd jeg ikke, jeg har hverken før eller siden set den Slags, og Kap-

tejnen kjendte dem heller ikke, saa han blev helt ivrig efter at komme dem paa Skud og løb ned til Bredden. Han skulde just kaste Bøssen til Kinden, da Fruen kom farende efter ham og bad ham saa mindelig om at lade det være; hun sagde, at det sagtens var et Par, og at det var Synd at skyde efter de fremmede Fugle — stakkels Skind, hun var selv en fremmed Fugl her! — og saa fremdeles, men det hjalp ikke: han skød, og det var første og eneste Gang, jeg saa' ham gjøre noget, som hun bad ham lade være. Den ene af Fuglene blev paa Pletten, men den anden fløj op og gav sig til at kredse omkring Stenen, hvor den havde siddet, og klagede sig, saa det ordentlig kunde gaa En til Hjærte. Da skulde De have set Fruen: hun blev som helt forvildet, faldt i Krampegraad og raabte at det var hendes Fugl, hendes Livslykke, han havde dræbt, at han aldrig havde forstaaet hende og en hel Del i den Dur. Vi bar hende, Kaptejnen og jeg, op til Gaarden, hun kom i Seng, og der blev hentet Doktor fra Lyngaa, men han rystede paa Hovedet, og anden Dagen efter var hun død. Jeg troede aldrig min gamle Kaptejn havde rejst sig efter det, og jeg havde aldrig tænkt mig, at man kunde sørge saadan over et Fruentimmer, som

han gjorde: han spiste og drak ikke, uden naar jeg, saa at sige, tvang ham til det, han gik ikke uden for Huset, og i Maaneder talte han ikke ti Ord til mig. Saadan gik den Vinter, og jeg ønskede mange Gange for Kaptejnens egen Skyld, at Vorherre vilde løse op for ham, for saadan kunde det ikke blive ved at gaa, men det skulde nu ikke være. Jeg prøvede paa at lirke for Kaptejnen, at han igjen skulde give sig til at fare, og jeg prøvede paa at faa ham til at gaa paa Jagt, men han vilde ingen Ting, og da jeg en Dag satte Bøssen ind til ham, smed han den hen ad Gulvet og sagde, at han havde skudt nok baade for dette Liv og for det andet med, og at han aldrig rørte en Skyder mere. Hen paa Foraaret fik jeg ham dog listet uden for Møllen, at han i det mindste kunde trække frisk Luft, og en Aftenstund gik han med mig nede ved Søen, og vi kom lige forbi det Sted, hvor han havde skudt Fuglen ude paa Stenen. Det gav et Sæt i ham, da han saa' den, og jeg tror, han var nær ved at løbe fra det hele, men han holdt sig dog stiv og sagde: „Anders, der skal aldrig blive skudt nogen Fugl, som sætter sig til Hvile dér, saa længe jeg lever!“ Saa stod han og betænkte sig lidt og sagde saa: „Gud véd, om man ikke kunde faa Fuglene til at yngle

der ude, naar man lavede en Ø til dem!“ og jeg sagde strax jo, det kunde man nok, for han taalte ikke godt, at man sagde ham imod. Næste Dag begyndte Kaptejnen paa sin Ø. Der strækker sig et Stenrev under Vandet her — de siger, at det er Dæmningen, der har ført ud til et gammelt Munkekloster — og skjønt der er dybt rundt omkring, var der dog grundet Vand nærmest omkring Stenen der ude. Dér sejlede Kaptejnen saa den ene Baad fuld af Sten ud efter den anden og baxede med dem ganske alene indtil han fik det saa vidt fyldt op, at Stenene rejste sig over Vandet. Det gik der et Par Aar med, og saa sejlede han Grus og Jord der over, til der blev en hel Holm, og han fik Siv og Rør til at gro der, og nu arbejder han Aar ud og Aar ind paa at gjøre Øen større og større. Ser han saa ved Foraarstid, hvordan Turner og Vandhøns og Ænder og Rørdrummer, og hvad de hedder alle sammen, holder til der ovre og har det i Fred, saa kan han endnu blive ligesom indvendig glad, udvendig bliver han det aldrig, de Tider er forbi. — Ja, det er alt, hvad jeg véd om den Ting, og det er jo, som jeg før sagde, vanskeligt at sætte frem, for der er jo ingen rigtig Fornuft i det hele. Men nu er

Tiden da gaaet, mens den anden Herre var borte: dér er han!“

Min Ven kom tilbage, jeg sagde Farvel til den gamle Anders, og saa red vi hjem ad, jeg underlig opfyldt af, hvad jeg havde hørt. Billede paa Billede dukkede op for mig: jeg saa' den „lille, blege Ting“ komme om Bord paa Tremasteren i New York og briste i Graad, da hun skræmmedes af Besætningens Hurra-raab, jeg saa' hende vandre omkring ved den stille Hedesø og bede for den fremmede Fugl, som hun selv følte sig i Slægt med; jeg saa' den gamle Kaptejn sidde i sit ensomme Lukaf mellem Billederne af „Fairy Queen“ og hendes Skrivebord, hvor de forgyldte Klassikere stod i aaben Begravelse, og jeg saa' ham vælte de tunge Sten ud i Søen og finde sin Fred ved det frivillige Bodsværk som i fordums Dage en kristnet Viking, der paa ydre, naiv Vis brugte sit Overskud af Kraft i Fromhedens Tjeneste.

— „Naa,“ sagde min Ledsager, da vi havde redet lidt, „fik Du saa noget at vide? Er Kaptejnen saa virkelig en Realist, der er bleven Romantiker?“

„Ja, i højere Grad, end Du vistnok aner!“ svarede jeg og fortalte ham kortelig hvad jeg havde erfaret.

„Det var som Pokker!“ sagde han, da jeg sluttede min Beretning. „Og den Overgang maa altsaa, efter hvad Du siger, nødvendigvis ende med Forskrækkelse?“

„Theoretisk, ja — men Theorierne styrer jo ikke udelukkende Verden.“

„Nej, heldigvis!“

Det var et Aars Tid efter. Ved at løbe Avisen igjennem faldt mit Blik en Aften paa et Stykke med Overskrift „Nyt Landvindingsforetagende“, og da jeg saa' Navnet „Birk Sø“, læste jeg hvad der stod. Det var en kort Meddelelse om, at der havde været afholdt et Møde af alle de Lodsejere, hvis Jorder stødte op til Birk Sø, og at det paa dette Møde med alle Stemmer imod én var bleven besluttet at søge Søens Vandspejl sænket c. tre Fod, hvorved man, da der var grundt langs hele Bredden, vilde kunne indvinde et temmelig betydeligt Areal af, som man haabede, god Engbund. I første Øjeblik læste jeg kun Meddelelsen med den Interesse, hvormed man hører om Steder, man kjender af Selvsyn, men pludselig kom jeg til at tænke paa Kaptejnen og hans Fugleholm. Hvad skulde der blive af

den, naar Søen sænkedes? Der var næppe mere end tre Fod Vand mellem Øen og Land, den vilde ophøre at være Ø, og alt, hvad Kaptejnen nu i Aaringer havde arbejdet paa, vilde være forgjæves. Jeg forstod Avisens korte, men meget sigende Bemærkning om, at Forslaget var vedtaget med „alle Stemmer mod én“, og jeg søgte at sætte mig ind i, hvordan Kaptejnen vel maatte være til Mode nu, da det eneste, som han levede for, truedes med at tages fra ham, ja, jeg var saa opfyldt deraf, at jeg besluttede at skrive over til Sindbjærg og se at faa noget nøjere at vide om Forholdene. Det gik mig imidlertid med denne Beslutning som det plejer at gaa i lignende Tilfælde: gjør man det ikke strax, bliver det slet ikke til noget, og jeg opsatte at skrive fra Dag til Dag, indtil jeg efterhaanden ikke mere tænkte paa Kaptejnen og hans Fugleholm. Da min Ven fra Sindbjærg imidlertid i Løbet af Vinteren kom over til Kjøbenhavn og besøgte mig, gjaldt et af mine første Spørgsmaal Landvindingsprojektet ved Birk Sø. Jeg erfarede for Resten ikke synderlig andet end hvad jeg vidste eller i alt Fald paa Forhaand havde tænkt mig: Kaptejnen havde protesteret som en rasende imod det hele Foretagende, havde søgt Rettens Hjælp for at hin-

dre det og var, da alle Anstrængelser viste sig frugtesløse, sunken hen i sløv Melankoli; han gik aldrig uden for Møllens Enemærker, og den gamle Anders, hvem min Hjemmelsmand havde truffet, fortalte, at der kunde gaa hele Dage hen, uden at hans Herre sagde et Ord. Hvad selve Foretagendet angik, da var det i fuld Gang. Man havde lagt en Dæmning for den ene Ende af Søen, og en Dampmaskine pumpede Dag og Nat Vand fra Søen over i det Mosedrag, der laa paa den anden Side af Dæmningen og som formodedes i sin Tid at have udgjort en Del af Birk Sø; Vandspejlet var allerede sunket over en Fod, og hen paa Foraaret mente man at kunne have det hele Arbejde tilendebragt.

Næste Gang, jeg erfarede noget om Egnen, var atter gjennem Avisen. Et Stykke med „smaat“ og med den pikante Overskrift „Nidtingsdaad“ fristede min Nysgjerrighed, og jeg læste følgende:

„Natten mellem Fredag og Lørdag er der ved Birk Sø i Jylland forøvet et Hærværk, der baade er af temmelig usædvanlig Art

og som kan have uberegnelige Følger. Som det vil erindres besluttede Lodsejerne i Fjor at foranstalte Søens Vandspejl sænket og havde derfor med betydelig Bekostning ladet lægge en Dæmning for den ene Ende af Søen og ladet opsætte en Damppumpe, der ogsaa havde arbejdet med saa megen Virkning, at Vandstanden allerede var sænket halvtredje Fod. Alt Arbejdet og alle Bekostninger ere imidlertid foreløbig aldeles spildte, idet Pumpeværket den nævnte Nat er bleven fuldstændig ødelagt paa voldelig Maade, ligesom ogsaa Stigbordene, der lukkede Dæmningen dér, hvor Dampmaskinen var opstillet, ere blevne optrukne, saa at det udpumpede Vand, der nu stod betydelig højere end Birk Søs Spejl, atter er strømmet tilbage i sit tidligere Leje. Voldsmændene — thi at der maa have været flere, er øjensynligt — ere endnu ikke paagrebne, og man har end ikke den ringeste Mistanke til nogen.“

Havde ingen anden Mistanke til nogen, saa havde jeg det, ja, jeg havde i Grunden mere end Mistanke: jeg følte mig overbevist om, at Kaptejnen stod bag det hele eller dog havde en Finger med i Spillet. Jeg fik imidlertid

ikke Lejlighed til at forfølge min blotte Mistanke videre, thi umiddelbart efter Artiklen om Hærværket læste jeg i Avisen under Overskriften „Pludselig Død“ en Meddelelse, der gav mig fuld Vished for, at min Antagelse var rigtig. Der stod, at Kaptejn Ingversen, Ejeren af „Hvide Mølle“, sidst afvigte Lørdag Morgen var funden død uden for sit Hjem. At sætte disse to Begivenheder i Forbindelse med hinanden, laa saa nær, at endog det stedlige Organ, der af Hovedstadsbladet anførtes som Kilde, ikke havde kunnet undgaa at tilføje:

„Om Kaptejn Ingversens Død virkelig, saaledes som det synes at fremgaa af vedkommende Læges Erklæring, skyldes et Hjærtetlag, eller om den ikke snarere maa sættes i Forbindelse med den samme Nat skete Forbrydelse saaledes, at Ugjerningsmændene ved Pumpeværket tillige, maaske af Frygt for Opdagelse, maa antages at være blevne Mordere — det haabe vi maa blive Gjenstand for grundig og indtrængende Under søgelse.“

Denne Gang skrev jeg strax over til Sindbjærg, men først en Uges Tid efter fik jeg Svar. Den Del af Brevet, der angik Kaptejnen, var saalydende:

— „Du fik dog i Grunden Ret med dine Theorier om den gamle paa „Hvide Mølle“: i Længden gaar det ikke, at blive andet end det, man er præget til! Var han paa sine gamle Dage bleven Romantiker, eller hvad Du vil kalde det, og var han gaaet uden for sig selv, saa skal jeg love for, at han har taget Oprejsning paa det sidste og ladet Vikingenaturen komme til sin Ret!

— Ja, naturligvis er det ham, ham og ingen anden, der hin Nat har slaaet Pumpeværket i Stykker, og at han ganske alene med en Mukkert og en Jærnstang, der blev fundne bag efter, har kunnet gjøre det Stykke Arbejde, viser bedre end noget andet, hvilken Kæmpe han var! I den sidste Tid havde han været aldeles rasende. Hver Morgen gik han ned til Søen, saa', hvor meget den var sunket, og saa', at Vandstrimlen mellem Øen og Land blev smallere og smallere. Tilsidst kunde man gaa tørskoet der over, og det Syn har han formodentlig ikke kunnet taale, for om Natten, da alle andre paa Møllen sov, gik han ud og besørgede Ødelæggelsen. Paa Vejen der fra, hen ad Morgenstunden, er han falden om tæt uden for Møllen og er, efter hvad Doktor Lange siger, død paa Stedet; der er sprunget noget inde

i ham, et Blodkar eller saadan noget, og efter det, han havde præsteret, er det jo intet Under, ligesom det ogsaa i alle Maader var det heldigste for ham, thi han havde ikke kunnet undgaa Tiltale, og selv om en Dommer maaske vanskelig kunde betragte ham som tilregnelig, var han dog næppe gaaet helt fri. I Begyndelsen vilde man ikke tro paa, at ét Menneske kunde have haft Kræfter til at gjøre, hvad han har gjort, men der kan ikke tvivles længere, og der er da heller ingen, der gjør det. Hvad der imidlertid er det snurrigste af det hele, er, at han her paa Egnen, langt fra at blive anset for en Misdæder, snarere efter sin Død er Gjenstand for en vis Beundring og næsten betragtes som et Redskab i en højere Magts Hænder, hvilket da ogsaa viste sig ved hans Begravelse, der efter vore Forhold var kongelig, og hvor Alverden mødte. Denne Stemning skyldes vel forskellige Omstændigheder. Dels har Bonden, og navnlig Jyden, taget saa megen Arv fra Fædrene, at han endnu kan lade sig imponere af en saadan Prove paa fysisk Styrke og hensynsløs Dristighed som den, Kaptejnen har aflagt, dels er man ogsaa den Dag i Dag tilbøjelig til, ligesom i Orienten, at betragte vanvittige

eller Folk, der handle under Paavirkning af en fix Idé, som Mennesker, der have Krav paa særlig Medfølelse. Og hertil kommer endnu ét væsentligt Moment: man har slet ikke saa meget imod, at det ikke blev til noget med Sænkningen af Vandstanden i Birk Sø, og man har definitivt opgivet at tage fat igjen. Det viste sig nemlig, at Bunden i Søen var saa langt fra at afgive en naturlig god Engbund, at den tværtimod omtrent udelukkende bestod af goldt Sand, og at skabe kunstige Enge paa dette Underlag, vilde have krævet større Kapitaler end de fleste Lodsejere er i Besiddelse af. Derfor ræsonnerer man som saa: de Penge, der er sat i Foretagendet, de er tabt, og dem græder man ikke længere over, men man er ganske glad ved at have et Paaskud til at trække sig helt tilbage. — Du ser altsaa, at Kaptejnen har gjort en god Gjerning, og at hans Fugleholm har al Udsigt til at vedblive at være, hvad den er. „Hvide Mølle“ skal snart sælges, og jeg tænker næsten, at den gamle køber den, hvad jeg ivrig opfordrer ham til.“

Assessoren købte ganske rigtig „Hvide Mølle“, og Anders har fast Ophold dér for Resten af sit Liv. I Fjor besøgte jeg igjen Sindbjærg, og min Ven og jeg turede om som forrige Gang. Vi skød atter Ænder i Porsbjærg Sø, og da vi tilbørlig havde gaaet den igjennem, behøvede vi ikke, som tidligere, at nøjes med fra Lyngbakkerne at kaste længselsfulde Blikke ud over Birk Sø: Assessoren havde nu Jagtret paa hele Søen, og vi benyttede os paa bedste Maade heraf.

Da vi sent paa Eftermiddagen havde opgivet Jagten og spist en fortræffelig Middag paa Møllen, foreslog jeg, at vi skulde skyde Kaptejns Pram, der laa oppe paa Land, i Søen og stage os over til Fugleholmen. „Men vi lader Bøsserne blive her,“ sagde jeg.

„Lad gaa,“ svarede min Ven, „skjønt det egentlig er urimeligt!“

Vi stagede os over det lave Vand og stod et Par Minuter efter paa den lille Ø, jeg for mit Vedkommende med en besynderlig Følelse af Vemod og Andagt. Skjønt Rugetiden jo længst var forbi, fløj dog en Mængde Fugle af forskjellig Art skrigende op ved vort Komme eller skjulte sig mellem Siv og Rør, og vi fandt i Stumper af Æggeskaller og i Spor af Reder Beviser nok paa, at Øen var en stærkt

benyttet Yngleplads. Midt paa den lille Holm stod et Par Ellebuske; jeg gik der hen og fandt inde mellem dem en mosgroet Kampesten, i hvilken der med store, klodsede Bogstaver var hugget Navnet „Fanny Bright.“

Fugleholmen har ikke blot sin Historie, men ogsaa sit Monument.

